

Eläkettä saavan hoitotuki

03.02.2021

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2 Tavoite	2
1.3 Oikeus ja edellytykset	2
1.3.1 Eläkkeet ja korvaukset	3
1.3.1.1 Työeläke	5
1.3.1.2 SOLITA-eläke tai ansionmenetykskorvaus	6
1.3.2 Toimintakyvyn heikentyminen	8
1.3.3 Avuntarve	9
1.3.4 Ohjaus ja valvonta	11
1.3.5 Eryityskustannukset	12
1.3.5.1 Eryityskustannusten määrän arviointi	13
1.3.5.2 Huomioitavat kustannukset	14
1.3.6 Kv-säännökset	22
1.3.6.1 Asumisaikavaatimus	24
1.3.6.1.1 Ulkomaan yhteyslaitokset	25
1.3.6.2 Asetukset 883/2004 ja 987/2009 sekä 1408/71 ja 574/72	25
1.3.6.2.1 Eläkkeet, joihin sovelletaan asetusta	26
1.3.6.3 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus	27
1.3.6.4 Muutto Suomeen	27
1.3.6.5 Myöntäminen ja maksaminen ulkomaille	29
1.4 Suhde muihin etuuksiin	30
1.4.1 Vammaisetuuksista vähennettävät SOLITA-etuudet (sotilas-, liikenne- tai tapaturmavahinkoetuudet)	33
1.4.2 Kv-säännökset	37
1.5 Hakeminen	37
1.5.1 Liitteet	37
1.5.2 Vireilletulo	38
1.5.2.1 Lähettäjän vastuu	40
1.5.2.2 Asiakirjan siirto	40
1.5.3 Kuka voi hakea etuutta?	40
1.5.3.1 Henkilö itse	40
1.5.3.2 Edunvalvoja	41
1.5.3.3 Edunvalvontavaltuutettu	42
1.5.3.4 Asiamies eli valtuutettu	42
1.5.3.5 Lähiomainen tai muu henkilö	42
1.5.3.6 Kunta	43
1.5.3.7 Kuolinpesä	43
1.5.4 Hakuaika	43
1.5.5 Lisäselvitysten pyytäminen	44
1.5.6 Hakemuksen peruuttaminen	46
1.5.7 Kv-säännökset	46
1.5.7.1 Käsittelypaikka	46

1.6 Määrä	47
1.7 Määräytymisperusteet	47
1.7.1 Perushoitotuki	47
1.7.2 Korotettu hoitotuki	49
1.7.3 Veteraanilisä	50
1.7.4 Ylin hoitotuki	50
1.7.5 Kokonaisharkinta	51
1.7.6 Suojatut hoitotuet	51
1.7.6.1 Lainmuutos 1.7.1988	51
1.7.6.2 Lainmuutos 1.6.2015	52
1.7.6.3 Eläkkeen saaminen	54
1.7.6.4 Ulkomaille maksettavat suojatut hoitotuet	55
1.7.7 Kv-säännökset	55
1.8 Ratkaiseminen	57
1.8.1 Käsitelypaikka	57
1.8.2 Esteellisyydestä	59
1.8.2.1 Käsitely- ja ratkaisukiello	59
1.8.2.2 Esteellisyyden toteaminen	59
1.8.3 Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen	59
1.8.4 Lisätutkimuksiin lähettäminen	59
1.8.5 Lisäselvitysten pyytäminen	60
1.8.5.1 Keneltä tai mistä lisäselvityksiä pyydetään	61
1.8.6 Kuuleminen	62
1.8.6.1 Milloin asiakasta on kuultava?	63
1.8.6.2 Miten kuullaan?	63
1.8.7 Myöntämisaika	63
1.8.8 Päätöksen antaminen	65
1.8.8.1 Vammaisetsuuspäätöksen antaminen etuudensaajan kuollessa	65
1.8.8.2 Päätöksen perustelevminen	66
1.8.8.3 Väliaikainen päätös	66
1.8.8.4 Päätöksensaajat	67
1.8.9 Kv-säännökset	70
1.9 Maksaminen	71
1.9.1 Maksuosoite	72
1.9.2 Maksunsaajat	72
1.9.2.1 Edunvalvontavaltuutettu	73
1.9.2.2 Edunvalvoja	73
1.9.2.3 Etuudensaaja	75
1.9.2.4 Kunta	75
1.9.2.4.1 Etuuden maksaminen kunnalle asiakasmaksulain 14§:n perusteella	76
1.9.2.4.1.1 Esimerkkejä kunnalle maksamisesta asiakasmaksulain 14§:n perusteella	77
1.9.2.4.2 Etuuden maksaminen vammaisetsuuslain 26§:n perusteella	78
1.9.2.5 Kuolinpesä	79
1.9.3 Ulosotto	80
1.9.4 Maksaminen regressinä	80

1.9.4.1 Maksaminen kunnalle toimeentulotukilain nojalla	80
1.9.4.1.1 Toimenpiteet toimistossa	81
1.9.4.2 Maksaminen potilasvakuutuskeskukselle	82
1.9.4.2.1 Toimenpiteet toimistossa	82
1.9.4.3 Maksaminen vammaistuen liikamaksun korvaukseksi (ennakkosuoritus)	83
1.9.5 Viivästyskorotus	84
1.9.5.1 Viivästysaika	84
1.9.5.1.1 Kolmen kuukauden sääntö	84
1.9.5.1.2 Yhden kuukauden sääntö	86
1.9.5.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)	87
1.9.5.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)	87
1.9.5.2 Erytistilanteet	88
1.9.5.3 Korkoprosentti	89
1.9.5.4 Ei viivästyskorotusta	89
1.9.6 Ennakonpidätys	89
1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista	89
1.9.7.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen	90
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	90
1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	91
1.12 Tarkistaminen	91
1.13 Keskeyttäminen	92
1.13.1 Laitoshoidon vaikutus hoitotukeen ennen 1.1.2010 lainmuutosta	93
1.13.1.1 Laitoshoidon vaikutus hoitotukeen ennen 1.1.2010 lainmuutosta	93
1.13.2 Vankilassaolo	94
1.13.3 Väliaikainen keskeyttäminen	95
1.14 Lakkauttaminen	96
1.14.1 Pyynnöstä lakkauttaminen	97
1.14.2 Kv-säännökset	98
1.14.2.1 Muutto EU/ETA-maahan tai Sveitsiin	99
1.14.2.2 Muutto Pohjoismaahan	100
1.14.2.3 Muutto muuhun kuin EU/ETA-maahan	100
1.15 Liikamaksu	101
1.15.1 Kuoleman jälkeinen liikamaksu vammaisuuksissa	102
1.15.2 Takaisinperintä	102
1.15.3 Regressimenettely	102
1.15.4 Ennakkosuoritus	103
1.16 Etuusväärinkäytös	103
1.17 Muutoksenhaku	103

1 Etuosohje

Etuosohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuosohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuosohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet asiakkaan hoitotukihakemusta, sinun tulee aina ensimmäiseksi kartoittaa asiakkaan kokonaistilanne. Asiakkaalla saattaa olla tarve myös muihin etuuksiin tai elämäntilanteeseen liittyvään neuvontaan. Eläkkeensaajien elämäntilanne ja etuuksien sekä neuvonnan tarve saattaa olla hyvinkin erilainen riippuen mm. asiakkaan iästä ja perhetilanteesta.

Kokonaistilanteen hahmottaminen

Hakemuksesta ja lääkärinlausunnosta saat tietoa siitä, minkälainen sairaus tai vamma aiheuttaa toimintakykyyn rajoitteita. Kiinnitä huomiota sairauden tai vammaan lisäksi yksilö- ja ympäristötekijöihin, jotka voivat kuormittaa asiakasta hänen elämäntilanteessaan ja heikentää elämänhallintaa. Ne voivat olla vaikuttamassa toimintakykyyn tai sen ennusteeseen. Etsi myös seikkoja, jotka toimivat voimavaroina asiakkaan elämässä.

Tutustu asiakkaan tilanteeseen OIWAn koostenäytöllä:

- Katso asiakkaan palvelutiedot (vihreä puhekupla)
- Onko asiakkaalla muutoksenhakuja vireillä tai paljon muutoksenhakuja etuushistoriassa
- Katso viimeisimmät yhteydenotot
- Lue työkykyarvioinnin muistiinpanot, jos kyseessä on juuri eläkkeelle siirtynyt

Tarkista asiakkaan etuustiedot sekä vireillä olevat, että ratkaistut hakemukset, kiinnitä huomiota erityisesti:

Kuntoutustuki

- Asiakkaalla on pitkään ollut kuntoutustuki pätkissä, ei kuitenkaan pysyvää päätöstä eläkkeestä
- Työkyvyttömyyseläkehakemus on hylätty

Kuntoutus

- Onko asiakkaalla myönnettyjä kuntoutuksia ja jos on, niin mitä ja milloin
- Hylätyt kuntoutuspäätökset ja niiden syy

Toimeentulotuki

- Onko asiakkaalla toimeentulotuen päätöksiä. Jos on, niin kuinka pitkäaikaisia.

Erityiskorvattavat lääkkeet / lääkekatto

- Onko asiakkaalla lääkepäättöksiä esim. toimintakykyä heikentäviin sairauksiin
- Onko asiakkaan lääkekatto täyttynyt viime vuonna tai useana vuonna peräkkäin

Eläkkeensaajan asumistuki

- Saako asiakas asumistukea. Jos ei, onko kokonaistilanteen perusteella mahdollista, että hänellä olisi siihen oikeus.

Tee asiakkaan tämänhetkisestä tilanteesta itsellesi kokonaisnäkemys yllä kerrottujen tietojen sekä sinulla nyt käsiteltävänä olevan työn asiakirjojen perusteella. Kiinnitä huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Asiakkaalla on todettu uusi, pitkäaikainen sairaus joka todennäköisesti vaikuttaa huomattavasti hänen toimintakykyynsä ja / tai aiheuttaa paljon palvelutarvetta ja kustannuksia
- Asiakkaan sairauden tai vamman vaikutukset toimintakykyyn ovat viime aikoina lisääntyneet
- Asiakkaan sairauden hoidossa on jouduttu oleellisesti lisäämään lääkitystä / toimenpiteitä
- Asiakas ei saa tarvitsemaansa apua tai palveluja
- Asiakkaalla on useita asioita vireillä tai hän on saanut hylkääviä päätöksiä
- Asiakirjoista tms. tulee esille taloudellisen tilanteen ongelma

1.2 Tavoite

Hoitotuen tavoitteena on tukea pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen eläkkeensaajan selviytymistä jokapäiväisessä elämässä sekä hänen toimintakykynsä ylläpitämistä, hänen kotona asumistaan, kuntoutustaan ja hoitoaan. Tuella korvataan myös toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia erityiskustannuksia.

Taloudellista tukea antamalla pyritään helpottamaan avun ja palvelusten hankkimista ja siten estämään eläkkeensaajan laitoshoidon joutuminen.

1.3 Oikeus ja edellytykset

Eläkettä saavan hoitotuki voidaan myöntää 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka saa eläkettä saavan hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta Suomesta tai ulkomailta. Hoitotuen myöntäminen edellyttää aina, että hakijan toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan. Kun henkilön toimintakyky on heikentynyt, ratkaisee avun tai ohjauksen ja valvonnan tarpeen taikka erityiskustannusten määrä sen, myönnetäänkö hoitotuki ja minkä suuruisena tuki myönnetään. Mahdollisuus tuen myöntämiseen kokonaisharkinnan eli eri tekijöiden yhteisvaikutuksen perusteella tulee aina arvioida.

Hoitotuen myöntäminen edellyttää, että henkilö asuu Suomessa vakinaisesti. EY-asetusten 883/2004 ja 1408/71 säännöksistä johtuen hoitotuki voidaan kuitenkin tietyissä tilanteissa myöntää myös toisessa Pohjoismaassa, EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuvalle henkilölle. Asetuksen säännöksillä on vaikutusta myös arvioitaessa ulkomailta Suomeen muuttavan henkilön oikeutta eläkettä saavan hoitotukeen.

Ulkomailta muuttaneelle henkilölle hoitotuki voidaan myöntää pääsääntöisesti vasta sen jälkeen kun hän on asunut Suomessa kolme vuotta. Kolmen vuoden

asumisaikaa laskettaessa voidaan ottaa huomioon myös muun EU/ETA-maan tai Sveitsin lainsäädännön mukaisesti kertyneet sairausetuksissa hyväksi luettavat kaudet. Edellytyksenä on, että eläkkeensaaja kuuluu asetuksen 883/2004, asetuksen 1408/71 tai Pohjoismaisen sopimuksen soveltamisalan piiriin.

Kolmen vuoden asumisaikaa ei edellytetä, jos hakijan sairaus on alkanut tai hänen vammansa syntynyt hänen asuessaan Suomessa ja etuusoikeus alkaa ennen kuin hakija täyttää 19 vuotta. EU/ETA-maassa tai Sveitsissä alkanut sairaus tai syntynyt vamma voidaan rinnastaa Suomessa syntyneeseen vammaan, jos hakija kuuluu asetuksen 883/2004, asetuksen 1408/71 tai Pohjoismaisen sopimuksen soveltamisalan piiriin.

Oikeus eläkettä saavan hoitotukeen on 1.1.2010 alkaen myös henkilöllä, joka on saanut 16 vuotta täyttäessään alle 16-vuotiaan vammaistukea.

Lue lisää: Kv-säännökset.

1.3.1 Eläkkeet ja korvaukset

Hoitotuki voidaan myöntää henkilölle, joka saa Suomesta

- kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä
- takuueläkettä
- eläketukilain mukaista eläketukea
- työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea, työuraeläkettä, vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä (työeläke)
- täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa
 - 1.1.2016 kumottavan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen eli tapaturmavakuutuslain(, johon viitataan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa, valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, ammattitaitilaissa ja sotilastapaturmalaisissa) sekä näitä edeltäneiden lakien
 - 1.1.2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitaitilain, (johon viitataan 1.1.2017 kumottavassa sotilastapaturmalaisissa ja 1.1.2017 voimaan tulevissa sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa) sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain
 - sotilasvammalain
 - urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain tai
 - liikennevakuutuslain

mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetykskorvausta, jota maksetaan, kun liikennevahinkotapahtumasta on kulunut vuosi ([SOLITA-eläke tai -korvaus](#))

- 1.1.2016 kumottavan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä tai elinkorkoa (SOLITA-eläke tai -korvaus)
- 1.1.2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitaitilain, (johon viitataan sotilastapaturmalaisissa) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain mukaista jatkuvaa kuntoutusrahaa silloin, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi (SOLITA-eläke tai -korvaus)
- liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista jatkuvaa työkyvyttömyyseläkettä

- liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaista sellaista ansionmenetykskorvausta, jota maksetaan, kun liikennevahintotapahtumasta on kulunut vuosi. ([SOLITA-eläke tai arvionmenetykskorvaus](#))
- pelkkää sellaista perhe-eläkettä, jota maksetaan
 - työeläkelakien
 - 1.1.2016 kumottavan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen eli tapaturmavakuutuslain(, johon viitataan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa, valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, ammattitaitilaissa ja sotilastapaturmalaisissa) sekä näitä edeltäneiden lakien
 - 1.1.2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitaitilain, (johon viitataan 1.1.2017 kumottavassa sotilastapaturmalaisissa ja 1.1.2017 voimaan tulevissa sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitaitilain,
 - sotilasvammalain
 - urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain tai
 - liikennevakuutuslain

perusteella edellyttäen, että tällaista perhe-eläkettä saava henkilö on täyttänyt 65 vuotta. Vuodesta 2030 alkaen 65-vuoden ikäraja muuttu kansaneläkelain 10 §:n mukaiseksi vanhuuseläkeiäksi eli erikseen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäväksi eläkeiäksi.

Hoitotuki voidaan myöntää myös henkilölle, joka saa ulkomailta maksettavaa sellaista eläkettä tai korvausta, joka voidaan rinnastaa edellä lueteltuihin Suomesta maksettaviin eläkkeisiin ja korvauksiin. Pelkkää ulkomailta maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä saava henkilö on hoitotuen piirissä, jos eläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyden perusteella.

Hoitotuki voidaan myöntää, vaikka hoitotukeen oikeuttava eläke tai korvaus olisi myönnetty väliaikaisella päätöksellä. Hoitotuki myönnetään tällöin lopullisella päätöksellä.

(VTL 570/2007 9 §)

Hoitotukeen **ei ole oikeutta**, jos henkilö saa pelkästään

- osatyökyvyttömyyseläkettä tai osakuntoutustukea
- osa-aikaeläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä
- luopumistukea, luopumiseläkettä, sukupolvenvaihdoseläkettä tai luopumiskorvausta
- rekisteröityä tai rekisteröimätöntä lisäeläkettä
- vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa eläkettä
 - paitsi tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai kuntoutusrahaa
- perhe-eläkettä, jota maksetaan muun kuin yllä mainittujen lakien perusteella taikka yllä mainittujen lakien mukaista perhe-eläkettä saava henkilö ei ole täyttänyt 65 vuotta
- Kelan tai työeläkejärjestelmän kuntoutusrahaa

Kertakorvauksena maksettu eläke tai korvaus ei oikeuta hoitotukeen.

Pelkästään oikeus työeläkkeeseen ei oikeuta hoitotukeen, jos työeläkettä ei yhteensovituksen jälkeen ole jäänyt maksettavaksi. Yhteensovituksella tarkoitetaan

toimenpidettä, jossa työeläkkeestä vähennetään toisten etuuksien määrät niiden ollessa ensisijaisia työeläkkeisiin nähden. Yhteensovituksista ei siis ole esim. se, kun eläkkeen maksu alkaa myöntöaikaa myöhemmin siksi, että osa eläkkeestä maksetaan Kelalle sairauspäivärahan regressinä.

Jos hoitotuki myönnetään päätöksen oikaisutilanteessa alkamaan ajalta ennen vuotta 2008, sovelletaan vuoden 1956 kansaneläkelain säännöksiä. Tästä johtuen hoitotukea ei voida myöntää ajalle ennen 1.1.2008 henkilölle, joka ei ole ollut 65 vuotta täyttänyt taikka saanut vuoden 1956 kansaneläkelain 30 a §:ssä mainittua täyttä työkyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä taikka maahanmuuttajan erityistukea. Täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa SOLITA-eläkettä tai ansionmenetykskorvausta saavalle henkilölle ei voida myöntää hoitotukea ajalta ennen 1.1.2008.

Tarkista hoitotukea ratkaistessasi, saako henkilö hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä tai korvausta. Ulkomailta myönnettyistä eläkkeistä ei pääsääntöisesti ole tietoja Kelan tiedostoissa. Joistakin EU-, ETA- ja sosiaaliturvasopimusten perusteella myönnettyistä ulkomaan eläkkeistä on viitetiedot kyseltävinä. Ks. Tekniset ohjeet > Henkilön tietojen kyselyt > Työeläkkeet ja korvaukset.

Jos henkilö on hakenut eläkettä, mutta eläkehakemuksesta ei ole vielä ratkaistu, ratkaistaan hoitotukihakemus yleensä vasta kun kansaneläkepäätös on annettu tai tieto muun hoitotukeen oikeuttavan eläkkeen myöntämisestä saatu. Viivästysaika alkaa kulua vasta kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona ilmoitus eläkkeestä on tullut Kelaan (VTL 570/2007 50 §).

Jos henkilö on hakenut eläkettä toisesta EU/ETA-maasta ja hänelle on myönnetty kansaneläke väliaikaisesti siksi ajaksi, jonka ETA-eläkeasian käsittely kestää, voidaan hoitotukihakemus käsitellä normaalisti ja hoitotuesta antaa lopullinen valituskelpoinen päätös.

Hoitotukihakemus tulee siirtää vammaistuen keskittämysyksikköön vammaistukiasiana ratkaistavaksi, jos eläkeasian käsittely Suomessa tai ulkomailla kestää pitkään. Näin voidaan menetellä esimerkiksi kun on kyseessä ETA-eläkeasia ja hakijalle ei ole myönnetty Suomesta kansaneläkettä eikä myöskään hoitotukeen oikeuttavaa työeläkettä.

Sovellettava lainkohta VTL 570/2007 9§

1.3.1.1 Työeläke

Hoitotukeen oikeuttavia työeläkelakien mukaisia eläkkeitä ovat henkilön omat

- yksityisoikeudelliset työeläkkeet (TYELin, MELin, MYELin ja YELin mukaiset sekä vanhan TELin, TaELin, LELin ja muiden yksityisoikeudellisia työeläkkeitä koskevien säädösten mukaiset eläkkeet),
- julkisoikeudelliset työeläkkeet (1.1.2017 voimaan tulevan JuELin sekä VaELin, KuELin, KiELin mukaiset eläkkeet sekä Suomen Pankin eläkesäännön, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eläkesäännön mukaiset eläkkeet, Ahvenanmaan maakuntaeläkkeet ja Ortodoksisen kirkon eläkesäännön ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain mukaiset eläkkeet),
- kansanedustajain ja valtioneuvoston jäsenten työeläkkeet,
- valtion, kuntien, kuntainliittojen ja seurakuntien vanhojen järjestelmien mukaiset lakeihin tai eläkesääntöihin perustuvat työeläkkeet.

1.3.1.2 SOLITA-eläke tai ansionmenetykskorvaus

Asiakkaan kohdalla tutkitaan oikeus hoitotukeen, jos hän saa **jatkuvaa** SOLITA-eläkettä tai –korvausta **täyden työkyvyttömyyden** tai ansionmenetyksen johdosta tai ko. lakien perusteella järjestetyn **kuntoutuksen** ajalta.

Työkyvyttömyyseläkkeet ja -korvaukset

Työkyvyttömyyseläkkeet ja korvaukset

Laki	Etuus 100% työkyvyttömyyden johdosta
Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015	Tapaturmaeläke
Tapaturmavakuutuslaki 608/1948 (kumottu)	Tapaturmaeläke, elinkorko
Ammattitautilaki 1343/1988 (kumottu)	Elinkorko, tapaturmaeläke
Sotilasvammalaki 1948/404	Elinkorko
Sotilastapaturmalaki 1211/1990 (kumottu)	Elinkorko, tapaturmaeläke
Laki valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta 449/1990 (kumottu)	Elinkorko, tapaturmaeläke
Laki sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta 2016/1521	Tapaturmaeläke
Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 2009/276	Tapaturmaeläke
Liikennevakuutuslaki 2016/460	Ansionmenetykskorvaus, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi
Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 2015/873	Tapaturmaeläke
Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki 1981/1026 (kumottu)	Elinkorko, tapaturmaeläke
Laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä 2016/1522	Tapaturmaeläke

SOLITA-eläke tai korvaus katsotaan täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaksi, kun työkyvyttömyysaste tai ansionmenetyksaste on **100 prosenttia**. Näet tiedon asiakkaan cics-tiedoista.

Kuntoutusetuudet

Kuntoutusetuudet

Laki	Etuus kuntoutuksen ajalta
Työtapaturma- ja ammattitautilaki 2015/459	Kuntoutusraha, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi
Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 625/1991 (kumottu)	Tapaturmaeläke, elinkorko
Laki sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta 2016/1521	Kuntoutusraha, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi
Sotilastapaturmalaki 1211/1990 (kumottu)	Kuntoutusraha, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi
Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta 1991/626	Työkyvyttömyyseläke, ansionmenetykskorvaus, jota maksetaan, kun liikennevahinkotapahtumasta on kulunut vuosi
Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 2015/873	Kuntoutusraha, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi
Laki tapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä 2016/1522	Kuntoutusraha, kun vahinkotapahtumasta on kulunut vuosi

SOLITA-eläke tai -korvaus on jatkuvaa, jos sitä maksetaan vähintään kuusi kuukautta. Tämä tarkoittaa sitä, että etuutta on maksettu kuuden kalenterikuukauden aikana vähintään yhdeltä päivältä kuukausittain. Työkyvyttömyys- ja kuntoutusajan korvausten keskinäinen vaihtuminen ei katkaise jatkuvuutta. Myöskään kuntoutuksen kestolla ei ole merkitystä, ainoastaan etuuden maksamisen kestolla.

Esimerkki

Asiakas saa työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista 100% tapaturmaeläkettä ajalla 1.1.2019-30.4.2019 ja saman lain mukaista kuntoutusrahaa ajalla 1.5.2019-30.6.2019. Etuus on jatkuva ko. ajalla.

Esimerkki

Asiakas on ollut liikenneonnettomuudessa 2.3.2018. Hänelle maksetaan liikennevakuutuslain mukaista 100% ansionmenetykskorvausta ajalla 1.4.2019-30.8.2019. Etuus ei ole jatkuva. Jos ansionmenetykskorvauksen maksamista jatketaan vielä 9/2019, tulee etuudesta jatkuva, ja silloin jatkuvuus katsotaan alkavaksi jo 1.4.2019 alkaen.

Esimerkki

Asiakas on saanut työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista 100% tapaturmaeläkettä ajalla 1.1.2019-31.5.2019 ja saman lain mukaista 80% tapaturmaeläkettä ajalla 1.6.2019-30.9.2019. Etuus ei ole jatkuva, koska työkyvyttömyysaste ei ole 100% vähintään kuuden kuukauden ajan.

Esimerkki

Asiakas on ollut liikenneonnettomuudessa 1.3.2017. Hän saa liikennevakuutuslain mukaista 100% ansionmenetykskorvausta ajoilta 1.5.2019-31.8.2019, 5.9.2019-8.9.2019 ja 3.-4.10.2019. Korvaus katsotaan jatkuvaksi, koska sitä maksetaan kuuden peräkkäisen kuukauden aikana.

Kertakorvauksena maksettua tai pääomaksi muutettua korvausta ei katsota jatkuvaksi, vaikka se maksettaisiin vähintään kuuden kuukauden ajalta. Huomioi kuitenkin, että takautuvan maksun maksaminen kertamaksuna saattaa hekyllä näkyä kertakorvauksena. Tällöin kyse ei kuitenkaan ole yksittäisestä kertakorvauksesta vaan takautuvan maksun maksamisesta yhdellä maksukerralla.

SOLITA-eläkkeiksi ja korvauksiksi katsotaan myös yllä mainitun lainsäädännön mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuvat eläkkeet ja korvaukset.

Jos hoitotukioikeus tutkitaan vasta vuoden kuluttua vahinkotapahtumasta (esim. liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ja työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen kuntoutusraha), tutki hoitotukioikeutta edeltävältä ajalta asiakkaan oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen.

SOLITA-eläkkeitä ja -korvauksia voit katsoa CICS-järjestelmän HEKY-kyselyllä valikon kohdasta Työeläkkeet ja korvaukset.

Tarkennusta korvaustietoihin voit tarvittaessa tiedustella Kelan tietotuesta:

- Tee Toimeksianto-työ Tietotukeen. Valitse Toimeksianto-työn etuudeksi SOLITA-korvaus.
- Kirjaa työn kommenttiin kysymyksesi Tietotuella.
- Siirrä työ manuaalisesti haluamallesi Tietotuen työjonolle Liikennevahinkokorvaus, Tapaturmakorvaus tai Sotilasvammakorvaus.

Tiedot SOLITA-eläkkeistä ja ansionmenetykskorvauksista löydät aiemmassa tekstimuodossa täältä.

1.3.2 Toimintakyvyn heikentyminen

Hoitotuen myöntäminen edellyttää aina, että henkilön toimintakyky on sairauden tai vamman johdosta heikentynyt yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Vuoden määräaika arvioitaessa otetaan huomioon sekä tuleva että jo kulunut aika, jonka toimintakyky on ollut heikentynyt. Sairauden vaikeusasteen vaihdellessa yhtäjaksoisuus edellyttää yleensä, että oireettomia tai vähäoireisia jaksoja on enintään pari kuukautta vuodessa. Ratkaistaessa vammaisetuushakemusta asiakkaan kuoleman jälkeen, toimintakyvyn heikentymisen arvioinnissa otetaan huomioon se, olisiko asiakkaan toimintakyvyn ollut heikentynyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan, jos asiakas ei olisi menehtynyt. Esimerkiksi, kun toimintakyvyn heikentyminen aiheutuu pitkäaikaissairaudesta ja toimintakyvyn heikentyminen olisi jatkunut, jos asiakas ei olisi menehtynyt, voidaan toimintakyvyn heikentymisen katsoa jatkuvan vähintään vuoden ajan.

Toimintakyvyn heikentymisen alkamisajankohtaa arvioitaessa vertailukohtana voidaan pitää esimerkiksi omaa suoriutumista aikaisemmin tai vastaavanikäisten normaaliksi katsottavaa selviytymistä.

Toimintakyvyn heikentymisellä tarkoitetaan henkilön jokapäiväisessä elämässään tarvitsemien toimintojen vaikeutumista sairauden, vian tai vamman takia. Toimintakyvyn heikentyminen arvioidaan ottaen huomioon henkilön fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen

toimintakyky. Toimintakyvyn voidaan katsoa heikentyneen, jos henkilöllä on sairauden, vian tai vamman vuoksi vaikeuksia

- huolehtia itsestään (esim. peseytyminen, pukeutuminen)
- suorittaa välttämättömiä kotitaloustöitä tai
- asioida kodin ulkopuolella.

Toimintakyvyn heikentyminen saattaa näkyä esimerkiksi siten, että toiminta kestää normaalia kauemmin tai siihen liittyy turvallisuusriskejä. Se saattaa ilmentyä myös kommunikaatioon, sosiaaliseen kanssakäymiseen tai kognitiivisten toimintojen suorittamiseen liittyvinä vaikeuksina. Henkilön toimintakyky voi olla heikentynyt, vaikka hänellä olisi avun tarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissaan. Toimintakyvyn heikentyminen ei siten tarkoita samaa kuin avuntarve.

Henkilön toimintakyvyn ei yleensä voida katsoa heikentyneen, jos lääkeshoidolla voidaan hänen kohdallaan saavuttaa normaaliksi katsottava toimintakyky. Kuitenkin vaikeaa psyykkistä sairautta sairastavan henkilön toimintakyvyn voidaan katsoa heikentyneen myös, kun henkilö on kieltäytynyt lääkehoidosta sairautentunnottomuuden takia.

1.3.3 Avuntarve

Hoitotuen myöntäminen avuntarpeen perusteella edellyttää, että hakija tarvitsee vähintään viikoittain toisen henkilön apua henkilökohtaisissa toiminnoissa, kotitaloustöissä ja asiointissa kodin ulkopuolella.

Avuntarvetta ja sen määrää arvioitaessa on aina otettava huomioon sairauden laatu ja vaikeusaste, henkilön yksilölliset olosuhteet (esimerkiksi asumismuoto, asunnon varustetaso ja perhesuhteet) sekä paikalliset olosuhteet (esimerkiksi avun saatavuus).

Avuntarve pelkästään kotitaloustöissä tai asiointissa ei riitä hoitotuen saamiseen avuntarpeen perusteella. Avuntarpeen tulee aina ainakin jossain määrin kohdistua myös henkilökohtaisiin toimintoihin.

Henkilökohtaiset toiminnot

Henkilökohtaisilla toiminnoilla tarkoitetaan liikkumista, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista, sairaanhoidollisia toimenpiteitä, pukeutumista, ruokailua ja muita vastaavia toimintoja. Muuksi vastaavaksi toiminnoksi katsotaan esimerkiksi kommunikointi ja itsensä ilmaiseminen.

Sairaanhoidollisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi elintärkeästä lääkityksestä huolehtiminen, insuliinin pistäminen tai muun pistoshoidon toteuttaminen tai dialyysistä huolehtiminen.

Kotitaloustyöt

Kotitaloustöillä tarkoitetaan välttämättömiä kodinhoitoon liittyviä toimia kuten esim. siivousta, ruoan valmistusta ja vaatteiden puhtaanapitoa.

Asiointi kodin ulkopuolella

Asiointilla kodin ulkopuolella tarkoitetaan mm. kauppa- ja pankkiasioiden hoitamista, apteekissa asiointia ja lääkärissäkäyntejä.

Apuvälineiden ja laitteiden käytön huomioiminen avuntarpeen määrää arvioitaessa

Arvioitaessa henkilön avuntarpeen kokonaismäärää tulee huomioida myös apuvälineiden ja tarvikkeiden käyttö. Asianmukaisilla apuvälineillä ja laitteilla voidaan usein merkittävästi vähentää toisen henkilön antaman avun tarvetta. Arvioitaessa hoitotuen myöntämisedellytysten täyttymistä, voidaan apuvälineiden tai laitteiden käyttö osittain rinnastaa toisen henkilön antamaan apuun. Hoitotukea ei kuitenkaan voida myöntää pelkän apuvälineen tai laitteen itsenäisen käytön perusteella. *Poikkeuksena tästä on ainoastaan dialyysihoidon toteuttaminen, koska se rinnastetaan avuntarpeeksi sairaanhoidollisissa toimenpiteissä.*

Avuntarvetta voidaan katsoa olevan esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Henkilön on sairautensa tai vammansa vuoksi välttämättömästi käyttää liikkumisessa apuvälineenä rollaattoria tai pyörätuolia.
- Henkilön on elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi käytettävä sairaanhoidollisia laitteita tai välineitä ja hoitotoimenpiteet ovat aikaa vieviä. Avuntarvetta voidaan tällöin katsoa olevan, vaikka henkilö itse huolehtisi hoidon toteuttamisesta (esimerkiksi henkilöt, jotka tekevät itse dialyysin kotona).
 - Itsenäisesti toteutettu happirikastinhoito ei ole rinnastettavissa avuntarpeeseen. Happirikastinhoito voi olla aikaavievää, mutta se ei sido asiakasta paikoilleen. Happirikastinta voi käyttää arjen toimissa ja myös ulkona liikkussa.
- Henkilö joutuu käyttämään kommunikoinnissa tai itsensä ilmaisemisessa puhetta korvaavia kommunikaatiomuotoja kuten viittomakieltä, tulkkipalvelua, puhekonetta tai vastaavaa (esimerkiksi afaatikot, dysfaatikot ja kuurot).

Esim. elintärkeän dialyysihoidon toteuttaminen kotona kotihemodialyysinä päivittäin 2-3 tunnin ajan vastaa huomattavaa avuntarvetta ja voidaan katsoa oikeuttavan korotettuun hoitotukeen. Vastaavasti hoito dialyysiyksikössä tai sairaaladialyysi n. kolmesti viikossa 4-5 tuntia kerrallaan rinnastetaan vähintään viikoittaiseen avuntarpeeseen henkilökohtaisissa toiminnoissa siten oikeuttaa perushoitotukeen. Päivittäinen peritoneaalidialyysi kotona suoritettuna (nesteenvaihto esim. 5x20min päivittäin) rinnastetaan huomattavaan avuntarpeeseen ja siten sellaisenaan oikeuttaa korotettuun tukeen.

Virtuaalipalvelut

Monia palveluja voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti ilman, että asiakkaan luona käydään. Myös näitä palveluja voidaan harkinnan mukaan huomioida avuntarpeena. Alla esimerkkejä:

- Lääkkeet
 - lääkejakeluautomaatin täyttämisestä aiheutuvat kotihoidon käynnit voidaan huomioida; asiakas tarvitsee apua lääkkeiden jaossa
 - kuitenkin pelkkä lääkejakeluautomaatin käyttö ei riitä tuen myöntämiseen, jos asiakkaalla ei ole muuta avun- tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa.
- Ateriapalvelu
 - Menuatin tms. ruoka-automaatin käyttö voidaan rinnastaa avuntarpeena ruoanlaitossa / kotitaloustöissä. Henkilökohtaista avuntarvetta se ei ole.
- Kotihoito / omaisten etäyhteydenotot
 - kotihoidon tehtäviä, jotka liittyvät asiakkaan avuntarpeeseen ei yleensä voida tehdä virtuaalisesti
- Lääkärin etävastaanotto / muut hoito / reseptimääräykset
 - lääkäriin virtuaalista vastaanottoa tai muuta vastaavaa ei rinnasteta avuntarpeeseen, kuten ei perinteisesti tapahtuvaakaan

- Etäkuntoutus
 - etäkuntoutusta ei huomioida avuntarpeena kuten ei vastaavaa perinteisesti tapahtuvaa kuntoutustakaan
- Terveystilan etävalvontalaitteet
 - terveydentilaa ja elintoimintoja seuraavat mittalaitteet yms eivät vastaa avuntarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa
- Elektroniset muistutuimet, puhuvat laitteet ja kodin / henkilökohtaiset turvalaitteet
 - voidaan huomioida osana asiakkaan kokonaistilannetta, ei kuitenkaan suoraan avuntarpeena

Avuntarvetta voidaan katsoa olevan myös, jos apua ei ole saatavilla ja henkilön on pakko selviytyä muiden apuvälineiden tai oman sinnikkyytensä avulla.

Hoitotukioikeutta ja tuen määrää arvioitaessa tulee aina ottaa huomioon henkilön kokonaistilanne. Ks. Eläkettä saavan hoitotuki > Määräytymisperusteet.

1.3.4 Ohjaus ja valvonta

Ohjauksella ja valvonnalla tarkoitetaan toisen henkilön opastusta, muistuttamista, patistelua ja silmälläpitoa henkilökohtaisissa toiminnoissa, välttämättömissä kotitaloustöissä ja asioinnissa kodin ulkopuolella tai toisen henkilön jatkuvaa varuillaan oloa.

Ohjauksen ja valvonnan tarvetta on esimerkiksi se, että henkilöä joudutaan muistuttamaan, opastamaan tai patistelemaan peseytymiseen, pukeutumiseen, ruokailuun tai lääkkeiden ottoon ja kun arkielämän sujuminen muutoinkin edellyttää seurantaa. Esimerkiksi vaikeaa mielenterveyden häiriötä sairastavien ja muistihäiriöisten kohdalla voidaan ohjauksena ja valvontana pitää todellisuudentajun ja hoitomyöntyvyyden tukemista, lääkityksen varmistamista sekä mahdollisesta impulsiivisuudesta, itsetuhoisuudesta tai väkivaltaisuudesta aiheutuvaa valvonnan tarvetta.

Henkilöllä voi ainakin jossain määrin olla ohjauksen ja valvonnan tarvetta mikäli hän asuu esim. tuetussa asumisyksikössä tai hoivalaitoksessa. Tämän tyyppisissä palveluasumisenmuodoissa ohjaus ja valvonta saattavat sisältyä asumisen palveluihin ja normaaliin toimintaan, joka tulee huomioida arvioitaessa ohjauksen ja valvonnan tarvetta ja määrää. Oikeuspsykiatrisessa hoidossa olevien asiakkaiden ohjauksen ja valvonnan tarpeen arvioinnista sekä tuen tason määräytymisestä voit lukea lisää toimintaohjeesta. Ohjauksen ja valvonnan kokonaismäärä arvioidaan yksilöllisesti hakemuksen ja lääkärinlausunnon tietojen perusteella. Ohjauksen ja valvonnan tarpeen määrään (viikoittaista, päivittäistä vai yhtämittaista) vaikuttaa myös se, mihin toimintoihin sairaus tai vamma kohdistuu.

Virtuaalipalvelut

Omaisten kesken tai hoitohenkilökunnan kanssa sovitut erityisjärjestelyt tai erilaiset hälytys- ja puhelinjärjestelyt voidaan huomioida arvioitaessa ohjauksen ja valvonnan tarpeen määrää. Alla esimerkkejä:

- Lääkkeet
 - pelkkä lääkeautomaatin käyttö ei oikeuta hoitotukeen ohjauksen ja valvonnan tarpeen perusteella. Kuitenkin automaatin käyttö huomioidaan asiakkaan kokonaistilanteen arvioinnissa.
- Ateriapalvelu

- Menuatin ym. ruuanjakeluautomaatin käyttöä ei voida rinnastaa avuntarpeeseen henkilökohtaisissa toiminnoissa
- Kotihoito
 - videopuhelu voidaan huomioida ohjauksen ja valvonnan tarpeena, kun se on asiakkaan toimintakykyä heikentävän sairauden vuoksi tarpeellinen. Lyhytkin yhteydenotto riittää, jos se kuitenkin on tarpeellinen esim. asiakkaan kunnan tarkistamiseksi.
 - pelkkää puhelinkontaktia ei katsota riittäväksi etuuden myöntämiseksi ohjauksen ja valvonnan tarpeen perusteella
- Omaisten tekemä virtuaalinen ohjaus ja valvonta
 - puhelimitse tapahtuvaa ohjausta ja valvontaa ei voida pitää riittävänä hoitotuen myöntämiselle. Valvontaan kuuluu näkeminen ja sitä kautta tilanteen todentaminen.
 - videopuhelu voidaan huomioida ohjauksen ja valvonnan tarpeena, kun se perustuu asiakkaan toimintakykyyn liittyvään todelliseen tarpeeseen eikä pelkkään yhteydenpitoon ja huolehtimiseen.
- Lääkärin etävastaanotto / muut hoito / reseptimääräykset
 - lääkäriin virtuaalista vastaanottoa tai muuta vastaavaa ei rinnasteta ohjauksen ja valvonnan tarpeeseen, kuten ei perinteisesti tapahtuvaakaan
- Etäkuntoutus
 - etäkuntoutusta ei huomioida ohjauksen ja valvonnan tarpeena kuten ei vastaavaa perinteisesti tapahtuvaa kuntoutustakaan
- Terveystilan etävalvontalaitteet
 - terveystilaa ja elintoimintoja seuraavat mittalaitteet yms eivät vastaa ohjauksen ja valvonnan tarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa
- Elektroniset muistuttimet, puhuvat laitteet ja kodin / henkilökohtaiset turvalaitteet
 - voidaan huomioida osana asiakkaan kokonaistilannetta, ei kuitenkaan suoraan avuntarpeena

1.3.5 Erityiskustannukset

Erityiskustannusten yleiset edellytykset

Erityiskustannuksilla tarkoitetaan toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia tarpeellisia, ylimääräisiä ja jatkuvia kustannuksia siltä osin kuin hakija vastaa niistä itse.

Kustannukset aiheutuvat toimintakykyä heikentävästä sairaudesta

Erityiskustannuksina voidaan huomioida vain sellaisia kustannuksia, jotka liittyvät hakijan toimintakyvyn heikentymistä aiheuttavaan sairauteen tai vammaan.

Kustannukset ovat tarpeellisia

Erityiskustannuksina voidaan huomioida vain sellaisia kustannuksia, joiden voidaan katsoa olevan tarpeellisia henkilön sairauden tai vamman hoitamiseksi, tavanomaisista arkipäiväisistä toimista selviytymiseksi tai toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Hankittujen palveluiden laajuuden tulee olla oikeassa suhteessa hakijan tarvitseman avun tai ohjauksen ja valvonnan määrään sekä hakijan toimintakykyyn.

Kustannukset ovat ylimääräisiä

Erityiskustannuksiksi voidaan huomioida vain sellaisia kustannuksia, jotka ovat ylimääräisiä terveelle henkilölle aiheutuviin tavanomaisiin kustannuksiin nähden. Arvio kustannusten ylimääräisyydestä tehdään **yksilöllinen tilanne** huomioiden. Ylimääräisinä ei **yleensä** voida pitää sellaisia tavanomaisia kustannuksia, joita

henkilöllä on ollut jo ennen toimintakyvyn heikentymistäkin. Huomaa kuitenkin, että toimintakyvyn heikentyminen ei tarkoita samaa kuin etuusoikeuden alkaminen. Esim. siivouspalvelu on voitu aloittaa jo aiemmin, kun asiakkaan toimintakyky on alkanut heikentyä, mutta vammaisetuutta haetaan vasta myöhemmin. Tällaisessa tilanteessa kustannus voidaan katsoa ylimääräiseksi.

Kustannukset ovat jatkuvia

Erityiskustannusten jatkuvuudella tarkoitetaan yleensä sitä, että kustannuksia kertyy noin puolen vuoden ajalta. Sairaalahoidosta tai intervallihoidosta aiheutuvat kustannukset voidaan katsoa jatkuviksi myös, jos ne toistuvat vuosittain. Jatkuvuus on kuitenkin harkittava aina tapauskohtaisesti. Kertaluonteisia kustannuksia ei hyväksytä erityiskustannuksina.

Hakija joutuu itse vastaamaan kustannuksista

Erityiskustannukset hyväksytään vain siltä osin kuin henkilö joutuu niistä itse vastaamaan. Näin ollen kustannuksia ei hyväksytä siltä osin kuin hakija saa niihin korvausta muun lain tai esimerkiksi vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella. Hakijan katsotaan itse vastaavan kustannuksista myös silloin, jos hakijan omainen avustaa kustannusten maksamisessa.

Hakija voi esimerkiksi saada tapaturma- tai liikennevakuutusjärjestelmästä korvauksia vammasta aiheutuneista sairaanhoitokustannuksista ja kohonneista kodinhoidon kustannuksista tai hänelle voidaan maksaa vaatelisää tai opaskoiralisää. Hakijan itsensä maksettaviksi jääneet kustannukset selvitetään tarvittaessa hakijalta itseltään.

Henkilön katsotaan itse vastaavan kustannuksista myös silloin, kun hän saa toimeentulotukea sairauden aiheuttamiin jatkuviin kustannuksiin kuten esim. lääkkeisiin tai kodinhoitokustannuksiin. Jos toimeentulotukea annetaan sellaisiin palveluasumiseen liittyviin hoivakuluihin, jotka kunta laskuttaa asiakasmaksulain mukaisesti, ei toimeentulotuen osuutta kuitenkaan voida ottaa huomioon henkilön erityiskustannuksena.

Kun kunta antaa asiakkaalle palvelusetelin yksityisten sosiaali- ja/tai terveystalveluiden käyttöön, voidaan asiakkaan katsoa itse vastaavan vain hänen palveluista maksamansa omavastuun verran. Nämä asiakkaan itsensä maksamat omavastuut voidaan yleensä ottaa huomioon erityiskustannuksina. Huomioon otettavien kustannusten määrä arvioidaan samoin perustein kuin yksityisten palveluiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

1.3.5.1 Erityiskustannusten määrän arviointi

Hyväksyttävien erityiskustannusten määrä arvioidaan hakemuksessa ja sen liitteissä esitettyjen tietojen pohjalta käyttäen hyväksi Kelan omia korvaustietoja (lääkekorvaukset, sairaanhoitokorvaukset). Hakijalta tulee tarvittaessa pyytää lisäselvitystä kustannuksista. Huomioitavien erityiskustannusten kokonaismäärä arvioidaan yleensä vuositasolla. Jos kaikki kustannukset jatkuvat 12 kuukauden ajan, huomioitavat kustannukset jaetaan 12:lla ja näin saadaan kuukausimäärä. Jos kustannusten kuukausimäärä nousee vähintään korotetun tuen määrään, voidaan perustuki korottaa kustannusten perusteella korotetuksi tueksi. Jos kustannukset eivät kestä vähintään vuoden aikaa, tulee laskenta tehdä jaksoissa.

Joidenkin kustannusten katsotaan kohdistuvan koko vuoden ajalle, ja kuukausimäärää laskettaessa ne jaetaan aina 12:lla. Tällaisia kustannuksia ovat esim. lääkekatto,

terveydenhuollon maksukatto, vuosittain toistuva kuntoutusjakso ja muut vuositasolla toistuvat kustannukset.

Esim. Asiakkaan kotihoidon kustannukset ajalla 1.1.2016 -31.7.2016 ovat 201,50 euroa/kk. Tämän lisäksi hänellä on vuoden 2016 vuosiomavastuu (ent. lääkekatto) (610,37) täyttynyt. Koska kustannuksissa on olennainen muutos 1.8.2016 alkaen (kotihoito lakkaa), tulee kustannukset laskea ajalle 1.1.2016.-31.7.2016.

Kotihoito $201,50e + (610,37/12) = 252,36e/kk$. Eli tässä tapauksessa asiakkaalle voidaan myöntää korotettu hoitotuki kustannusten perusteella ajalle 1.1.2016–31.7.2016.

Etuus voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella vain, jos toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvien kustannusten voidaan arvioida nousevan vähintään korotetun tuen määrään kuukaudessa ja asiakkaalla olisi oikeus perustukeen. Kustannusten perusteella etuus voidaan myöntää vain niin pitkäksi aikaa kuin kustannukset tosiasiallisesti jatkuvat. Jos asiakkaan kustannuksissa tapahtuu ratkaisuun vaikuttava muutos, tulee etuus tarkistaa muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Kustannusten arviointi tulevalle ajalle, ks > Ratkaiseminen > Myöntämisaika.

Jos hakija asuu ulkomailla, tulee huomioida, että eri maiden sosiaaliturvajärjestelmät ja asiakasmaksut poikkeavat toisistaan.

1.3.5.2 Huomioitavat kustannukset

Huomioitavat erityiskustannukset arvioidaan aina tapauskohtaisesti hakijan yksilölliset olosuhteet huomioiden. Tästä johtuen joissakin tapauksissa voi olla perusteltua huomioida muitakin kuin alla mainittuja kustannuksia. Myös kustannusselvitysten tarpeellisuus ja riittävyys harkitaan tapauskohtaisesti. Huomioiminen arvioidaan kohdassa [Erityiskustannukset](#) esitettyjen yleisten edellytysten pohjalta. Tarvittaessa voidaan pyytää kantaa myös Kelan asiantuntijalääkäriltä.

Myös ulkomailla syntyneitä kustannuksia voidaan huomioida hoitotuen erityiskustannuksiksi. Kustannusten hyväksyminen edellyttää, että niistä saadaan luotettava selvitys.

1. Kotipalvelusta, tukipalvelusta ja kotisairaanhoidosta aiheutuvat kustannukset

Kunnan tai yksityisen palveluntarjoajan kotipalveluista, tukipalveluista ja kotisairaanhoidosta perimät kustannukset voidaan huomioida erityiskustannuksina jos ne täyttävät erityiskustannuksien yleiset edellytykset.

Kotipalveluun voi liittyä monia arkipäivän askereisiin ja henkilökohtaisiin toimintoihin liittyviä apuja, kuten esim. peseytymisapua ja lääkkeiden jakoa. Tukipalvelut ovat kotipalvelua täydentäviä palveluita joita asiakas tarvitsee itsenäisen asumisen tueksi. Tukipalveluita voi saada vaikkei tarvitsisi muuta kotipalvelun tai kotihoidonpalvelua. Tukipalveluita ovat mm. ateriapalvelu, siivous, vaatehuolto, kauppa- ja asioimispalvelut.

Palvelut voivat olla myös virtuaalipalveluita. Virtuaalipalvelujen kohdalla tulee muistaa, että erilaiset laitekustannukset eivät ole huomioitavia kustannuksia, vaan ainoastaan palvelusta aiheutuvat kustannukset. Esimerkiksi lääkeautomaatin täyttämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan huomioida, kun kotipalvelu käy täyttämässä laitteen, mutta laitteen hankinnasta aiheutuneita kustannuksia tai esim. kuukausikustannuksia ei huomioida.

Kunnalliset palvelut

Kunnallisen kotipalvelun sekä tukipalveluiden ja kotisairaanhoidon kustannukset huomioidaan yleensä sellaisinaan. Maksuista katsotaan vastaavan sen henkilön, jolle tehdään palvelu- ja hoitosuunnitelmaan annetut palvelut perustuvat. Hakijan tulee toimittaa Kelaan kopio palvelu- ja hoitosuunnitelmasta sekä palvelusta tehdystä maksupäätöksestä tai palvelusopimuksesta. Muukin selvitys käy, mikäli siitä ilmenee eritellysti palveluiden määrä ja niistä peritty hinta. Selvityksestä tulee käydä ilmi, mistä osuudesta kustannuksista hakija vastaa itse. Jos kunnan antama maksupäätös koskee molempia puolisoita, pyydetään kunnalta selvitys mikä osuus palveluista ja maksuista kohdistuu hakijaan.

Kunnallisen ateriapalvelun kustannuksista voidaan huomioida vain ruoan kuljetusmaksut ja mahdolliset ilt- ja viikonloppulisät. Aterioiden (ruoka) osuutta ei hyväksytä erityiskustannuksena. Ateriapalveluista perittävät maksut vaihtelevat kunnittain. Kaikissa kunnissa asiakkaalta ei peritä kuljetusmaksuja tai erillisiä lisiä. Jos selvityksistä ei käy ilmi, mistä ateriapalvelumaksu koostuu, selvitä tarvittaessa maksun tarkempi koostumus asiakkaalta tai kunnalta. Ruoka-automaatin täydentämisestä aiheutuvat kuljetuskustannukset ovat hyväksyttäviä siinä kuin ruoan kuljetuskustannuksetkin. Muut ruoka-automaatista aiheutuvat kustannukset eivät ole hyväksyttäviä.

Yksityiset palvelut

Yksityisen palveluntuottajan tai palkatun henkilön antamasta kotipalvelusta, tukipalveluista tai kotisairaanhoidosta perimien maksujen hyväksyttävyys arvioidaan tapauskohtaisesti. Jos hankitut palvelut ovat jatkuvia ja ylimääräisiä sekä määrältään perusteltuja kyseisen henkilön sairauden ja toimintakyvyn heikentymisen vuoksi, kustannukset hyväksytään sellaisenaan. Jos palveluiden kustannukset voidaan huomioida, voidaan huomioida myös mahdolliset palveluntuottajan laskuttamat matkakustannukset asiakkaan kotiin. Kun kustannukset huomioidaan, ne huomioidaan asiakkaan maksaman hinnan mukaisesti, eikä palvelun hintaa saa alentaa tai kohtuullistaa.

Kotipalveluiden osalta on huomioitava, asuuko hakijan kanssa samassa taloudessa muita täysi-ikäisiä, joiden voidaan olettaa osallistuvan kodinhoitoon. Esimerkiksi siivouspalveluiden käytöstä aiheutuneet kustannukset voidaan yleensä jakaa puolisoitten kesken ja huomioida vain asiakkaan osuus maksusta. Ateriapalvelukustannuksista voidaan huomioida vain palvelusta perittäviä käyntikohtaisia maksuja, aika- ja/tai matkaperusteisia maksuja sekä mahdollisia ilt- tai viikonloppulisä. Aterioiden (ruoka) osuutta ei hyväksytä erityiskustannuksena. Kustannuksista on toimitettava Kelaan luotettava selvitys.

Jos etuuden hakija tai saaja on palkannut ulkopuolisen henkilön avustamaan itseään, tämän tulee olla työsuhteessa hakijaan. Hakijan tulee esittää selvitys työsuhteesta (esim. todistus työeläkevakuutuksesta) sekä selvitys työsuhteen sisällöstä (esim. työsopimus). Lähiomaisen (esim. vanhempi, puoliso tai lapsi) tai muun samassa taloudessa asuvan henkilön palkkaamisesta aiheutuneita palkkakustannuksia ei hyväksytä (omaiselle maksettavista palkkioista ks. alla).

Palkkakustannuksia ei hyväksytä, jos hakijalle on myönnetty henkilökohtainen avustaja esimerkiksi vammaispalvelulain nojalla. Jos henkilö saa työntekijän palkkaamiseen työ- ja elinkeinotoimiston myöntämää palkkatukea, voidaan hakijan itsensä maksettavaksi jäävä osuus palkasta huomioida erityiskustannuksena. Muita palkkaamisesta aiheutuvia kuluja kuin varsinaisia palkkakustannuksia ei hyväksytä erityiskustannuksina. Tällaisia muita kustannuksia ovat mm.

työnantajan sosiaaliturvamaksu, työttömyysvakuutusmaksu, työeläkemaksu ja tapaturmavakuutusmaksu.

Palveluseteli

Asiakas voi hankkia yksityisiä palveluja kunnan antamalla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelillä. Palvelusetelillä voi hankkia sellaisia sosiaali- ja terveystalvakuuja, jotka kunnan tai kuntayhtymän kuuluu järjestää asukkailleen. Palvelusetelillä hankittava palvelu on vaihtoehto kunnan tai kuntayhtymän tuottamalle palvelulle.

Palvelusetelin saaminen edellyttää, että kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon edustaja arvioi henkilön palvelun tarpeen. Palveluseteli voi olla kaikille käyttäjille samansuuruinen tai tulosidonnainen, jolloin sen arvo riippuu asiakkaan tuloista. Jatkuvassa, säännöllisessä kotihoidossa käytetään tulosidonnaista palveluseteliä.

Palvelusetelin on katettava kustannukset kokonaan niissä palveluissa, jotka ovat sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukaan asiakkaalle maksuttomia.

Kun asiakas hankkii yksityisiä palveluita ja maksaa palvelut kunnan antamalla palvelusetelillä, voidaan asiakkaan itsensä maksamat omavastuut yleensä ottaa huomioon erityiskustannuksina. Huomioon otettavien omavastuuosuuksien määrä arvioidaan samoin perustein kuin yksityisten palveluiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

2. Palveluasumisen tai tuetun asumisen yhteydessä aiheutuvat hoito- ja hoivakustannukset

Palveluasumista järjestävät kunnat ja yksityiset tahot. Kunnan sosiaalitoimi arvioi, milloin asiakkaalle järjestetään palveluasuminen kunnan toimesta. Kunta voi järjestää palveluasumista itse tai ostaa palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta. Kunta päättää palveluasumisen asiakasmaksujen perusteet. Asiakkaalta perittävä maksu määräytyy yleensä hänen tulojensa mukaan.

Jos henkilö muuttaa yksityiseen palvelutaloon omasta aloitteestaan, vastaa hän lähtökohtaisesti asumispalveluun liittyvistä kustannuksista itse. Yksityinen palveluntuottaja voi tällöin hinnoitella antamansa palvelut haluamallaan tavalla.

Palveluasumista järjestävän toimintayksikön (esim. palvelutalo, ryhmäkoti, tuetun asumisen yksikkö, asumispalveluyksikkö) kuukausimaksuja ei huomioida kokonaan erityiskustannuksina. Kustannuksina voidaan huomioida sairaudesta tai vammasta aiheutuvat tarpeelliset hoivakustannukset. Tällaisia kustannuksia voi syntyä henkilön saamasta avusta tai ohjauksesta ja valvonnasta henkilökohtaisissa toiminnoissa, lääkityksestä huolehtimisessa tai kodinhoidossa. Asumisen ja ruuan osuutta ja yleisten tilojen käyttöön ja ylläpitoon liittyviä maksuja ei hyväksytä. Erityiskustannuksena ei hyväksytä myöskään kustannuksia sellaisista hoidoista tai palveluista, joiden ei voida katsoa olevan tarpeellisia henkilön sairauden tai vamman hoitamiseksi, tavanomaisista arkipäiväisistä toimita selviytymiseksi tai toimintakyvyn ylläpitämiseksi.

Hakijan tulee toimittaa hakemuksensa liitteeksi kopio palvelutalon palvelu- ja hoitosuunnitelmasta tai palvelusopimuksesta. Mikäli toimitetussa selvityksessä ei ole eritelty hoivapalvelun hintaa ja sisältöä, tulee niistä toimittaa Kelaan muu palveluntuottajan tai kunnan antama selvitys. Selvityksestä tulee käydä ilmi hoivamaksun suuruus sekä se, mistä palveluista maksu koostuu. Yksittäisten palvelujen hintoja ei tarvitse eritellä, jos kaikki hoivaan sisältyvät palvelut katsotaan tarpeellisiksi. Jos hakijan asuinkunta on sitoutunut maksamaan palveluasumisesta aiheutuvia kustannuksia, pyydetään pyydetään hakijalta kopio kunnan maksusitoumuksesta.

Selvityksestä tulee myös käydä ilmi, mistä osuudesta hoivamaksua asiakas itse vastaa. Hakijan oman osuuden kustannuksista katsotaan kohdistuvan ensisijaisesti asumiseen ja ruokaan. Hoivamaksusta voidaan huomioida erityiskustannuksena vain se osa, josta hakija tosiasiallisesti itse vastaa. Kuitenkin esim. se, että omaiset auttavat asiakasta maksuissa, ei tarkoita sitä, ettei asiakas vastaisi kustannuksista itse.

Mikäli tarvittavia tietoja ei saada eikä huomioitavien kustannusten määrää voida muun selvityksen perusteella luotettavasti arvioida, ei maksuja voida huomioida erityiskustannuksina. Huomioitavien palveluasumisesta aiheutuvien kustannusten suuruutta ei tule arvioida muilla perusteilla (esim. julkisen puolen maksujen avulla vaan summan tulee ilmetä asiakirjoista).

Huomautus

Palveluasumisen kustannuksista tarvitaan tieto siitä, mikä **hoivan osuus on kokonaiskustannuksista**. Tarvitaan myös tieto siitä, **mitä hoiva sisältää**. Se, mistä asiakirjasta tieto hoivan sisällöstä saadaan, ei ole merkittävää, vaan se, että käsittelijä arvioi tiedon riittäväksi. Tiedon riittävyys on käsittelijän harkittava tapauskohtaisesti.

Sillä, miten hoivamaksun suuruus määräytyy, ei ole merkitystä. Hoivan osuus voi olla esim. tietyn palvelutaulukon mukainen tai se voi olla esim. tietyn prosenttiosuuden kokonaiskustannuksista. Merkittävää on vain se, että hoivan osuus kokonaiskustannuksista on eroteltavissa ja hoivan sisällöstä on riittävä selvitys.

Jos hoivaan sisältyy sellaisia palveluja joiden ei voida katsoa olevan asiakkaan sairaus huomioiden tarpeellisia, tulee tarpeettomien kustannusten osuus vähentää hoivamaksusta. Vain näissä tilanteissa tarvitaan erittely hoivaan sisältyvien yksittäisten palvelujen hinnoista.

Esimerkki

Asiakkaan ilmoittama maksu palvelutalossa asumisesta on 2600 euroa kuukaudessa. Tästä vuokran osuus on 800e/kk ja ruoan osuus 400e/kk. Hoivan osuudeksi ilmoitetaan 1400e/kk. Palvelusopimuksen mukaan hoivaan sisältyy auttaminen pesuissa kahdesti päivässä, saunoitus kerran viikossa, lääkkeiden jako ja tarkistaminen, että asiakas on ottanut lääkkeensä.

Kaikki hoivaan sisältyvät palvelut voidaan katsoa asiakkaalle tarpeellisiksi ja siten hoivamaksu huomioidaan kokonaisuudessaan.

Esimerkki

Asiakkaan ilmoittama maksu palvelutalossa asumisesta on 3100 euroa kuukaudessa. Vuokran osuus on 700e/kk ja loppumaksu sisältää hoivan ja ruokailun. Hoivan osuudeksi ilmoitetaan 80% summasta, eli 1920e/kk. Hoiva sisältää pesuilla auttamisen, saattamisen ruokailuun, vaatehuollon, siivouksen ja viikoittaisen osallistumisen kerhotoimintaan.

Kaikki muut palvelut katsotaan tarpeellisiksi, mutta kerhotoiminta ei ole vammaisetuslain mukaan huomioitava kustannus. Tämän vuoksi asiakkaalta pyydetään selvitys siitä, mikä on yksittäisten palvelujen hinta tai osuus hoivamaksusta. Kun asiakas toimittaa selvityksen, vähennetään hoivamaksusta kerhotoiminnan osuus ja muuten hoivamaksu huomioidaan erityiskustannuksena. Jos asiakas ei toimita pyydettyä erittelyä, tai

toimitetusta selvityksestä ei voida luotettavasti todeta kerhotoiminnan osuutta hoivamaksusta, ei hoivamaksua voida huomioida erityiskustannuksena.

3. Laitoshoidosta ja sairaalahoidosta aiheutuvat kustannukset

Julkisesta sairaalahoidosta perittävät hoitopäivämaksut voidaan huomioida erityiskustannuksina edellyttäen, että ne ovat jatkuvia ja liittyvät toimintakykyä heikentävään sairauteen tai vammaan. Hoitopäivämaksut voidaan katsoa jatkuviksi, jos

- sairaalajaksoja on useita ja jaksot ajoittuvat vähintään kuuden kuukauden ajanjaksolle
- sairaalajaksoja on säännöllisesti vuosittain ja ne eivät aiheudu äkillisestä tilanteesta
- Jos sairaalassaolojakso on yksittäinen tai se johtuu äkillisestä sairastumisesta, ei hoitopäivämaksuja huomioida erityiskustannuksina hoitotukea myönnettäessä. Kustannusten jatkuvuuden edellytyksestä johtuen hoitopäivämaksuja ei voida huomioida ennen kuin sairaudesta johtuvia sairaalahoitojaksoja on ollut toistuvasti. Hoitopäivämaksujen huomioiminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Kustannukset huomioidaan myös maksukaton ylittävältä osin.

Intervallihoidosta aiheutuvat tarpeelliset kustannukset voidaan huomioida erityiskustannuksena. Edellytyksenä on, että intervallihoitoa annetaan säännöllisesti vähintään puolen vuoden ajalla, taikka se toistuu vuosittain (esimerkiksi yksi jakso joka vuosi). Huomioiminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Julkisessa laitoksessa annetun intervallihoidon kustannukset huomioidaan myös maksukaton ylittävältä osin.

Jos intervallihoito on kunnan järjestämää, kustannukset huomioidaan sellaisenaan. (Asiakas maksaa asiakasmaksun kunnalle)

Jos asiakas on itse hakeutunut yksityiseen intervallihoitoon, ne hoidosta aiheutuvat kustannukset jotka täyttävät kustannusten yleiset edellytykset voidaan huomioida erityiskustannuksena. Kustannuksista tulee pyytää erittely.

Eryityskustannuksina ei oteta huomioon pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua.

Omaishoitolain mukaisen sopimuksen tehneen omaishoitajan vapaapäivistä aiheutuvia kustannuksia ei huomioida. Kustannuksia ei myöskään huomioida niistä vapaapäivistä, jotka aiheutuvat, kun omaistaan tai läheistään hoitavalle henkilölle myönnetään sosiaalihuoltolain perusteella vapaapäiviä.

Esimerkki

Asiakas esittää sairaalamaksuja seuraavasti: 3.-14.3.2019, 7.-9.4.2019, 11.-26.5.2019, 24.-26.6.2019 ja 5.-7.8.2019. Kustannukset voidaan huomioida, jos ne aiheutuvat toimintakykyä heikentävästä sairaudesta. Kustannukset ovat jatkuvia, koska niitä on kuuden kuukauden ajalla.

4. Lääkäriin tai hammaslääkäriin antamasta tai määräämästä hoidosta aiheutuvat kustannukset

Lääkäripalkkiosta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuvista kustannuksista sekä toistuvista sairaalamaksuista (julkisesta lyhytaikaisesta sairaalahoidosta perittävät hoitopäivämaksut) voidaan erityiskustannuksina huomioida ne, jotka täyttävät [yleiset kustannusten huomioimisen edellytykset](#). Eryityskustannuksiksi ei lueta tavanomaisiksi katsottavia terveydenhoitokuluja (esimerkiksi näöntarkastuksista aiheutuvat kulut) taikka äkillisten sairauksien aiheuttamia tilapäisiä kustannuksia.

(VTL 570/2007 10 §, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 7 c §).

Julkisen terveydenhuollon palvelut

Julkisesta terveydenhuollosta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa huomioidaan sosiaali- ja terveydenhuollon vuotuinen asiakasmaksukatto, joka on 683 euroa vuonna 2021 (683,00e vuonna 2020). Maksukatossa huomioidaan maksut terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista, fysioterapiasta, sarjahoidoista, poliklinikkakäynneistä, päiväkirurgisesta hoidosta, yö- ja päivähoidosta, kuntoutushoidosta sekä lyhytaikaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon laitoshoidosta.

Maksukaton täytyttyä sen piiriin kuuluvat palvelut ovat asiakkaalle pääsääntöisesti maksuttomia kalenterivuoden loppuun. Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään enintään 22,50 euron hoitopäivämaksu (22,50e v.2020).

Sarjahoidosta voidaan periä maksu enintään 45 käynnistä kalenterivuodessa. Sarjahoitoa ovat mm. jatkuva dialyysihoito, säde- tai sytostaattihoito ja lääkinällinen kuntoutus. Sarjahoito maksaa enintään 11,40 euroa (11,40e v.2020) hoitokerralta ja kerryttää vuotuista asiakasmaksukattoa

Tietoa asiakasmaksukatosta ja muista julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista löytyy sosiaali- ja terveysministeriön sivuilta www.stm.fi.

Yksityisten terveystalveluiden käyttö

Yksityislääkärillä käynneistä aiheutuvia kustannuksia voidaan huomioida, kuten julkisen terveydenhuollonkin kustannukset. Erityiskustannuksena hyväksytään henkilön itsensä maksettavaksi jäänyt osuus kustannuksista. Toimistomaksujen osuutta kustannuksista ei hyväksytä. Jatkuvuuden edellytyksen täyttymistä arvioitaessa huomioidaan myös julkisten terveystalveluiden käyttö. Yksittäisten yksityislääkärillä käyntien kustannuksia voidaan huomioida, jos lääkärikulujen voidaan kokonaisuutena katsoa olevan jatkuvia (vähintään 4 / vuosi). Julkisten lääkäripalveluiden käyttö ei ole edellytyksenä yksityislääkärillä käynneistä aiheutuvien kustannusten hyväksymiseksi jos jatkuvuuden edellytys muuten täyttyy. Jos yksityislääkärillä käynti ei liity toimintakykyä heikentävään sairauteen tai vammaan, ei kustannuksia hyväksytä lainkaan.

Hammaslääkärikustannukset voidaan hyväksyä, kun ne aiheutuvat toimintakykyä heikentävästä sairaudesta ja ovat sairauden hoidon vuoksi tarpeellisia. Kustannusten tulee olla myös jatkuvia ja ne huomioidaan vain siltä osin kuin ne ylittävät normaalit terveen henkilön hammaslääkärikustannukset.

Sairausvakuutuslain perusteella maksetut korvaukset yksityisten sairaanhoitopalvelujen käytöstä aiheutuneista kustannuksista ovat kyselyssä CICS-järjestelmän HEKY-kyselyllä valikon kohdasta Sairaanhoitokorvaukset.

5. Lääkärin määräämästä kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset

Terapiat ja erilaiset liikuntamuodot

Terapiassa (esimerkiksi fysioterapia, psykoterapia) käynneistä asiakkaan omavastuuosuudet voidaan huomioida erityiskustannuksina, jos terapian voidaan katsoa olevan tarpeellista toimintakyvyn heikentymistä aiheuttavan sairauden tai vamman vuoksi ja terapia jatkuu vähintään 6 kuukautta. Terapioiden tulee olla hyvän hoitokäytännön mukaisia. Myös etäkuntoutuksen kustannukset voidaan huomioida, jos yleiset edellytykset täyttyvät. Kunnan järjestämä fysioterapia, ks. myös edellä maksukatto > Julkisen terveydenhuollon palvelut.

Sairausvakuutuslain perusteella maksetut korvaukset yksityisen palveluntuottajan antamista hoidoista ja terapiasta (esim. fysioterapia) ovat kyselyssä CICS-järjestelmän HEKY-kyselyllä valikon kohdasta Sairaanhoidokorvaukset.

Liikunnan harrastamisesta aiheutuvia kustannuksia ei hyväksytä erityiskustannuksina. Kustannuksia voidaan huomioida vain, jos kyse on sairauden vuoksi tarpeellisesta ja lääkärin määräämästä omatoimisesta kuntoutuksesta (esim. itsenäinen kuntosaliharjoittelu) joka voidaan katsoa lääketieteellisesti perustelluksi. Tällöin kuntoutukselle on myös asetettu tavoitteet, ja se toteutetaan fysioterapeutin tms. valvonnassa tai ohjeiden mukaisesti.

Päivätoiminnan kustannuksia voidaan huomioida, jos toiminta perustuu lääkärin terveydenhuollossa laatimaan kuntoutussuunnitelmaan ja sillä on kuntoutukselliset tavoitteet. Lisäksi edellytetään, että toiminnassa on läsnä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tällöin kustannuksena voidaan huomioida koko vuorokausimaksu.

6. Hoitoon tai kuntoutukseen liittyvät matkakustannukset

Sairaanhoito ja kuntoutus

Sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvistä matkoista voidaan erityiskustannuksina huomioida sairausvakuutuslain mukaiset omavastuut. Erityiskustannuksina ei voida huomioida enempää kuin sairausvakuutuslain mukainen vuotuinen matkakatto, joka on 300 euroa vuonna 2021 (300e vuonna 2020). Jos asiakas esittää matkakustannuksina sairausvakuutuslain mukaisia matkoja jotka eivät kerrytä matkakattoa, voidaan näistä matkoista huomioida kustannuksina 25 euroa / suunta. Tällöinkin kustannuksia hyväksytään muiden matkakustannusten kanssa yhteensä enintään vuotuisen matkakaton verran. Kustannuksia voidaan huomioida myös, kun hakijalla on ollut sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviä matkoja, mutta hän ei ole hakenut niihin sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia. Kustannuksia voidaan kuitenkin tällöinkin huomioida enintään vuotuisen matkakaton verran.

Sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvistä matkoista sekä tietoja matkakatosta voit tarkistaa CICS-järjestelmän HEKY-kyselyllä valikon kohdasta Sairaanhoidokorvaukset.

7. Lääkärin, hammaslääkärin tai lääkkeen määräämisestä annetuissa säännöksissä tarkoitetun terveydenhuollon ammattihenkilön määräämistä lääkkeistä aiheutuvat kustannukset.

Erityiskustannuksina voidaan huomioida toimintakykyä heikentävän sairauden, vian tai vamman hoitoon käytettävistä lääkkeistä maksettava sairausvakuutuslain mukainen

- alkuomavastuu 50 euroa v. 2021 ja 2020
 - Alkuomavastuun soveltaminen alkaa vasta sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta eli alkuomavastuu ei koske alle 18-vuotiaita.
- vuosiomavastuu 579,78 euroa vuonna 2021 (577,66 euroa vuonna 2020)
 - Huom! Alkuomavastuu kerryttää vuosiomavastuuta. Näin ollen, jos alkuomavastuu ylittyy, erityiskustannuksena huomioidaan suoraan vain vuosiomavastuukertymä.

lääkekohtainen omavastuu (peritään kerran kolmessa kuukaudessa)

- ylemmässä erityiskorvausluokassa 4,5 euroa
- lisäkorvattavissa lääkkeissä 2,5 euroa
- poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta (1/12-osa lääkekohtaisesta omavastuusta)

- ylemmän erityiskorvausluokan lääkekohtainen omavastuu 0,38 euroa
- lisäkorvauksen eli vuosiomavastuun ylityksen jälkeinen lääkekohtainen omavastuu 0,21 euroa

Sairausvakuutuslain mukaan korvattavista lääkkeistä henkilön itse maksamat omavastuuosuudet kerryttävät vuotuista omavastuuosuutta (ent. lääkekatto, nyk. vuosiomavastuu). Vuosiomavastuuta kerryttää myös alkuomavastuu. Lääkkeiden omavastuuosuuksia voidaan huomioida erityiskustannuksena vuositasolla enintään lääkekaton vuosiomavastuun verran. Vuosiomavastuun lisäksi voidaan huomioida lääkekohtaisia ja poikkeavia lääkekohtaisia omavastuita.

Vaikka lääkekatto täytyisi jo alkuvuonna, voidaan lääkekustannukset huomioida kattoon asti, jos lääkkeiden käytön voidaan arvioida jatkuvan vähintään puoli vuotta. Lääkkeiden käytön jatkuvuutta tulee arvioida kokonaisuutena eikä kaikkien yksittäisten valmisteiden käytön siten edellytetä jatkuvan puolta vuotta.

Sairausvakuutuslain mukainen korvaus maksetaan yleensä enintään valmisteiden viitehinnasta. Kun henkilö ostaa lääkettä, jonka hinta on viitehintaa korkeampi, hän maksaa myyntihinnan ja viitehinnan erotuksen kokonaan itse. Sairausvakuutuslain mukainen korvaus maksetaan tällöin viitehinnasta (Korvauksen ja lääkekohtaisen omavastuun peruste), eikä viitehinnan ylitys kerrytä vuotuista lääkekattoa. Erityiskustannuksina voidaan kuitenkin tällöinkin huomioida vain sairausvakuutuslain mukaiset omavastuuosuudet.

Lääkäri on kuitenkin voinut katsoa tietyn valmisteiden hoidollisin tai lääketieteellisin perustein henkilölle tarpeelliseksi ja siksi kieltänyt lääkevaihdon. Tällöin sairausvakuutuslain mukainen korvaus maksetaan myyntihinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi ja valmisteesta peritty hinta kokonaisuudessaan kerryttää vuotuista lääkekattoa.

Voit katsoa henkilön alkuomavastuukertymää ja vuosiomavastuukertymää (lääkekatto) Lääkkeiden kattokorvaukset –käsittelyjärjestelmästä > Vakuutetun kattotietojen kyselyllä. Henkilölle myönnetty lääkkeiden korvausoikeudet löytyvät Erityiskorvattavat lääkeoikeudet –käsittelyjärjestelmästä > Erityiskorvausoikeudet kyselyllä. Tarkempaa tietoa lääkevalmisteiden korvattavuudesta ja korvaamisesta löydät Ratkaisutyö –sivustolta lääkekorvausten yhteydestä kohdasta [lääkehaku](#). Huomaa, että omavastuukertymät näkyvät Kelassa lääkeostoja seuraavana arkipäivänä

Erityiskustannuksina voidaan huomioida myös

- Kustannukset sairausvakuutuslain mukaisen korvattavuuden ulkopuolelle kokonaan jäävistä lääkkeistä, jos lääkkeet ovat lääkärin määräämiä ja niiden käyttö kyseisen sairauden hoidossa on Kelan asiantuntijalääkärin arvion mukaan tarpeellista. Hyväksyminen edellyttää myös, että lääkkeiden käyttö on jatkuvaa. Tarvittaessa hakijalta tulee pyytää erillinen selvitys ostoista.
- Ns. käsikauppalääkkeiden kustannuksia kohtuullisessa määrin, jos käyttöä voidaan hakijan sairauden laatu huomioon ottaen pitää perusteltuna. Hyväksyttävä määrä arvioidaan tapauskohtaisesti asiantuntijalääkärin arvion perusteella.
- Ulkomailta ostettujen lääkkeiden kustannuksia kohtuullisessa määrin noudattaen vastaavia periaatteita kuin Suomesta ostettavien lääkkeiden hyväksyttävyyttä arvioitaessa. Huomaa, että ulkomaiset lääkeostot eivät näy Kelan tiedostoissa.
- Vitamiineista ja hivenaineista aiheutuvia kustannuksia, kun henkilöllä on sairaus, johon liittyy esimerkiksi ravintoaineiden imeytymishäiriö ja vitamiinien ja hivenaineiden käyttö on Kelan asiantuntijalääkärin arvion mukaan tarpeellista. Osa valmisteista on sairausvakuutuslain mukaan korvattavia, jolloin myös nämä ostot kerryttävät lääkekattoa.

- Apteekkien annosjakelumaksusta se osuus, jonka henkilö tosiasiallisesti itse maksaa. Annosjakelumaksun hyväksyminen edellyttää, että annosjakelua voidaan pitää lääketieteellisesti perusteltuna. Jos lääkkeenjako sisältyy kotipalvelun palvelusopimukseen, ei apteekin annosjakelukustannuksia voida huomioida.
- Tietyt lääkkeet tai vitamiinit voidaan huomioida, jos ne on määrätty vaikean sairauden
- hoitoon ja valmistetta käytetään tässä hoidossa korvaamaan tai täydentämään ruokavaliota. Lisäksi lääkkeen tai vitamiinin käytön tulisi olla asiantuntijalääkärin arvion mukaan asianmukaisen ja vakiintuneen hoitokäytännön mukaista.

Kustannuksia, joita ei huomioida

Eriyiskustannuksina ei yleensä hyväksytä esimerkiksi seuraavia kustannuksia:

- apuvälineiden hankkimiseen ja käyttämiseen liittyvät kustannukset. Tämä koskee myös virtuaaliapuvälineitä.
- luontaistuotteiden ja homeopaattisten valmisteiden käytöstä aiheutuvat kustannukset
- kunnan järjestämien kuljetuspalveluiden omavastuuosuudet
- ulkomaanmatkojen ja lomamatkojen kustannukset
- puutarhanhoitoon, pihatöihin ja remontteihin liittyvät kustannukset
- harrastusluonteisesta toiminnasta perittävät maksut
- auton hankinta- ja ylläpitokustannukset
- ansionmenetys (esim. sairauden tai lapsen hoitamisen vuoksi saamatta jäänyt palkka tai sijaisen palkkakulut)
- edunvalvojan palkkio
- palkatulle hoitajalle tai henkilökohtaiselle avustajalle maksettu matkakorvaus
- vammaispalvelulain nojalla myönnetyn henkilökohtaisen avustajan palkka
- sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 7 c §:ssä tarkoitettua pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävää maksua.
- perhehoidon kustannukset
- Omaiselle tai muulle läheiselle tai tuttavalle maksettavat palkkiot
- päivätoimintamaksut kun kyseessä ei ole lääkärin määräämä kuntoutus
- muut kuin lääkärin määräämään hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät matkakustannukset
- hoitotarvikkeet ja välineet
- omaishoitolain mukaisen sopimuksen tehneen omaishoitajan vapaapäivistä aiheutuvat kustannukset
- sosiaalihuoltolain mukaisesti myönnettyistä omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaapäivistä aiheutuvat kustannukset
- hygieniaan liittyvät kustannukset
- erityisvaatteet ja ylimääräiset vaatekulut
- erityisruokavalio
- turvapuhelimen hankkimiseen ja käyttöön liittyvät maksut
- lapsen kuntouttava päivähoito

1.3.6 Kv-säännökset

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa, vakuuttamislaki (AspSotuL (16/2019) kumoaa 1.4.2019 lukien asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993), ns. soveltamisalain. Uudessa laissa säädetään työskentelyä ja asumista koskevista edellytyksistä sovellettaessa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä henkilöihin, jotka

tulevat ulkomailta Suomeen tai muuttavat Suomesta ulkomaille. Vakuuttamislain mukaan ratkaistaan, milloin henkilöön sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ts. milloin henkilöllä voi olla oikeus asumiseen perustuviin sosiaaliturvaetuuksiin, jos hän täyttää muut etuuden saamisen edellytykset.

Vakuuttamislain 1 §:ssä säädetään edellytyksistä, joilla ulkomailta Suomeen tulevalla tai Suomesta ulkomaille liikkuvalla henkilöllä on oikeus asumisperusteisiin etuuksiin Suomessa asuvana, Suomessa työskentelevänä tai ulkomailta eri syistä oleskelevalla.

Vakuuttamislakia sovelletaan yhdessä asumisperusteisen etuuslainsäädännön kanssa. Asumisperusteiset etuuslait on jaoteltu kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvia etuuslakeja: kansaneläkelaki, lapsilisälaki, vammaisetuslaki, takuueläkelaki ja laki eläkkeen saajan asumistuesta, sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joihin sovelletaan vakuuttamislakia. Nämä etuuslait ovat EU-asetuksen 883/2004 piirissä. Tällöin kyseessä voi olla myös ulkomailta oleskeleva vakuutettu henkilö. Toiseen ryhmään kuuluvien etuuslakien soveltaminen sen sijaan edellyttää Suomessa asumista sellaisena kuin se on määritelty vakuuttamislain 5 -10 §:n mukaan. Toiseen ryhmään kuuluvia etuuslakeja ovat äitiysavustuslaki, laki yleisestä asumistuesta ja elatustukilaki. Vakuuttamislakia sovellettaessa EU-asetuksella 883/2004 on etusija.

Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1196/2013, ns. soveltamisalain muutos) 1.1.2014

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa (16/2019, ns.vakuuttamislaki) kumoaa soveltamisalain 1.4.2019 alkaen.

Vammaisetuudet ovat kuuluneet ennen 1.1.2014 soveltamisalain muutosta toiseen ryhmään ja niitä on voitu myöntää vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) perusteella vain Suomessa vakinaisesti asuville henkilöille eli soveltamisalain 3 ja 3 a §:n (1.4.2019 alkaen vakuuttamislain 5-10 §:n) perusteella vakuutetuille tai tilapäisesti ulkomailta asuville henkilöille eli soveltamisalain 4 §:n (1.4.2019 alkaen vakuuttamislain 6 §:n) perusteella vakuutetuille.

Soveltamisalalakia muutettiin 1.1.2014 alkaen niin, että vammaisetuudet siirrettiin ensimmäiseen ryhmään. Tämän vuoksi 16 vuotta täyttäneen vammaistukea voidaan 1.1.2014 lukien myöntää henkilöille, joihin sovelletaan soveltamisalalakia muunkin kuin tosiasiallisen asumisen eli soveltamisalain 3 ja 3 a ja 4 §:n (1.4.2019 alkaen vakuuttamislain 5 -10 §:n perusteella).

Kansallinen lainsäädäntö

Eläkettä saavan hoitotukea voidaan pääsääntöisesti myöntää ja maksaa henkilölle, joka katsotaan Suomessa asuvaksi vakuuttamislain mukaisesti. Suomessa asuvaksi katsotaan täällä vakinaisesti asuva henkilö, jonka asunto ja koti ovat täällä ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä vakuuttamislain 5-10 §:n nojalla. Myös ulkomailta tilapäisesti enintään 6 kuukauden ajan oleskelevan henkilön katsotaan asuvan Suomessa vakuuttamislain 6 §:n perusteella.

Lisäksi eläkkeensaajalle, joka on työntekijä tai yrittäjä (yrittäjä vain EU-tilanteissa) voidaan myöntää hoitotuki, jos hän on vakuutettu Suomessa vakuuttamislain 9 §:n perusteella. Ulkomaille lähtevää yrittäjää pidetään edelleen Suomessa asuvan henkilön asemassa enintään vuoden ajan edellyttäen, että eläkevakuutus on voimassa siten kuin yrittäjän eläkelain 6 §:n 2 momentissa tai maatalousyrittäjän eläkelain 8 §:n 2 momentissa säädetään (AspSotuL 12 §).

1.1.2014 alkaen ulkomailta asuvalla on voinut olla oikeus hoitotukeen myös soveltamisalain 5-8 §:n perusteella.

1.4.2019 voimaan tulleen vakuuttamislain mukaisesti ulkomailla asuvalla henkilöllä voi olla oikeus hoitotukeen vakuuttamislain perusteella, kun kysymyksessä on 11 §:n mukainen työskentely ulkomaan edustuksessa ja siihen rinnastettavissa palvelussuhteissa, 12 §:n mukainen työskentely ja opiskelu ulkomailla, 13 §:n mukainen perheenjäsenyys.

Suomessa asumisesta voit lukea lisää vakuuttamisen etuusohjeesta kohdista Suomeen muutto ja Suomesta muutto.

EY-asetus 883/2004 ja 1408/71

Eläkettä saavan hoitotukea voidaan myöntää ja maksaa ulkomailla asuvalle henkilölle myös EY:n sosiaaliturva-asetusten 883/2004 ja 1408/71 perusteella ja asetusten säännöksillä voi olla vaikutusta arvioitaessa ulkomailta Suomeen muuttavan henkilön oikeutta eläkettä saavan hoitotukeen. Jos Suomeen muuttanut eläkkeensaaja ei saa mitään asetusten piiriin kuuluvaa eläkettä Suomesta, saattaa hänellä olla asetuksen säännösten perusteella oikeus rahaetuksiin eläkettä maksavasta maasta.

Esimerkki

Suomesta työeläkelain mukaista vanhuuseläkettä saava henkilö asuu vakinaisesti Portugalissa ja hakee eläkettä saavan hoitotukea. Hän saa eläkettä vain Suomesta. Eläkkeensaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä. Eläkkeensaajalla on kuitenkin oikeus eläkettä saavan hoitotukeen Suomesta Portugalissa asuessaan asetuksen 883/2004 perusteella, koska Suomi vastaa eläkkeensaajan rahaetuuksista

Lue lisää asetuksista 883/2004, 987/2009 sekä 1408/71 ja [574/72](#).

1.3.6.1 Asumisaikavaatimus

Eläkettä saavan hoitotuen saaminen edellyttää pääsääntöisesti, että henkilö on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään. Asumisen ei tarvitse olla ollut yhdenjaksoista.

Suomen asumiskausina voidaan hyväksyä vakuutusjaksot, jotka henkilö on tosiasiallisesti asunut Suomessa vakuuttamislaki 5-10 §:n mukaisesti tai jolloin hän on ollut muutoin vakuutettu vakuuttamislain 11-13 §:n perusteella.

Kolmen vuoden asumisaikaa laskettaessa voidaan ottaa huomioon myös muun EU/ETA-maan tai Sveitsin lainsäädännön mukaisesti kertyneet sairausetuuksissa hyväksi luettavat kaudet. Edellytyksenä on, että eläkkeensaaja kuuluu asetuksen 883/2004, asetuksen 1408/71 tai Pohjoismaisen sopimuksen soveltamisalan piiriin.

KV-keskuksen tulee tarvittaessa kysyä toisen EU/ETA-maan tai Sveitsin toimivaltaiselta laitokselta vakuutuskaudet tarvittaessa lomakkeella E 104. Kaudet otetaan huomioon sellaisina kuin lähtömaa ne ilmoittaa lomakkeella E104.

Vakuutuskausien yhteen laskemisessa voit tarvittaessa käyttää apuna APLA-laskentatapahtumaa (Eläkkeen laskennat/Vakuutusajat) ks. Tekniset ohjeet > RAKE-ohjeet > Laskentatapahtumat > [Vakuutusajat ELAJ](#).

Esimerkki

Henkilö on muuttanut Suomeen vakinaisesti Ruotsista. Hän saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä eläkettä Ruotsista ja Suomesta (TyEL). Muutaman kuukauden kuluttua Suomeen muutostaan hän hakee Suomesta eläkettä saavan hoitotukea. Asumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon Ruotsin lainsäädännön mukaisesti kertyneet kaudet. Kaudet selvitetään lähettämällä Ruotsin yhteyslaitokseen lomake E104 sairausvakuutuskausien tiedustelemiseksi. Jos asumisaikaa Suomessa ja Ruotsissa kertyy yhteensä vähintään kolme vuotta, voidaan hoitotuki muiden myöntämisedellytysten täytyessä myöntää takautuvan hakuajan puitteissa alkamaan aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, kun kolmen vuoden asumisaikavaatimus täyttyy (tai saman kuukauden alusta, jos asumisaikavaatimus täyttyy kuun ensimmäinen päivä). Tukea ei kuitenkaan voi myöntää alkamaan ajalta ennen Suomeen muuttoa.

Ei asumisaikavaatimusta

Kolmen vuoden asumisaikaa ei edellytetä, jos hakijan sairaus on alkanut tai hänen vammansa syntynyt hänen asuessaan Suomessa ja etuusoikeus alkaa ennen kuin hakija täyttää 19 vuotta.

EU/ETA-maassa tai Sveitsissä alkanut sairaus tai syntynyt vamma voidaan rinnastaa Suomessa syntyneeseen vammaan, jos hakija kuuluu asetuksen 883/2004, asetuksen 1408/71 tai Pohjoismaisen sopimuksen soveltamisalan piiriin. Yleensä eläkkeensaaja kuuluu asetuksen soveltamisalan piiriin, jos hän saa työeläkettä vähintään yhdestä EU/ETA-maasta tai Sveitsistä. Myös Suomesta pelkkää kansaneläkettä saavan henkilön voidaan katsoa kuuluvan asetuksen soveltamisalan piiriin.

Eläkettä saavan hoitotukeen on 1.1.2010 lukien oikeus ilman asumisaikavaatimuksen täyttymistä myös henkilöllä, joka on saanut 16 vuotta täyttäessään alle 16-vuotiaan vammaistukea.

1.3.6.1.1 Ulkomaan yhteyslaitokset

EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden yhteyslaitokset sekä muut toimivaltaiset laitokset, jotka ovat määriteltyjä asetuksessa 883/2004 sekä täytäntöönpanoasetuksessa 987/2009 ja löytyvät Euroopan komission Internet-sivuilta.

1.3.6.2 Asetukset 883/2004 ja 987/2009 sekä 1408/71 ja 574/72

Yhteiset säännöt sosiaaliturvan yhteensovittamisesta on annettu EY-asetuksella (EY) N:o [883/2004](#), joka on yhdessä täytäntöönpanoasetuksen [987/2009](#) kanssa tullut sovellettavaksi 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden kansalaisten liikkuesssa EU-jäsenvaltioiden välillä.

Asetusta 1408/71 ja sen täytäntöönpanoasetusta [574/72](#) sovelletaan EU-maiden osalta aikaan ennen uuden asetuksen 883/2004 voimaantuloa 1.5.2010. Lisäksi asetusta 1408/71 sovelletaan edelleen EU-maiden ja ETA-maiden välillä sekä EU-maiden ja Sveitsin välillä.

Kahden EU-maan (pl. Tanska) välillä liikkuvat kolmansien maiden kansalaiset ovat olleet uusien asetusten piirissä 1.1.2011.

Lue lisää: Asetukset 883/2004 ja 1408/71

Eläkettä saavan hoitotuki on 1.5.2010 lukien asetuksen 883/2004 III osaston 21 ja 29 artiklassa tarkoitettu sairauden perusteella maksettava rahaetuus ja se voidaan tietyin edellytyksin myöntää ja maksaa toisessa EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuvalle tai oleskelevalle henkilölle.

Hoitotuen maksamisesta vastaava valtio määräytyy asetuksen 883/2004 21 ja 29 artikloiden mukaan. Eläkkeensaajan rahaetuuksista vastaa se maa, joka on vastuussa hänen luontoisetuuksistaan. Asetuksen säännöksistä johtuen Suomi voi olla vastuussa hoitotuen maksamisesta myös, vaikka eläkeläinen ei olisi Suomessa vakuutettu

Eläkettä saavan hoitotukeen sovelletaan 883/2004 asetuksen III osaston 1 luvun rahaetuuksia koskevia säännöksiä. Sairaus- ja äitiysetuudet jaetaan asetuksessa luontoisetuuksiin ja rahaetuuksiin.

Luontois- eli hoitoetuuksiin sisältyvät sairaanhoito, äitiyshuolto, hammashoito, lääkkeet ja sairaalahoito sekä välittömät maksut näistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi. Kelan hoitoetuuksista lue lisää: Tutkimus ja hoito.

Sairauden perusteella maksettavia rahaetuuksia ovat Kelan etuuksista sairaus- ja äitiyspäivärahat, kuntoutusraha ja vammaisetuudet. Kutakin etuutta koskevista kv-säännöksistä kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa.

Asetuksessa on säännökset palkatun työntekijän, itsenäisen ammatinharjoittajan, eläkkeensaajan, työttömän, opiskelijan ja näiden perheenjäsenten oikeudesta rahaetuuksiin.

EU:n säädöksistä ja asetuksen alueellisesta soveltamisalasta voit lukea lisää [vakuuttamisen ohjeesta](#).

Jos eläkkeensaaja harjoittaa ammatillista toimintaa, tulee selvittää, voidaanko hänet katsoa työntekijäksi tai yrittäjäksi. Jos voidaan, rahaetuuksista vastaava valtio ei määräydy eläkkeensaajia koskevien artikloiden nojalla vaan sovellettavaksi tulee työntekijöitä ja yrittäjiä koskevat 11, 12 ja 13 artiklat, joiden mukaan palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja saa rahaetuuudet toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti.

Asetuksen merkityksestä asumisaikavaatimuksen täyttymistä arvioitaessa

lue kohta [Asumisaikavaatimus](#).

1.3.6.2.1 Eläkkeet, joihin sovelletaan asetusta

Asetusten [883/2004](#) ja [1408/71](#) soveltamisala kattaa käytännössä kaikki ne Suomesta maksettavat lakisääteiset eläkkeet, joita saavalle henkilölle voidaan myöntää eläkettä saavan hoitotuki (ml. takuueläke). Kun henkilö saa työeläkettä toisesta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä, voit yleensä olettaa sen kuuluvan asetusten 883/2004 ja 1408/71 soveltamisalan piiriin.

1.3.6.3 Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Suomen ja toisen Pohjoismaan välillä liikkuneen eläkkeensaajan oikeus hoitotukeen ratkaistaan yleensä soveltamalla asetuksia 883/2004 ja 1408/71 sekä vammaisetuksista annettua lakia. Rahaetuksista vastuussa oleva maa määräytyy siten sen mukaan, missä eläkeläinen asuu ja mistä EU/ETA-maasta tai -maista hän saa hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä.

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen asiallinen soveltamisala on sama kuin EY-asetusten. Käytännössä pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen määräyksillä voi olla merkitystä, jos henkilö ei ole asetusten 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piirissä (esimerkiksi muun kuin EU/ETA-maan kansalainen, joka ei ole työskennellyt EU/ETA-maassa tai Sveitsissä). Henkilölle, joka ei kuulu asetusten soveltamisalan piiriin, voidaan myöntää eläkettä saavan hoitotuki edellyttäen, että hän asuu vakinaisesti Suomessa.

Pohjoismaisesta sopimuksesta lue lisää ohjeesta Sosiaaliturvasopimukset.

1.3.6.4 Muutto Suomeen

Ulkomailta Suomeen muuttavalle henkilölle, joka täyttää asumisaikavaatimuksen, voidaan myöntää eläkettä saavan hoitotuki edellyttäen, että hakijan katsotaan asuvan Suomessa vakinaisesti (vakuuttamislaki 5 §).

Vammaisetuksista annetun lain mukaan hoitotukeen on oikeus myös henkilöllä, joka saa vain ulkomaista eläkettä. Sen lisäksi, että henkilöllä on oikeus eläkettä saavan hoitotukeen Suomesta, hänellä kuitenkin voi olla oikeus rahaetuuksiin myös hänelle eläkettä maksavasta maasta.

Kolmen vuoden asumisaikavaatimuksesta kerrotaan kohdassa Asumisaikavaatimus.

Jos henkilö ei ole ulkomailla asuessaan kuulunut Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan, ratkaistaan oikeus Suomen sosiaaliturvaan samassa yhteydessä eläkettä saavan hoitotukihakemuksen kanssa. Erillistä päätöstä oikeudesta Suomen sosiaaliturvaan ei siis anneta. Päätöksen hoitotuesta antaa KV-keskus työnjaon mukaisesti.

Lue lisää kohdasta Vakuuttaminen

EU/ETA-maasta tai Sveitsistä

Suomesta hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä saava henkilö

Asetuksen 883/2004 29 artiklasta ja asetuksen 1408/71 27 artiklasta johtuen, jos eläkkeensaaja saa soveltamisalan piirissä olevaa eläkettä asuinmaastaan, vastaa asuinmaa sairauden perusteella myönnettävien rahaetuuksien maksamisesta. Suomeen muuttavalla henkilöllä on siten oikeus hoitotukeen Suomesta, jos hän saa täältä hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä ja jos muut tuen myöntämisedellytykset (ml. asumisaikavaatimus ja esimerkiksi 65 vuoden ikä perhe-eläkkeensaajien kohdalla) täyttyvät.

Henkilö, joka ei saa hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä Suomesta

Hoitotuki voidaan myöntää myös sellaiselle Suomeen muuttavalle henkilölle, joka saa hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä toisesta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä. Myöntäminen edellyttää, että asumisaikavaatimus ja muut tuen myöntämisedellytykset täyttyvät. Hoitotuki myönnetään tällöin vammaisuuksista annetun lain säännösten perusteella (VTL 4, 6, 9 §).

Huomioi kuitenkin, että jos Suomeen muuttanut eläkkeensaaja ei saa mitään asetuksen piiriin kuuluvaa eläkettä Suomesta, saattaa hänellä olla oikeus rahaetuuksiin eläkettä maksavasta maasta. Tämän vuoksi vain ulkomailta eläkettä saavalle hoitotuen hakijalle tulee päätöksen lisäksi tarvittaessa lähettää kirje, jossa kerrotaan, että hän voi hakea sairauden perusteella maksettavaa rahaetuutta hänen rahaetuuksistaan vastuussa olevasta valtiosta.

Kirjeessä tulee kehottaa henkilöä myös ilmoittamaan välittömästi Kelaan, jos hänelle myönnetään rahaetuus ko. valtiosta. Jos Kelan tiedossa on, ettei eläkettä maksavassa valtiossa ole eläkeläisille maksettavaa rahaetuutta, ei kirjettä kuitenkaan tarvitse lähettää.

Hoitotuki voidaan myöntää lopullisella päätöksellä. Jos henkilö ilmoittaa hakemuksessaan, että hän on hakenut hoitotukeen rinnastettavaa rahaetuutta toisesta valtiosta, eläkettä saavan hoitotuki myönnetään kuitenkin väliaikaisella päätöksellä (VTL 29 §). Voit lukea väliaikaisen päätöksen antamisesta lisää kohdasta Väliaikainen päätös.

Ulkomailta maksettavan vammaisuuksien vähentämisestä kerrotaan kohdassa Kv-säännökset.

Esimerkki

Suomeen Ranskasta kuusi vuotta sitten vakinaisesti muuttanut henkilö hakee Kelasta hoitotukea. Hän saa vanhuuseläkettä vain Ranskasta.

Kolmen vuoden asumisaikavaatimus sekä muut eläkettä saavan hoitotuen myöntämisedellytykset täyttyvät. Hoitotuki myönnetään lopullisella päätöksellä. Hakijalle lähetetään kirje, jossa kerrotaan mahdollisuudesta hakea rahaetuutta Ranskasta. Koska henkilö saa eläkettä vain Ranskasta, vastaa Ranska hänen sairauden perusteella myönnettävistä rahaetuuksistaan. Jos Ranskasta myönnetään etuus, vähennetään sen määrä Suomen hoitotuesta.

Pohjoismaasta

Oikeus Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan tutkitaan samassa yhteydessä eläkettä saavan hoitotukihakemuksen kanssa edellyttäen, että Suomen sosiaaliturvaan kuulumista ei ole vielä tutkittu. Erillistä päätöstä oikeudesta Suomen sosiaaliturvaan ei siis anneta. Päätöksen hoitotuesta antaa KV-keskus työnjaon mukaisesti.

Eläkettä saavan hoitotuki voidaan yleensä myöntää vasta, kun KV-keskus on tutkinut oikeuden Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta.

Vakuuttamisesta voit lukea lisää kohdasta Suomeen muutto.

Jos Suomeen muuttava henkilö saa hoitotukea vastaavaa sairauden perusteella maksettavaa rahaetuutta toisesta pohjoismaasta, tulee sinun tarvittaessa selvittää, kumpi valtio vastaa rahaetuuden maksamisesta.

Pohjoismaisesta sopimuksesta lue lisää ohjeesta Sosiaaliturvasopimukset.

1.3.6.5 Myöntäminen ja maksaminen ulkomaille

Ulkomailla asuvalle henkilölle voidaan pääsääntöisesti myöntää ja maksaa eläkettä saavan hoitotukea, jos häneen sovelletaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annettua lakia(16/2019).

Suomessa asumisesta voit lukea lisää kohdasta Asumista koskeva lainsäädäntö sekä Suomesta muutto.

Kun Kela saa tiedon ulkomaille lähdöstä, KV-keskus tutkii asiakkaan oikeuden asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Jos asiakas erikseen pyytää vakuuttamispäätöstä ulkomaille muuton yhteydessä, hänelle voidaan antaa erillinen vakuuttamispäätös. Jos ulkomaille oleskelun on tarkoitus kestää enintään 6 kuukauden ajan, toimisto laittaa hoitotukeen seurannan (ESSE) siihen ajankohtaan, jolloin ilmoitettu ulkomaille oleskelun aika päättyy, viimeistään kuitenkin 6 kuukauden päähän ulkomaille lähdöstä.

Jos henkilö on alun perin ilmoittanut muuttavansa tilapäisesti ulkomaille, mutta ulkomaille oleskelu kuitenkin muuttuu pysyväksi eikä henkilöön enää voida soveltaa Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, etuus lakkautetaan seuraavan kuukauden alusta siitä lukien, kun tieto olosuhdemuutoksesta on saatu. Mikäli henkilö voi saada tuen vain tilapäisen ulkomaille oleskelun ajalla, tuki lakkautetaan aina viimeistään seuraavan kuukauden alusta siitä lukien, kun ulkomaille oleskelu on kestänyt kuusi kuukautta.

Huomaa kuitenkin, että EY-asetusten säännöksistä johtuen eläkettä saavan hoitotuki voidaan myöntää myös ulkomaille vakinaisesti asuvalle henkilölle, jos hänellä ei ole oikeutta sairauden perusteella maksettavaan rahaetuuteen asuinmaastaan ja Suomi on eläkkeensaajan rahaetuuksien maksamisesta vastuussa oleva valtio.

Hoitotuen lakkauttamisesta ks. Ratkaisutyö > Eläkettä saavan hoitotuki > Lakkauttaminen.

EU/ETA-maahan tai Sveitsiin

Suomi voi olla asetuksen 883/2004 tai 1408/71 nojalla vastuussa hoitotuen maksamisesta, vaikka eläkkeensaaja ei olisi Suomessa vakuutettu asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) perusteella.

Eläkettä saavan hoitotukea voidaan myöntää ja maksaa toisessa EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuvalle eläkkeensaajalle, jos Suomi on asetuksen 883/2004 tai 1408/71 mukaan vastuussa eläkkeensaajan rahaetuuksista. Tällöin hän saa Suomesta hoitotukeen oikeuttavaa asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä, eikä hän saa tällaista asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä asuinmaastaan.

Jos henkilö saa tai hänelle myönnetään asuinmaastaan asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluva eläke, ei hoitotukea voida myöntää tai maksaa Suomesta. Jos henkilölle myönnetään hoitotukea vastaava sairauden perusteella maksettava rahaetus asuinmaastaan, tulee selvittää, onko Suomi enää vastuussa hänen rahaetuuksistaan.

Esimerkki

Suomesta vanhuuseläkettä työeläkkeenä (TyEL) saava henkilö on muuttanut vakinaisesti Espanjaan. Hän oli asunut Suomessa ennen eläkkeelle jäämistään yli kolme vuotta. Hän ei saa eläkettä muualta kuin Suomesta.

Terveystilansa heikennyttyä henkilö hakee Suomesta eläkettä saavan hoitotukea. Koska henkilö ei saa eläkettä muualta kuin Suomesta, on Suomi vastuussa hänen sairauden perusteella myönnettävistä rahaetuuksistaan.

Jos hoitotuen myöntämisedellytykset täyttyvät, voidaan henkilölle myöntää eläkettä saavan hoitotuki Suomesta.

Esimerkki

Suomesta vanhuuseläkettä saava henkilö on muuttanut Suomesta vakinaisesti Ruotsiin. Hän oli asunut Suomessa ennen eläkkeelle jäämistään yli kolme vuotta. Hän saa työeläkettä myös Ruotsista.

Terveystilansa heikennyttyä henkilö hakee Suomesta eläkettä saavan hoitotukea. Koska henkilö asuu Ruotsissa ja saa sieltä eläkettä, on Ruotsi vastuussa hänen sairauden perusteella myönnettävistä rahaetuuksistaan.

Henkilölle ei voida myöntää eläkettä saavan hoitotukea Suomesta. Tukea ei voida myöntää Suomesta siinäkään tapauksessa, että henkilö ei voi saada Ruotsista vammaisetuutta.

Pohjoismaahan

Suomen ja toisen Pohjoismaan välillä liikkuneen eläkkeensaajan oikeus hoitotukeen ratkaistaan yleensä soveltamalla asetuksia 883/2004 tai 1408/71 sekä vammaisetuuksista annettua lakia. Rahaetuuksista vastuussa oleva valtio määräytyy sen mukaan, missä eläkeläinen asuu ja mikä maa vastaa hänen luontoisetuuksistaan.

Henkilö kuuluessa asetusten 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piiriin, menetellään kuten edellä kohdassa EU/ETA-maasta tai Sveitsistä on kerrottu. Käytännössä toiseen pohjoismaahan muuttava henkilö, joka ei ole asetusten 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piirissä, siirtyy yleensä asuinmaansa lainsäädännön piiriin ja hänen tulee hakea etuuksia asuinmaastaan.

Pohjoismaisesta sopimuksesta lue lisää kohdasta Sosiaaliturvasopimukset.

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Kelan etuudet

Vammaistuki

Eläkettä saavan hoitotukea ja vammaistukea ei voida maksaa samanaikaisesti. Tästä syystä joissakin tilanteissa voidaan joutua vertailemaan, kumpi on hakijalle edullisempi, kansaneläke ja eläkettä saavan hoitotuki vai 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

Vammaistuen sekä työkyvyttömyyseläkkeen ja hoitotuen vertailua voidaan joutua tekemään esimerkiksi, kun hakija on työssäkäyvä sokea tai liikuntakyvytön. Sokealla ja liikuntakyvyttömällä on lain mukaan aina oikeus ylimpään vammaistukeen. Toisaalta sokealla ja liikuntakyvyttömällä on oikeus kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen ja vähintään perushoitotukeen.

Jos vammaistukea saava sokea tai liikuntakyvytön henkilö haluaa tietää, onko kansaneläke ja eläkettä saavan hoitotuki hänelle edullisempi vaihtoehto, tulee sinun selvittää, minkä suuruiseen hoitotukeen hän on oikeutettu. Jos hän ei ole toimittanut

Kelaan uutta eläkettä saavan hoitotuki-/vammainen hakemusta, voit pyytää häneltä hakemuksen ja tarvittaessa myös uuden lääkärinlausunnon.

Vertailua tehtäessä tulee ottaa huomioon, että vammaistuki ja hoitotuki ovat verovapaita, kun taas kansaneläke on veronalaista tuloa. Verotuksen vaikutuksen hakija selvittää verotoimistosta ja hän tekee itse valinnan vammaistuen ja eläkettä saavan hoitotuen ja kansaneläkkeen välillä saamiensa tietojen perusteella.

Kuntoutus

Kun olet myöntämässä henkilölle korotettua tai ylintä hoitotukea, tee yhteistyötä kuntoutuksen etuuskäsittelijän kanssa jos

- asiakkaalla on olemassa suunnitelma kuntoutuksesta eikä toteuttaja ei ole vielä tiedossa. asiakkaan toimintakyvyssä on tapahtunut olennainen muutos, asiakas on saanut Kelan järjestämää kuntoutusta ja arvioit kuntoutustarpeen selvittämisen olevan ajankohtaista.
- yhteistyö on tarpeen etuuksien rytmittämiseksi samanaikaiseksi

Tavoitteena on, että vammaisuuksien ja vaativan lääkinällisen kuntoutuksen myöntöajat saadaan rytmitettyä asiakkaan näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti. Silloin, kun on mahdollista, on ratkaisua tehdessä huomioitava, että etuuksien päättymispäivämäärät ovat samat riippumatta niiden päättymisvuodesta

Esimerkiksi jos eläkettä saavan hoitotuki voidaan myöntää kahden vuoden ajalle ja vaativa lääkinällinen kuntoutus vuoden ajalle on tärkeää saada molemmat etuudet rytmitettyä siten, että voidaan vähentää eriaikaista hakemusten käsittelyä ja tarpeettomien lausuntojen pyytämistä.

Perehdy vammaisuuksien valmistelussa ratkaisutyön mallin mukaisesti asiakkaan kokonaistilanteeseen ja asiakkaan muihin etuuksiin. Huomioi ratkaisua tehdessäsi vaativan lääkinällisen kuntoutuksen myöntöaika ja sovita eläkettä saavan hoitotuen myöntö samaan rytmiin eli samalle aikavälille (sama päättymispäivämäärä, vaikka vuosi olisi eri).

Muut etuudet

Kunnan maksamat etuudet

Omaishoidon tuki, vammaispalvelulain perusteella maksetut korvaukset tai henkilökohtaisen avustajan myöntäminen eivät estä hoitotuen saamista.

Potilasvahinko

Potilasvakuutuskeskus vastaa potilasvahingon korvauksesta siltä osin kuin vahingon kärsinyt ei saa siitä korvausta muun lain perusteella. Jos vahingon kärsineelle on suoritettu korvausta muun lain perusteella, Potilasvakuutuskeskus vähentää korvauksestaan muun lain perusteella suoritettua korvausta ja maksaa vahingon kärsineelle näiden erotuksen.

Kun Kela on myöntänyt potilasvahinkokorvauksen hakijalle yhteensovitettavan etuuden, tiedustelee potilasvakuutuskeskus tarvittaessa Kelasta, minkä suuruinen etuus on. Ennen määrän ilmoittamista tulee tutkia, perustuuko etuus potilasvahinkotapahtumaan.

Ks. myös Maksaminen > Maksaminen Potilasvakuutuskeskukselle.

Lääkevahinko

Lääkevahinkovakuutuksesta korvataan lääkevahingon aiheuttamia ylimääräisiä kustannuksia ja menetyksiä. Lääkevahinkokorvaukset maksaa lääkevahinkovakuutuspooli. Korvaukset määräytyvät samoilla periaatteilla kuin potilasvakuutuksesta maksettavat korvaukset.

Koska lääkevahinkovakuutus on toissijainen ja tarkoitettu täydentämään lakisääteistä vakuutusturvaa, siitä maksetaan korvausta siltä osin kuin vahingonkärsineellä ei ole oikeutta saada korvausta lakisääteisistä korvausjärjestelmistä.

Lääkevahingon perusteella maksettavaa hoitotukea tai muita korvauksia ei vähennetä eläkettä saavan hoitotuesta. Lääkevahinkovakuutuspooli voi vähentää omista korvauksistaan ne etuudet, joihin vahingonkärsineellä on oikeus julkisista varoista tai lakisääteisestä vakuutuksesta.

Hoitotuesta vähennettävät SOLITA-etuudet (sotilas-, liikenne- tai tapaturmavahinkoetuudet)

[Siirry ohjeeseen tästä.](#)

Ulkomaiset vammaistuudet

Ulkomailta maksettavan vammaisetuuden vähentämisestä kerrotaan kohdassa Määräytymisperusteet > [Kv-säännökset](#). Ulkomailta maksettavaa hoito- tai vammaistukeen rinnastuvaa vammaisetuutta ei voida vähentää hoitotuesta ajalta ennen 1.1.2008.

Muut vakuutuslaitosten tai Valtionkonttorin maksamat etuudet

Vakuutuslaitosten tai Valtiokonttorin maksama

- opaskoiralisä
- vaatelisä
- sairausapulisä
- moottoriajoneuvolisä
- autonhankintatuki
- korvaus kohonneista kodinhoidon kustannuksista
- korvaus matkoista tai lääkkeistä
- rikosvahinkokorvaus tai
- vapaaehtoiseen sairausvakuutukseen perustuva korvaus

eivät estä hoitotuen saamista eikä niitä sitä vähennetä hoitotuesta. Vakuutuslaitoksen maksama korvaus kohonneista kodinhoidon kustannuksista voi kuitenkin vähentää kodinhoitoon liittyvien kustannusten huomioimista erityiskustannuksina. Samoin korvaukset matkoista tai lääkkeistä voivat vähentää matkoista tai lääkkeistä aiheutuneiden kustannusten huomioimista erityiskustannuksina. Ks. [Huomioitavat erityiskustannukset](#).

1.4.1 Vammaisetuuksista vähennettävät SOLITA-etuudet (sotilas-, liikenne- tai tapaturmavahinkoetuudet)

Vammaisetuuksista vähennetään tiettyjen lakien perusteella maksettavat etuudet silloin, kun ne ovat **jatkuvia** ja niitä maksetaan **saman sairauden perusteella** kuin vammaisetuutta.

Vähennettävät etuudet ovat:

- **hoitotuki**
- **avuttomuuslisä**
- **haittalisä**

silloin, kun niitä maksetaan alla olevassa taulukossa mainittujen voimassaolevien tai jo kumottujen lakien perusteella. (Lihavoidulla kirjoitetut lait ovat voimassa olevia.)

Lakiperuste
Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015
Tapaturmavakuutuslaki 608/1948 (kumottu)
Ammattitautilaki 1343/1988 (kumottu)
Sotilasvammalaki 1948/404
Sotilastapaturmalaki 1211/1990 (kumottu)
Laki sotilastapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta 2016/1521
Laki Tapaturman ja palvelusairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä 2016/1522
Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 2009/276
Liikennevakuutuslaki 2016/460
Laki valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta 449/1990 (kumottu)
Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 2015/873
Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki 1981/1026 (kumottu)

Myös näitä etuuksia vastaavat, ulkomailta maksettavat Solita-etuudet vähennetään, jos ne ovat jatkuvia ja niitä maksetaan saman sairauden perusteella kuin vammaisetuutta.

Myös 1.1.1994 tai sen jälkeen alkaneet yllä mainitun lainsäädännön mukaiset **vapaaehtoiseen** vakuutukseen perustuvat haittalisät ja hoitotuet vähennetään vammaisetuudesta.

Ennen 1.1.2008 SOLITA-avuttomuus- ja -haittalisät sekä liikennevakuutuksen hoitotuki estivät eläkkeensaajan hoitotuen ja vammaistuen saamisen, vaikka niiden määrä olisi ollut pienempi kuin Kelan vammaisetuuden määrä. Lapsen hoitotukeen näillä ei ollut vaikutusta.

Jatkuvuus

SOLITA-etuus katsotaan jatkuvaksi, jos sitä maksetaan vähintään 6 kuukautta. Tämä tarkoittaa sitä, että etuutta on **maksettu** kuuden peräkkäisen kalenterikuukauden aikana vähintään yhdeltä päivältä kuukausittain. Kertakorvauksena maksettua tai pääomaksi vaihdettua etuutta ei vähennetä.

Esimerkki

Asiakas saa tapaturmavakuutuslainmukaista haittalisää 1.1.2019 – 30.4.2019, 15.5. – 30.6.2019. Etuuden katsotaan olevan jatkuva, koska asiakkaalle maksetaan etuutta kuuden kuukauden ajalta joka kuukausi.

Esimerkki

Asiakas saa liikennevakuutuslain mukaista hoitotukea 31.3.2019 – 31.7.2019, sen jälkeen hän on hoitolaitoksessa 1.8.2019 – 31.8.2019 ja hoitotuki jatkuu taas 1.9.2019 alkaen toistaiseksi.

Tässä tapauksessa hoitotuki ei ole jatkuva ajalla 31.3.2019-31.7.2019, mutta se on jatkuva 1.9.2019 alkaen.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen hoitotuki 1.6.2019 alkaen. Asiakas on laitoshoidossa 1.1.2020-31.3.2020, jolta ajalta hoitotukea ei makseta. Hoitotuki on jatkuva 1.6.2019 alkaen, koska sitä maksetaan yli kuuden kuukauden ajalta. Kuitenkin ajalta 1.1.2020-31.3.2020 etuutta ei voida katsoa jatkuvaksi ja vähennystä tehdä, koska asiakkaalle ei tuolloin makseta vähennettävää etuutta.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty liikennevakuutuslain mukainen hoitotuki ajalle 1.3.2020-30.6.2020. Hoitotuesta ei ole jatkohakemusta vireillä. Hoitotuki ei ole jatkuva ja asiakkaalle voidaan myöntää vammaisetuus ilman, että LVL hoitotuki vähennetään vammaisetuudesta. Jos asiakkaalle kuitenkin myöhemmin myönnetään LVL hoitotuki ja sitä maksetaan edes yhdeltä päivältä sekä heinä- että elokuulta 2020, tulee vähennettävästä etuudesta jatkuva, ja aiemmin annettu vammaisetuuspäätös tulee oikaista ja vammaisetuudesta vähentää LVL hoitotuki 1.3.2020 alkaen.

Sama sairaus tai vamma

SOLITA-lisä voidaan vähentää vammaisetuudesta vain, jos sitä maksetaan saman sairauden perusteella kuin vammaisetuutta.

Vammaisuuksia ei myönnetä yksittäisen sairauden tai vamman perusteella, vaan oikeus etuuteen ja etuuden määrä arvioidaan aina asiakkaan kokonaistilanteen mukaan.

Eläkettä saavan hoitotuessa ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuessa SOLITA-etuus katsotaan saman sairauden perusteella maksettavaksi, jos sitä maksetaan sellaisen sairauden perusteella, jonka katsotaan heikentävän asiakkaan toimintakykyä myös vammaisetuus-oikeutta ja määrää arvioitaessa.

Alle 16-vuotiaan vammaistuessa myönnetty SOLITA-etuus katsotaan saman sairauden perusteella maksettavaksi silloin, kun sitä maksetaan sellaisen sairauden tai vamman perusteella, jonka voidaan arvioida aiheuttavan alle 16-vuotiaan vammaistuen mukaista tavanomaista suurempaa räsitusä ja sidonnaisuutta.

Esimerkki

Asiakas saa jatkuvaa liikennevakuutuslain mukaista hoitotukea jalan amputaation perusteella. Hän hakee Kelasta vammaistukea. Asiakirjojen perusteella todetaan, että asiakkaan toimintakykyä heikentävät krooninen kipuoireyhtymä, käden leikkauksen jälkitila sekä jalan amputaatio. Täten myönnettävästä vammaistuesta vähennetään liikennevakuutuslain mukainen hoitotuki.

Esimerkki

Asiakas saa tapaturmavakuutuslain mukaista jatkuvaa haittalisää hänelle jo vuosia sitten aiheutuneen työtapaturmassa tapahtuneen selkävamman vuoksi. Nyt asiakkaan muisti on iän myötä heikentynyt ja hän hakee Kelasta hoitotukea. Asiakkaan toimintakyky katsotaan heikentyneeksi selkävamman ja muistisairaudeen vuoksi. Tämän vuoksi hänelle maksettava haittalisä vähennetään hoitotuesta.

Huom. Vaikka tässä esimerkissä muistisairaus on täysin aiemmasta sairaudesta erillinen ja myöhemmin ilmaantunut sairaus, ei hoitotukea voida myöntää vain muistisairaudeen perusteella. Tämä siksi, että vammaisuuusoikeus ratkaistaan aina asiakkaan kokonaistilanteen mukaisesti, eikä siinä voida huomioida vain osaa asiakkaan sairauksista.

Esimerkki

5-vuotias lapsi saa liikennevakuutuslain mukaista hoitotukea. Lapsella on liikennevahingon seurauksena jalan osaproteesi ja tämän vuoksi hoitotukea maksetaan LVL:n perusteella. Lapsella on nyt diagnosoitu mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriö, jonka vuoksi lapsi saa terapiaa, ja hänelle haetaan Kelasta vammaistukea. Koska vammaistukioikeutta arvioidessa huomioidaan asiakkaan kokonaistilanne, eikä etuutta myönnetä yksittäisen sairauden perusteella, arvioidaan lapsen vammaistukioikeus sekä jalan vamman että uuden sairauden aiheuttaman räsituksen ja sidonnaisuuden kokonaistilanteen perusteella. Täten LVL:n mukainen hoitotuki vähennetään Kelan vammaistuesta.

Esimerkki

12-vuotiaalla lapsella on diagnosoitu lievä adhd. Liikennevahingon seurauksena lapselle myönnetään määräaikainen liikennevakuutuslain mukainen hoitotuki. Lapselle haetaan Kelasta vammaistukea. Koska molemmat sairaudet aiheuttavat räsitusä ja sidonnaisuutta, myönnetään vammaistuki räsituksen ja sidonnaisuuden kokonaisuuden perusteella. Jos määrääjäksi myönnettyä LVL:n hoitotuki katsotaan jatkuvaksi, se vähennetään Kelan vammaistuesta.

Esimerkki

15-vuotias nuori saa vanhan liikennevahingon vuoksi liikennevakuutuslain mukaista hoitotukea. Hän sairastuu insuliinihoitoa vaativaan diabetekseen. C-lausunnessa on vain maininta liikennevahingosta ja hakemuksessakaan

ei tästä ilmoiteta aiheutuvan rasitusta ja sidonnaisuutta. Tällöin vammaistuki voidaan myöntää vain diabeteksen perusteella, koska vammasta, jonka perusteella SOLITA-lisää maksetaan, ei aiheudu sellaista rasitusta ja sidonnaisuutta, joka huomioitaisiin vammaistukiratkaisussa.

Vähentäminen

Vähentäminen tehdään kuukausitasolla. Jos vammaisetuuden määrä jäisi vähennyksen jälkeen pienemmäksi kuin 6,74 euroa kuukaudessa (KE-indeksi 1631), ei tukea tuolta kuukaudelta makseta lainkaan.

Vähennys tehdään myös, vaikka vakuutuslaitos maksaisi vähennettävän etuuden kunnalle vammaispalvelulain 15 §:n perusteella.

Jos vähennettävän SOLITA-lisän määrä pienenee, voidaan vammaisetuuteen tehdä poikkeuksellisesti tarkistus ilman hakemusta. Näin voidaan kuitenkin tehdä vain tilanteessa, jossa ei katsota olevan syytä arvioida uudelleen asiakkaan oikeutta hoitotukeen tai myönnetyn hoitotuen tasoa. Kts. etuusohjeen kohta ”tarkistaminen”.

Vammaisetuuden määrää ei tarkisteta, jos etuuden määrä muuttuu indeksikorotuksen vuoksi.

Vähennyksen alkamisajankohdasta voit lukea lisää etuusohjeen kohdasta Tarkistaminen.

Esimerkki

Asiakas ei saa vähennettävää SOLITA-etuutta, mutta vakuutusyhtiö maksaa hänen asuinkunnalleen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen hoitotuen kunnan järjestämien palvelujen korvaamiseksi.

Asiakkaalla on asiasta hylkäävä päätös, ja päätöksessä mainitaan, että asiakkaalla ei ole oikeutta etuuteen, vaan se maksetaan kunnalle. Jos etuus on jatkuva ja maksetaan saman sairauden perusteella kuin Kelan vammaisetus, vähennetään vakuutusyhtiön kunnalle maksama hoitotuki Kelan hoitotuesta.

Esimerkki

Asiakkaalla on maksussa korotettu eläkettä saavan hoitotuki. Kelaan tulee tieto, että asiakkaalle on myönnetty liikennevakuutuslain mukainen hoitotuki ajalle 15.9.2020 – 31.3.2021. LVL hoitotuki on jatkuva, koska sitä maksetaan yli 6kk ajalla. Asiakkaan hoitotuki (mikäli kyse on ns. samasta sairaudesta) tarkistetaan 1.9.2020 alkaen.

Väliaikaisen päätöksen antaminen SOLITA-tilanteessa

Voit myöntää vammaisetuuden **väliaikaisella** päätöksellä seuraavissa tilanteissa:

- jos vähennettävän etuuden käsittely kestää vakuutusyhtiössä kohtuuttoman kauan (vakuutusyhtiö ei vielä tiedä, milloin päätös tullaan antamaan).
- Jos Suomesta maksettava liikennevakuutuksen hoitotuki tulee todennäköisesti henkilön oman myötävaikutuksen vuoksi olemaan määrältään alennettu tai sitä ei tulla maksamaan lainkaan.
- Solita-etuutta tai ulkomaista etuutta koskeva muutoksenhaku on vireillä.

Lopullinen päätös annetaan, kun Solita-etuudesta on annettu päätös, tai muutoksenhaun jälkeen etuuden lopullinen määrä on selvillä.

Jos asiakkaalle myönnetään vähennettävä etuus ja sen myötä lopullisesta päätöksestä aiheutuu liikamaksua, voidaan liikamaksu periä vakuutusyhtiöltä. Huomaa kuitenkin, että jos alkuperäistä päätöstä ei ole annettu väliaikaisena, ei regressimenettelyä voida käyttää, vaan mahdollinen liikamaksu tulee periä asiakkaalta itseltään.

SOLITA-tiedot ja lisäselvitykset

Lue toimintaohjeesta SOLITA-tietojen selvittämisestä ja tarvittavien lisätietojen pyytämisestä.

1.4.2 Kv-säännökset

Kun Suomi on vastuussa eläkkeensaajan rahaetuuksista, mutta eläkkeensaaja saa hoitotukea vastaavaa jatkuvaa rahaetuutta toisesta valtiosta saman sairauden perusteella, voidaan kyseinen etuus vähentää eläkettä saavan hoitotuesta.

Lue lisää

Asetukset [883/2004](#) ja 987/2009 sekä [1408/71](#) ja 574/72

Kv-säännökset

1.5 Hakeminen

Hoitotukea haetaan Kelan vahvistamalla hakemuslomakkeella EV 256 tai sähköisellä [hoitotukihakemuksella asiointipalvelun kautta \(www.kela.fi/asiointi tai www.kela.fi/etjanst\)](#). Hakemus voidaan vastaanottaa myös suullisesti, jolloin Kelan toimihenkilö täyttää hakemuksen asiointipalvelussa asiakkaan suullisten ohjeiden mukaan. Hoitotuki ei tule vireille pelkän lääkärinlausunnon perusteella. Jos hakija toimittaa Kelaan pelkän lääkärinlausunnon, sinun tulee pyytää häntä toimittamaan Kelaan myös hakemuslomake. Voit pyytää hakemuslomakkeen kirjepohjalla 1000000039.

Hakemuslomake tulee täyttää myös silloin, kun sokea tai liikuntakyvytön hakee työkyvyttömyyseläkettä ja hoitotukea. Siten hakijan oikeus korotettuun tai ylimpään hoitotukeen tulee tutkituksi.

Jatkohakemus

Määräajaksi myönnettyyn hoitotukeen haetaan jatkoa hakemuslomakkeella EV 256. Myös jatkohakemus voidaan vastaanottaa suullisesti siten, että Kelan toimihenkilö täyttää hakemuksen asiointipalvelussa. Hakemus on tehtävä puolen vuoden kuluessa määräajaksi myönnetyn tuen päättymisestä lukien. Mikäli hakemus tehdään myöhemmin, sitä käsitellään kuten uutta hakemusta

1.5.1 Liitteet

Lääkärinlausunto

Eläkettä saavan hoitotukihakemukseen on yleensä liitettävä lääkärinlausunto C, joka ei saa olla puolta vuotta vanhempi. B-lausuntokin on riittävä, jos siinä on hoitotuen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Myös jatkohakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto

C tai muu riittävä lääketieteellinen selvitys hakijan nykyisestä terveydentilasta. Lääkärintlausunto ei kuitenkaan ole välttämätön, jos hakijan oikeutta hoitotukeen voidaan pitää ilmeisenä. Jos kuntoutustukeen haetaan jatkoa, ei hoitotukea varten tarvita erillistä lääkärintlausuntoa.

Kun eläkkeensaaja saa perushoitotukea tai korotettua hoitotukea ja hän hakee siihen korotusta, on tarkistushakemukseen pääsääntöisesti liitettävä lääkärintlausunto C. Lausunto ei kuitenkaan yleensä ole tarpeen, jos korotusta haetaan pelkästään erityiskustannusten perusteella tai Kelaan on jo toimitettu muu lääkärintlausunto, jossa on riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi.

Pyydä hakemuksen liitteeksi tarvittavaa lääkärintlausuntoa hakijalta puhelimitse, viestillä tai kirjeellä 1000000050.

Lausunto voidaan toimittaa Kelaan alkuperäisenä tai kopiona. Tilanteissa, joissa on syytä epäillä todistuksen aitoutta, asiakkaalta pyydetään alkuperäinen lausunto. Muissa tilanteissa voidaan hyväksyä kopio lausunnosta. Omakannasta otetut tulosteet tai kuvat eivät korvaa lääkärintlausuntoa. Esim. Omakannasta tulostettuja sairauskertomuskopioita tai kuvia lääkärintlausunnosta voidaan käyttää lisätietona, mutta varsinaista lääkärintlausuntoa ne eivät korvaa.

Lausunnon korvaaminen

Hakijan tulee maksaa hoitotukihakemuksen liitteeksi vaadittava lääkärintlausunto itse.

Kela maksaa kuitenkin

- tarkistushakemukseen tarvittavan lääkärintlausunnon hankkimisesta aiheutuvat kustannukset hakijalle itselleen, kun Kela on katsonut aiheelliseksi tarkistaa, onko henkilö yhä oikeutettu aiemman suuruiseen tukeen (esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilön toimintakyvyn arvioidaan kuntoutuksen myötä parantuneen)
- lausuntopalkkion lausunnonantajalle, jos Kela on päättänyt hankkia lääkärintlausunnon omalla kustannuksellaan. Tämä tulee kyseeseen kun hakija on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa tai kun lausunnon hankkimiseen Kelan kustannuksella on jokin muu erityinen syy. (Lue lisää Lisäselvitysten pyytäminen > [Keneltä tai mistä lisäselvityksiä pyydetään.](#))

Muut liitteet

Seuraavista erityiskustannuksista tulisi yleensä toimittaa Kelaan erillinen selvitys:

- Kotipalvelu, tukipalvelu- ja kotisairaanhoidokustannukset
- Siivouspalvelukustannukset
- Palvelutalomaksut
- Ulkomailla syntyneet kustannukset
- Määrältään poikkeuksellisen suuret kustannukset (kustannuslajista riippumatta)

1.5.2 Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuksien

hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoistaYHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa.

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etusasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjä koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etusasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvallisena [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etusasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. Katso poikkeukset.

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oiwan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.5.2.1 Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#).

1.5.2.2 Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.5.3 Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.5.3.1 Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi
 - vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.5.3.2 Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**. Jos etuutta hakee tai hakemuksen on allekirjoittanut päämies itse, on **edunvalvojaa kuultava asiassa**.
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** holhousasioiden rekisterikyselyllä. Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.5.3.3 Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon – tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.5.3.4 Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.5.3.5 Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta toisen puolesta**

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**. Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**
- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.5.3.6 Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.5.3.7 Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea eläkettä saavan hoitotukea.

Sovellettava lainkohta VTL 570/2007 15 §.

1.5.4 Haku aika

Hoitotuki voidaan myöntää aikaisintaan sen kuukauden alusta, jona hoitotukeen oikeuttava eläke on alkanut ja muut myöntämisedellytykset täyttyvät. Hoitotukea ei ilman erityistä syytä voida myöntää pidemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen hoitotuen hakemista. Ks. Myöntämisaika

Esimerkki

Kun hoitotukihakemus on saapunut Kelaan 3.9, ei tukea voida ilman erityistä syytä myöntää takautuen pidemmältä ajalta kuin 1.3 lukien.

Kun hoitotukeen oikeuttava eläke on alkanut vasta myöhemmästä ajankohdasta kuin kuusi kalenterikuukautta ennen hoitotuen hakemista, voidaan asiakkaan toimittama hoitotukihakemus käsitellä myös vammaistukihakemuksena. Jos 16 vuotta täyttäneen vammaistuen myöntämisedellytykset täyttyvät, voidaan henkilölle tällöin myöntää vammaistuki eläkkeen alkamista edeltäville kuukausille. Myöskään vammaistukea ei voida ilman erityistä syytä myöntää alkamaan aikaisemmasta ajankohdasta kuin kuusi kalenterikuukautta ennen hoitotuen hakemista. Vammaistukiasian ratkaisee vammaistuen keskittämisyksikkö.

Huomaa, että toimitettu hakemus on joskus lisäselvitystä asiakkaalle jo annettuun päätökseen, jolloin kyseeseen voi tulla päätöksen oikaiseminen uuden selvityksen perusteella, ks. kuitenkin [Päätöksen oikaisu ja poistaminen](#).

1.5.5 Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää tietojen saamisesta muilta tahoilta.

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet löydät esim. Kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuksien omat viestimallit löytyvät Etuuksien ohje -sivuilta Työvälineet otsikon alta.

- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oiwan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määritelty, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oiwaan (ei-skannattavissa etuuksissa hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.
- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentoissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.

- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisääaikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisääaikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5.6 Hakemuksen peruuttaminen

Hoitotuen hakija voi peruuttaa hakemuksensa, jos päätöstä ei ole vielä annettu. Peruutus tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Selvissä tapauksissa peruutus voidaan tehdä myös suullisesti.

Lähetä hakijalle kirje, jossa kerrot, että hakemus on hänen pyynnöstään peruutettu.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuus, ei hakija voi peruuttaa hakemustaan ilman laillisen edustajansa suostumusta.

Menettelystä, jota noudatetaan, kun vammaisetus päätös on jo annettu, voit lukea kohdasta Pyyntöä lakkauttaminen.

1.5.7 Kv-säännökset

Myös ulkomailla asuvien henkilöiden tulee yleensä hakea hoitotukea kansallisella hakemuslomakkeella EV 256.

Lääketieteellisenä selvityksenä voidaan hyväksyä myös muu asiakirja kuin Kelan vahvistamalle C-lomakkeelle laadittu lausunto. Lausunnosta tulee kuitenkin käydä ilmi vastaavat seikat kuin C-lääkärinlausunnosta. Voit tarvittaessa käännettää ulkomaisen lääkärintodistuksen.

Mikäli henkilö esittää erityiskustannuksina ulkomailla syntyneitä kustannuksia, tulee hänen toimittaa niistä luotettava selvitys (kuittikopiot).

Lue lisää [Lisäselvitysten pyytäminen](#).

1.5.7.1 Käsittelypaikka

Eläkettä saavan hoitotukiasia voidaan yleensä ratkaista vasta, kun henkilön kuuluminen Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan on selvitetty. Päätöksen asumisperusteisesta sosiaaliturvasta antaa kv-keskus.

Kansainvälisiä liittymäkohtia sisältävien vammaisetusasioiden käsittely on keskitetty kv-keskukseen.

Kv-keskitettyjen vammaisetusasioiden ja yksiköiden välisen työnjaon määrittelyt löytyvät vammaisetuksien ratkaisutyön sivuilta prosesseista.

1.6 Määrä

Eläkettä saavan hoitotuki on kolmiportainen. Hoitotuen suuruus määräytyy sen mukaan, miten paljon apua tai ohjausta ja valvontaa henkilö tarvitsee tai miten paljon hänellä on erityiskustannuksia.

Hoitotuen määrät vuonna 2021 ovat seuraavat:

• Perushoitotuki	71,48e/kk (71,21 euroa/kk v. 2020)
• Korotettu hoitotuki	155,72e/kk (155,15 euroa/kk v. 2020)
• Ylin hoitotuki	329,27e/kk (328,07 euroa/kk v. 2020)

Apulisän suuruisena suojattu hoitotuki on 91,35 e/kk ja hoitolisän suuruisena suojattu 134,56 e/kk.

(91,02 euroa/kk ja hoitolisän suuruisena suojattu 134,06 euroa/kk vuoden 2020 tasossa.)

Ylimääräistä rintamalisää saavien veteraanien korotettuun ja ylimpään hoitotukeen maksetaan 1.9.2010 lukien veteraanilisää. Veteraanilisän määrä on 107,88e/kk (107,49e/kk v.2020).

Hoitotukea ei 1.1.2008 lukien suhteuteta hakijan Suomessa asumaan aikaan. Lainmuutoksen yhteydessä ei kuitenkaan poistettu suhteutusta ulkomaille maksussa olevista, ennen 1.1.2008 alkaneista hoitotuista. Muihin kuin EU/ETA-maihin tai Sveitsiin maksussa olevat, vuoden 1956 kansaneläkelain nojalla myönnettyt hoitotuet maksetaan siten yhä suhteutettuina.

Hakijan tulot ja varallisuus eivät vaikuta hoitotuen määrään.

Hoitotukea ei makseta, jos sen määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 6,77e (6,75e vuonna 2020). Hoitotuen määrä voi jäädä pienintä maksettavaa määrää pienemmäksi silloin, kun siitä vähennetään henkilön sama SOLITA-lisä tai ulkomainen etuus.

1.7 Määräytymisperusteet

Hoitotuen taso määräytyy sen perusteella, kuinka paljon sairaudesta tai vammasta aiheutuu avun tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta taikka erityiskustannuksia. Hoitotukiratkaisun tulee perustua arvioon henkilön kokonaistilanteesta. Myös yksilölliset ja paikalliset olosuhteet tulee huomioida.

Arviota tehtäessä otetaan huomioon avun, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten muodostama kokonaisuus. Kokonaisharkinnasta eli eri tekijöiden yhteisvaikutuksesta ks. Kokonaisharkinta.

1.7.1 Perushoitotuki

Perushoitotuki voidaan myöntää henkilölle, jonka toimintakyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan, jos hän tarvitsee henkilökohtaisissa toiminnoissaan, kotitaloustöissä ja asiointissa kodin ulkopuolella vähintään viikoittain toistuvaa toisen henkilön apua tai ohjausta ja valvontaa.

Aivan vähäistä, tavanomaiseksi katsottavaa avun tai ohjauksen ja valvonnan tarvetta ei kuitenkaan ole tarkoitus korvata.

Sokealla ja liikuntakyvyttömällä on aina oikeus vähintään perushoitotukeen.

Sokeana pidetään henkilöä, jolta puuttuu suuntausnäkö ja joka ei siten voi näkönsä heikkouden vuoksi liikkua kuin tutussa ympäristössä. Suuntausnäkö puuttuu yleensä, jos näkökyky on 0,04 tai vähemmän tai näkökenttä on supistunut joka puolelta alle 10 asteeseen tai näitä vastaavissa tilanteissa.

Liikuntakyvyttömänä pidetään henkilöä, joka ei voi käyttää alaraajojaan liikkumiseen. Alaraajojen toiminnallisesta tilanteesta johtuen seisominen saattaa onnistua, mutta askeltakaan ei itsenäisesti edes apuvälineiden turvin kykene ottamaan. Henkilö ei ole liikuntakyvytön, jos hänelle on tehty molemminpuolinen alaraaja-amputaatio, mutta kävely on proteesein mahdollista.

Avuntarve

Perushoitotuen saaminen avuntarpeen perusteella edellyttää, että hakija tarvitsee vähintään viikoittain ainakin jossain määrin apua myös henkilökohtaisissa toiminnoissaan. Myös yhteen henkilökohtaiseen toimintoon kohdistuva, muu kuin aivan vähäinen, viikoittainen avun tarve voi oikeuttaa hoitotukeen. Jos henkilö tarvitsee apua henkilökohtaisissa toiminnoissaan, voidaan yleensä olettaa, että hän tarvitsee apua myös kotitaloustöissä ja asiointissa kodin ulkopuolella.

Perushoitotuki tulee myönnettäväksi myös silloin, kun avun tarve on päivittäistä, mutta se ei kohdistu moniin henkilökohtaisiin toimintoihin eikä vie paljon auttajan aikaa.

Esimerkiksi varhaiskuuron henkilön kohdalla voidaan katsoa, että kuulovamma aiheuttaa merkittäviä rajoitteita useilla elämänalueilla ja henkilö tarvitsee säännöllisesti toisen henkilön apua ja tukea siinä määrin, että perushoitotuen edellytykset täyttyvät. Varhaiskuuroksi katsotaan henkilö, jonka kuulo on synnynnäisesti niin huono, ettei apuvälineistäkään ole apua puheen kuulemisessa. Lisäksi henkilö on kuuroutunut ennen puhutun kielen oppimista ja hän ei ole myöhemminkään oppinut puhuttua kieltä niin hyvin, että pystyisi viestimään sen avulla. Henkilön pääasiallinen viestimismuoto on viittomakieli.

Ohjauksen ja valvonnan tarve

Perushoitotuki voidaan myöntää ohjauksen ja valvonnan perusteella jos henkilö tarvitsee toisen henkilön ohjausta ja valvontaa vähintään viikoittain. Ohjauksen ja valvonnan tarpeen tulee kohdistua ainakin jossain määrin henkilökohtaisiin toimintoihin. Jos ohjauksen ja valvonnan tarve kohdistuu vain kotitaloustöihin ja asiointiin, ei perushoitotukea voida myöntää.

Esimerkiksi lievästi kehitysvammaisilla tai vaikeita mielenterveyden häiriöitä sairastavilla henkilöillä saattaa olla oikeus perushoitotukeen ohjauksen ja valvonnan perusteella esimerkiksi jos päivärytmin noudattaminen ja kellonaikojen mukaan tapahtuvista arkipäivän toiminnoista selviytyminen tai lääkityksen varmistaminen edellyttää opastusta tai patistelua viikoittain tai vähäisessä määrin päivittäin. Esimerkiksi pitkäaikaisesti vaikeasti masentunut henkilö voi jättää syömättä tai peseytymättä ja hän voi tarvita tämän vuoksi päivittäin vähäistä patistelua.

Hoitotuki vammaistukea saaneella

Ennen 1.1.1997 henkilölle, joka oli saanut vammaistukea välittömästi ennen kansaneläkelain mukaisen eläkkeen tai vahvistetun kansaneläkeoikeuden alkamista, myönnettiin eläkkeensaajien hoitotuki ilman hakemusta. Näissä tapauksissa, kun

määräajaksi myönnettyä eläkettä/kuntoutustukea jatketaan joko kuntoutustuella tai toistaiseksi myönnettävällä eläkkeellä, jatketaan myös hoitotuen maksamista vastaavalta ajalta. Tilanteet ovat käytännössä harvinaisia. Hoitotukea jatketaan ilman hakemusta vain perushoitotukena, vaikka eläkkeensaaja olisi saanut korotettua hoitotukea tai ylintä hoitotukea. Korotettua ja ylintä hoitotukea on haettava erikseen. Kun hoitotuki on liittynyt vuonna 1996 alkaneeseen kuntoutustukioikeuteen, jatketaan hoitotuen maksamista myös, jos henkilön työeläkettä jatketaan täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä tai kuntoutustukena.

Vammaistuen jälkeinen perushoitotuki voidaan lakkauttaa silloin, jos hoitotuen saajan toimintakyky on oleellisesti parantunut verrattuna hoitotuen alkamisajankohtaan.

1.7.2 Korotettu hoitotuki

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää henkilölle, jonka toimintakyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan, jos

- hän tarvitsee monissa henkilökohtaisissa toiminnoissaan jokapäiväistä, aikaa vievää toisen henkilön apua tai
- sairaudesta tai vammasta aiheutuu huomattavassa määrin säännöllistä ohjauksen ja valvonnan tarvetta tai
- hänellä on oikeus perushoitotukeen ja hänelle aiheutuu sairaudesta tai vammasta erityiskustannuksia vähintään korotetun tuen verran kuukausitasolla.

Avuntarve

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää avun tarpeen perusteella, kun avustaminen on jokapäiväistä ja vie paljon auttajan aikaa ja jos avuntarve kohdistuu moniin henkilökohtaisiin toimintoihin.

Avuntarpeen kokonaismäärä arvioidaan yksilöllisesti hakemuksen ja lääkärinlausunnon tietojen perusteella. Saatujen tietojen perusteella arvioidaan, voidaanko avun tarve katsoa jokapäiväiseksi ja aikaa vieväksi. Arvioitaessa avun tarpeen kokonaismäärää tulee huomioida myös apuvälineiden käyttö (ks. Oikeus ja edellytykset > Avuntarve).

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää, jos henkilöllä on avun tarvetta useissa henkilökohtaisissa toiminnoissa päivittäin, vaikka yksittäiset toimenpiteet eivät veisikään runsaasti aikaa. Tällöin myöntäminen kuitenkin edellyttää, että avustaminen kokonaisuutena katsoen vie päivittäin paljon toisen henkilön aikaa. Korotettu hoitotuki voidaan myöntää myös, jos henkilöllä on aikaa vievää päivittäistä avun tarvetta ainakin yhdessä henkilökohtaisessa toiminnossa ja sen lisäksi vaihtelevassa määrin myös joissakin muissa henkilökohtaisissa toiminnoissa.

Ohjauksen ja valvonnan tarve

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää ohjauksen ja valvonnan perusteella jos henkilö tarvitsee toisen henkilön ohjausta ja valvontaa huomattavassa määrin. Ohjauksen ja valvonnan tarpeen tulee myös olla säännöllistä.

Yleensä ohjauksen ja valvonnan tarvetta voidaan katsoa olevan huomattavassa määrin silloin, kun henkilö ei pysty huolehtimaan itsestään ja hänen selviytymisensä edellyttää päivittäin huomattavaa toisen henkilön suorittamaa ohjausta ja valvontaa eikä henkilö muutoin suoriudu arjesta. Ohjauksen ja valvonnan tarpeen tulee kohdistua ainakin jossain määrin henkilökohtaisiin toimintoihin. Ohjausta ja valvontaa voidaan

tarvita esimerkiksi pukeutumisessa, syömisessä, peseytymisessä tai lääkityksestä huolehtimisessa. Jos ohjauksen ja valvonnan tarve kohdistuu vain kotitaloustöihin ja asiointiin, ei korotettua hoitotukea voida myöntää.

Esimerkiksi muistihäiriöisillä, kehitysvammaisilla tai vaikeita mielenterveyden häiriöitä sairastavilla henkilöillä saattaa olla oikeus korotettuun hoitotukeen ohjauksen ja valvonnan perusteella. Jos henkilö on muistamaton, karkaileva, impulsiivinen, itsetuhoinen tai väkivaltainen, hän saattaa tarvita päivittäin huomattavassa määrin toisen henkilön ohjausta ja valvontaa taikka jatkuvaa varuilla oloa. Henkilö voi tarvita ohjausta ja valvontaa esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa (hän voi olla estoton, väkivaltainen), pukeutumisessa, peseytymisessä, syömisessä ja ruuan valmistuksessa (hän voi olla jähmeä, hidas, juuttua toimintoihin) tai lääkityksestä huolehtimisessa (hän voi olla sairaudentunnoton, sekava).

Erityiskustannukset

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella, jos asiakkaalla on oikeus perushoitotukeen ja hyväksyttäviä erityiskustannuksia arvioidaan olevan keskimäärin korotetun hoitotuen verran kuukaudessa.

1.7.3 Veteraanilisä

Ylimääräistä rintamalisää saavien veteraanien korotettuun ja ylimpään hoitotukeen maksetaan veteraanilisää. Lisä maksetaan asiakkaalle ilman hakemusta, sillä maksamisen edellytykset ovat Kelan tiedossa. Veteraanilisän saajalle annetaan asiasta päätös. Veteraanilisää maksetaan 1.9.2010 lukien.

Veteraanilisän maksamisen edellytyksenä on, että henkilölle maksetaan korotettua tai ylintä hoitotukea sekä rintamasotilaseläkelain mukaista ylimääräistä rintamalisää. Veteraanilisä lakkaa sen kuukauden alusta, jona sen saajalle ei enää makseta korotettua tai ylintä hoitotukea taikka ylimääräistä rintamalisää.

1.7.4 Ylin hoitotuki

Ylin hoitotuki voidaan myöntää henkilölle, jonka toimintakyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan, jos hoidon ja valvonnan tarve on yhtämittaista.

Ylin hoitotuki voidaan myöntää ohjauksen ja valvonnan perusteella jos henkilön tarvitsema hoidon ja valvonnan tarve on yhtämittaista. Ylimmän hoitotuen myöntäminen hoidon ja valvonnan tarpeen perusteella edellyttää, että hakijan tila vaatii toisen henkilön jatkuvaa, lähes ympärivuorokautista varuillaan oloa tai erityisjärjestelyjä. Jos hakijan terveydentila vaihtelee, kiinnitetään huomiota hoidon ja valvonnan kokonaisuutensa pitemmän ajanjakson kuluessa. Ylin hoitotuki voidaan myöntää esimerkiksi henkilölle, jolla on niin vaikea sairaus tai vamma, että häntä ei voi jättää ilman hoitoa ja valvontaa kuin lyhyiksi ajoiksi. Esimerkiksi muistamaton, karkaileva tai harhainen henkilö voi joutua jo muutamassa tunnissa hengenvaaraan. Tällainen henkilö voi tarvita jatkuvaa lähes ympärivuorokautista toisen henkilön varuillaanoloa, vaikka hän tavallisesti nukkuu yöt normaalisti.

1.7.5 Kokonaisharkinta

Hoitotuen hakijan kokonaistilanteen arvion tekemisen jälkeen arvioidaan se tuen taso, johon asiakkaan tilanne oikeuttaa. Hoitotuen taso määräytyy sen perusteella, kuinka paljon sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutuu avun, ohjauksen tai valvonnan tarvetta taikka erityiskustannuksia. Mahdollisuus tuen myöntämiseen kokonaisharkinnan eli eri tekijöiden yhteisvaikutuksen perusteella tulee aina arvioida.

Jos mikään yksittäisistä tekijöistä ei täytä myöntöedellytyksiä, mutta vähintään kaksi tekijää ylittää lähelle tiettyä tuen tasoa, tuki voidaan myöntää eri tekijöiden yhteisvaikutuksen perusteella. Erityiskustannukset voivat kokonaisharkinnassa vaikuttaa kuitenkin vain, kun harkitaan korotetun tuen myöntämistä yhteisvaikutuksen perusteella. Perustuen edellytysten tulee tällöin aina täytyä.

1.7.6 Suojatut hoitotuet

Vammaisuuksista annetun lain siirtymäsäännöksen mukaan ennen 1.1.2008 myönnettyjen hoitotukien maksamista jatketaan entisellään seuraavan tarkistukseen tai lakkaamiseen saakka. Siirtymäsäännöksiin on myös säädetty, että vuosina 1988, 1995, 1996 ja 2000 tehtyjen lainmuutosten johdosta syntyneiden ns. suojattujen hoitotukien maksaminen jatkuu entisellään vammaisuuksista annetun lain voimaantulon jälkeenkin.

Lisäksi vammaisuuksista annetussa laissa on suojattu ennen 1.1.2008 alkaneet, ulkomaille maksettavat eläkettä saavan hoitotuet.

Suojattua hoitotukea ei voida tarkistaa alas- tai ylöspäin ilman, että suoja lakkaa. Suojattu hoitotuki voi siten joissakin tilanteissa tarkistuksen johdosta tai muusta syystä lakata. Tällöin oikeus hoitotukeen arvioidaan vammaisuuksista annetussa laissa säädettyjen yleisten myöntämisedellytysten pohjalta vastaavasti kuin muidenkin hoitotuen hakijoiden kohdalla.

1.7.6.1 Lainmuutos 1.7.1988

Lainmuutoksella 1.7.1988 suojattiin kesäkuussa 1988 maksettavina olleet apu- ja hoitolisät.

1.7.1988 suojattuja hoitotukia maksetaan kahdella perusteella. Iän perusteella suojattiin apu- tai hoitolisää saaneiden (80- ja 85-vuotiaiden) hoitotuet. Avuttomuuden perusteella apu- tai hoitolisää saaneiden hoitotuet suojattiin, jos eläkkeensaaja sai hoitotuen saamisen estävää SOLITA-etuutta. Myös muut maksussa olleet apu- ja hoitolisät muutettiin hoitotuuksi.

Seuraavassa on selostettu erilaisia suojaustapauksia.

Ikä

Iän perusteella suojattujen hoitotukien maksamista jatketaan entisellään myös 1.1.2008 jälkeen.

Estävä SOLITA-etuus

Suojattua hoitotukea ei voida tarkistaa alas- tai ylöspäin. Jos myöntämisedellytykset täyttyvät, voidaan henkilölle hakemuksesta myöntää suurempi hoitotuki myös saman sairauden tai vamman perusteella, mutta tällöin suoja lakkaa ja SOLITA-lisä voidaan vähentää hoitotuesta. Henkilö ei voi saada samaan aikaan kuin yhtä hoitotukea, eikä suojatun hoitotuen lisäksi voida siten myöntää tavallista hoitotukea muun sairauden tai vamman perusteella.

Estävän etuuden perusteella suojattu hoitotuki voidaan lakkauttaa, jos edellytyksiä sen maksamiselle ei enää ole. Oikeus hoitotukeen arvioidaan tällöin yleisten myöntämisedellytysten pohjalta. Hoitotuki lakkautetaan myös, jos henkilön eläke lakkaa tai jos hänelle myönnetään vammaistuki tai sen korotus.

Avuttomuuden perusteella maksetut apu- ja hoitolisät

Kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain 123/88 voimaantulosäännöksen perusteella on niille, joilla oli välittömästi ennen lain voimaantuloa oikeus saada avuttomuuden perusteella apu- tai hoitolisää, lainmuutoksesta 1.7.1988 lähtien maksettu apulisän sijasta korotettua hoitotukea ja hoitolisän sijasta erityishoitotukea. Osalla saajista on samanaikaisesti maksussa myös suojattu vammaistuki. Tukien maksaminen jatkuu vammaisetuslain voimaantulon jälkeenkin entisellään seuraavaan tarkistukseen tai lakkaamiseen saakka.

Apu- tai hoitolisän sijasta maksettavia hoitotukia voidaan tarkistaa alaspäin vain, jos tuen saajan terveydentilassa on tapahtunut oleellinen muutos 1.7.1988 ajankohtaan verrattuna. Hoitotuki lakkautetaan, jos henkilön eläke lakkaa tai jos hänelle myönnetään vammaistuki tai sen korotus.

(VTL 570/2007 56 § 6 mom.)

1.7.6.2 Lainmuutos 1.6.2015

Edellytyksistä ennen ja jälkeen lainmuutoksen

Toukokuun 2015 loppuun asti sekä perus-, korotettu- että ylin hoitotuki voitiin myöntää erityiskustannusten perusteella. Tällöin edellytettiin, että asiakkaan toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan ja sairaudesta tai vammasta aiheutuvat erityiskustannukset olivat kuukausittain vähintään myönnettävän tuen verran.

Erytyiskustannusten vaikutusta tuen myöntämiseen muutettiin 1.6.2015 alkaen siten, että kustannukset voivat korottaa perustuen korotetuksi tueksi, jos kustannuksia on kuukausittain vähintään korotetun tuen verran. Tukea ei siis voi myöntää 1.6.2015 alkaen pelkästään toimintakyvyn heikentymisen ja erityiskustannusten perusteella missään hoitotuen tasossa.

Toukokuun 2015 loppuun asti erityiskustannuksina voitiin laissa olevan yleisen määritelmän mukaisesti pitää sellaisia kustannuksia, jotka olivat toimintakykyä heikentävästä sairaudesta tai vammasta aiheutuvia, ylimääräisiä, jatkuvia, tarpeellisia sekä asiakas vastasi niistä itse.

Vammaisetuslakia muutettiin 1.6.2015 alkaen siten, että huomioon otettavat erityiskustannukset kirjattiin lakiin. Erytyiskustannusten yleinen määritelmä säilytettiin eli erityiskustannuksina voidaan 1.6.2015 alkaen ottaa huomioon ainoastaan sellaisia

kustannuksia, jotka täyttävät yleisen määritelmän ja jotka kuuluvat johonkin lakiin kirjatuista erityiskustannuksista.

Hoitotukien käsittelemisestä

1.6.2015 lainmuutoksessa suojataan muutoksen ajankohdan yli sellainen eläkettä saavan hoitotuki, joka on alkanut viimeistään toukokuun 2015 alusta eli joka on myönnetty ennen 1.6.2015 voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Alkamisella tarkoitetaan päätöksessä ilmoitettua etuuden alkamisaikaa eikä esim. sitä, milloin asiakkaalle on ensimmäistä kertaa myönnetty hoitotuki, jota sitten on määräaikailla päätöksillä jatkettu. Siirtymälausekkeen mukaan tällaisen tuen maksamista jatketaan seuraavaan lakkaamiseen tai tarkistamiseen saakka.

Tukeen ei siis tehdä tarkistusta vain lainmuutoksen vuoksi, vaan tuki pysyy suojattuna maksussa siihen asti, kunnes se lakkaa tai sitä tarkistetaan alas- tai ylöspäin. Tarkistaminen tehdään Tarkistaminen-ohjeen mukaisesti. Jos asiakas hakee ns. vanhan lain mukaan myönnettyyn hoitotukeen tarkistusta silloin, kun hänen tilanteessaan ei ole tapahtunut sellaista muutosta jonka vuoksi hoitotukea tulisi tarkistaa, ei hoitotukea tarkisteta uuden lain mukaiseksi, vaan sen maksamista jatketaan aiemmin perustein.

Tässä lainmuutoksessa ajankohta, johon selvitykset ulottuvat tai josta ne alkavat, ratkaisee sen, minkä lain mukaan oikeus tukeen tutkitaan. Ts. jos etuus tulisi myönnettäväksi tai tarkistettavaksi ajalta ennen 1.6.2015, sovelletaan säännöksiä, jotka olivat voimassa tätä ennen. Toisaalta jos etuus tulisi myönnettäväksi tai tarkistettavaksi ajalta 1.6.2015 tai sen jälkeen, sovelletaan säännöksiä, jotka tulivat voimaan 1.6.2015. Hakemuksen saapumisen tai asian käsittelyn ja ratkaisemisen ajankohdalla ei ole merkitystä.

Esimerkkejä

Esimerkki

Tarkistus, asiakkaan tilanteessa on tapahtunut olennaista muutosta

Asiakas hakee hänelle myönnettyyn tukeen tarkistusta. Asiakkaan oikeus etuuteen tarkistetaan sen ajankohdan lainsäädännön mukaisesti, josta oikeus etuuteen on muuttunut. Jos muutos on tapahtunut esimerkiksi 20.4.2015 alkaen, tukioikeus tarkistetaan 1.5.2015 alkaen ja sovelletaan ennen 1.6.2015 voimassa olleita säännöksiä. Tällöin tuki tulee suojatuksi lainmuutoksen ajankohdan yli eli 1.6.2015 ei tehdä tukeen tarkistusta. Jos muutos on tapahtunut esimerkiksi 13.7.2015 alkaen, tukioikeus tarkistetaan 1.8.2015 alkaen ja sovelletaan 1.6.2015 voimassa olevia säännöksiä.

Esimerkki

Tarkistus, asiakkaan tilanteessa ei ole tapahtunut olennaista muutosta

Asiakkaalle on myönnetty korotettu hoitotuki kustannusten perusteella toistaiseksi. Asiakkaan toimintakyky on heikentynyt, mutta hänellä ei ole avun, ohjauksen tai valvonnan tarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa. Asiakas hakee hänelle myönnettyyn tukeen tarkistusta 1.6.2015 jälkeen saapuvalla hakemuksella. Tukea ei tarkisteta, vaan sen maksamista jatketaan aiemman päätöksen mukaisena.

Esimerkki

Määräaikaisen hoitotuen jatko

Asiakkaalle on myönnetty 1.4.2015 alkaen määräaikainen hoitotuki 31.5.2020 asti. Jos asiakas hakee määräaikaiseen tukeen jatkoa, hakemus käsitellään 1.6.2015 voimaan tulleiden säännösten mukaisesti.

Esimerkki

Tarkistus, tilanteessa on tapahtunut muutosta

Asiakkaalle on myönnetty 1.12.2012 alkaen korotettu hoitotuki toimintakyvyn heikentymisen ja kustannusten perusteella.

Asiakkaan tilanne on huonontunut ja hän hakee tarkistusta tukeen. Asiakkaan toimintakyky on edelleen heikentynyt. Hänellä on edelleenkin sairaudesta aiheutuvia vanhan lain mukaisia kustannuksia vähintään korotetun tuen verran. Nyt hänellä on lisäksi myös vähintään viikoittaista avuntarvetta henkilökohtaisissa toiminnoissa.

Vaikka asiakkaalla on nyt siis oikeus korotettuun etuuteen myös uuden lain perusteella, ei asiakkaan tilanteessa ole tapahtunut sellaista muutosta joka olisi tarkistusperuste. Eli hänellä on edelleen oikeus korotettuun tukeen myös vanhan lain perusteella, joten etuutta ei muuteta uuden lain perusteella maksettavaksi

Esimerkki

Tarkistus, tilanteessa on tapahtunut muutosta

Asiakkaalle on myönnetty 1.1.2010 ylin hoitotuki avuntarpeen ja kustannusten perusteella. Asiakkaan avuntarve on ollut korotettuun tukeen oikeuttava ja lisäksi hänellä on ollut erityiskustannuksia ylimmän tuen verran.

Asiakkaan toimintakyky on muuttunut, mutta sairaudesta aiheutuvat kustannukset ovat pysyneet samana. Nykytilanteessa asiakkaan avuntarve on edelleen päivittäistä, mutta ei yllä korotetun tuen kriteereihin.

Asiakkaan hoitotukea ei voida tarkistaa uuden lain mukaiseksi, koska hänen tilanteessaan ei ole tapahtunut sellaista muutosta jonka perusteella hänen tukensa olisi tarkistettu alaspäin vanhan lain aikana. Vaikka asiakkaan avuntarve on vähentynyt, ovat huomioitavat kustannukset kuitenkin pysyneet ylimmän tuen tasolla, eli vanhan lain mukaisesti hänellä olisi edelleen oikeus ylimpään tukeen kustannusten perusteella

1.7.6.3 Eläkkeen saaminen

Kansaneläkelakiin vuoden 1997 alusta tehtyjen muutosten yhteydessä suojattiin ne hoitotuet, jotka olivat alkaneet ennen 1.1.1997. Suojattua hoitotukea maksetaan siltä ajalta, jolle se on myönnetty, vaikka henkilö ei enää saisikaan sellaista eläkettä, jonka perusteella hoitotuki nykyisin voidaan myöntää. Jos hoitotuki on myönnetty määräaikaisena, voidaan siihen myöntää jatkoa vain, jos henkilö saa hoitotuen myöntämisen edellytyksenä olevaa eläkettä.

Kansaneläkkeen pohjaosan maksaminen lakkasi vuoden 2001 alussa. Tässä yhteydessä säädettiin, että hoitotuen maksamista jatketaan pohjaosan lakkaamisesta huolimatta siihen saakka kuin se on myönnetty.

(VTL 570/2007 56 § 8 ja 9 mom.)

1.7.6.4 Ulkomaille maksettavat suojatut hoitotuet

Vammaisuuksista annetun lain siirtymäsäännöksen mukaan vuoden 2008 alussa ulkomaille maksussa olleen eläkkeensaajien hoitotuen maksaminen jatkuu entisiin perusteisiin seuraavaan tarkistukseen tai lakkautukseen saakka. Suojattua hoitotukea ei voida tarkistaa ylös- tai alaspäin ilman, että suoja lakkaa. (VTL 570/2007 56 § 5 mom.)

Jos toisessa Pohjoismaassa, EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuva henkilö hakee korotusta ennen 1.1.2008 alkaneeseen hoitotukeeseen, voidaan hakemus käsitellä normaalisti. On kuitenkin huomattava, että hoitotuki voidaan 1.1.2008 lukien myöntää Suomesta vain, jos Suomi on asetuksen [883/2004](#) tai [1408/71](#) 28 artiklan mukaan eläkkeensaajan rahaetuksista vastuussa oleva valtio. Jos henkilö saa eläkettä asuinmaastaan, ei hoitotukea tai sen korotusta voida myöntää Suomesta.

Tarkistushakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee selvittää, mikä on eläkeläisen sairauden perusteella maksettavista rahaetuksista vastaava valtio ja saako hän toisesta maasta hoitotuen saamisen estävää sairausetuutta taikka sellaista etuutta, joka voidaan vähentää hoitotuesta vammaisuuksista annetun lain 12 §:n nojalla. Jos todetaan, että Suomi ei ole vastuussa henkilön rahaetuksista, ei korotusta voida myöntää. Suojatun hoitotuen maksamista voidaan kuitenkin jatkaa. Jos Suomi on rahaetuksista vastuussa oleva valtio ja henkilölle myönnetään aiempaa korkeampi hoitotuki, suoja lakkaa.

Suojattu hoitotuki voidaan lakkauttaa, jos edellytyksiä hoitotuen maksamiselle ei hakijan olosuhteiden tai terveydentilan muutoksen vuoksi enää ole.

Jos tuki on myönnetty määräajaksi ja saaja asuu vakinaisesti ulkomailla, ei tukeen voida yleensä myöntää jatkoa. Toisessa Pohjoismaassa, EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuvalla henkilöllä saattaa kuitenkin määräajaksi myönnetyn tuen päättymisen jälkeenkin olla oikeus hoitotukeeseen Suomesta, jos Suomi on asetuksen [883/2004](#) tai [1408/71](#) mukaan eläkkeensaajan rahaetuksista vastuussa oleva valtio.

Kun ulkomailla vakinaisesti asuva henkilö hakee jatkoa määräajaksi myönnettyyn tukeen, jatkohakemus käsitellään normaalisti. Vaikka tukeen myönnettäisiin jatkoa, ei kyseessä ole enää suojattu hoitotuki.

Asetuksen [883/2004](#) ja [1408/71](#) säännösten vaikutuksesta voit lukea lisää kohdista

- Asetukset [883/2004](#) ja [987/2009](#) sekä [1408/71](#) ja [574/72](#)
- Myöntäminen ja maksaminen ulkomaille.

1.7.7 Kv-säännökset

Henkilön ulkomailta saama vammaisetuus voidaan tietyin edellytyksin vähentää eläkettä saavan hoitotuesta (VTL 570/2007 12 §).

Ulkomainen vammaisetuus tai SOLITA-lisä voidaan vähentää hoitotuesta vain, jos se on

- jatkuva
- hoitotukeeseen rinnastettava ja
- myönnetty saman sairauden tai vamman perusteella kuin hoitotuki.

Etuus katsotaan jatkuvaksi, jos sitä maksetaan vähintään kuusi kuukautta. Jatkuvuudesta lue myös kohta: [Suhde muihin etuuksiin](#).

Jos henkilö saa vammaisetuutta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä, on selvítettävä, millainen etuus on kyseessä ja onko se vähennettävä eläkettä saavan hoitotuesta.

EU/ETA-maasta tai Sveitsistä maksettava vammaisetuus

EU:n jäsenvaltioiden vammaisetuudet ovat erilaisia ja jäsenvaltiot ovat luokitelleet niitä eri tavoin (sairausetuus, perhe-etuus, maksuihin perustumaton erityisetuus, sosiaaliavustus). Esimerkiksi Viron vanhuuseläkettä saavalle vammaiselle henkilölle maksettava etuus (puudega vanaduspensioniealise inimese toetus) on maksuihin perustumaton erityisetuus, mutta Ruotsin vammaistuki (handikappersättning) on sairausetuus.

Hoitotuesta voidaan vähentää myös jatkuva, saman sairauden tai vamman perusteella myönnetty

- asetuksen 883/2004 tai 1408/71 mukainen sairauden perusteella maksettava rahaetuus
- asetuksen 883/2004 9 luvussa tai 1408/71 10 a artiklassa tarkoitetut maksuihin perustumaton erityisetuus
- EY-asetusten ulkopuolinen sosiaaliavustus ja
- ulkomainen SOLITA-lisä.

Vähentäminen edellyttää, että ulkomainen etuus voidaan rinnastaa Suomen eläkettä saavan hoitotukeen tai SOLITA-lisään.

Menettely kun henkilö saa ulkomaista vammaisetuutta

Jos henkilö on hakemuksessaan ilmoittanut saavansa ulkomaista vammaisetuutta, sinun tulee selvittää, onko kyseessä eläkettä saavan hoitotuesta vähennettävä etuus. Jos henkilö saa eläkettä toisesta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä, mutta hän ei saa hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä Suomesta, tulee tarvittaessa selvittää, mikä jäsenvaltio on vastuussa rahaetuuden maksamisesta.

Tarvittaessa voit lähettää tiedustelun ulkomaiseen sairausvakuutuslaitokseen (lomake E001) tai ottaa yhteyttä työ- ja toimintakykyetuuksien osaamiskeskuksen vammaisetuusryhmään.

Menettely kun henkilö on hakenut vammaisetuutta toisesta valtiosta

Jos henkilö on hakenut vammaisetuutta ulkomailta, ratkaistaan hoitotukihakemus yleensä vasta kun tieto ulkomaisesta vammaisetuudesta ja sen määrästä on saatu. Viivästysaika alkaa kulua vasta kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona ilmoitus on tullut Kelaan (VTL 570/2007 50 §).

Hoitotuki voidaan kuitenkin tietyissä tilanteissa myöntää väliaikaisesti. Ks. tarkemmin kohta Väliaikaikainen myöntäminen kv-tilanteissa.

1.8 Ratkaiseminen

Hoitotukihakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä ja siitä on annettava kirjallinen päätös. Hakemus ratkaistaan pääsääntöisesti siinä vakuutuspiirissä, jossa etuudensaajan kotikunta sijaitsee.

Lue myös Vammaisetuuksien prosessi.

1.8.1 Käsittelypaikka

- [Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)
- [Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)
- [Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta Vankilassaolo ja Kelan etuudet sekä prosessikuvauksesta Vankilailmoitusten käsittely.

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasian käsittelee se yksikkö, johon Oiwa työn ohjaa. Lue myös erityismenettelyistä muutoksenhakuasian käsittelyssä.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tuloon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan eräänntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan eräänntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE- takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE- järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntön tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää:

Väärinkäytösepäilyn tunnistaminen

Väärinkäytökset

Etuuksien väärinkäytösten tunnusmerkkejä

1.8.2 Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin.

Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.8.2.1 Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.8.2.2 Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.8.3 Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen

Lue lisää asiantuntijalääkärin arvion pyytämisestä (Menettelyohjeet > Asiantuntijalääkärin arvio).

1.8.4 Lisätutkimuksiin lähettäminen

Hoitotuen hakija tai saaja voidaan perustellusta syystä etuusoikeuden selvittämistä varten velvoittaa käymään tutkittavana toimiston määräämän lääkärin luona tai toimiston määräämässä terveydenhuollon toimintayksikössä tai tutkimuslaitoksessa.

Ratkaisukeskus sopii tutkivan lääkärin tai laitoksen kanssa tutkimuksesta ja varaa vastaanottoajan. Lähetä tieto tutkimusmääräyksestä tutkimuksen suorittavalle lääkärille tai laitokselle kirjepohjalla YHV01 ja pyydä tarvittavat tutkimustulokset. Lähetä kirjeen liitteenä lääkäriä varten lääkärinlausuntolomake C (EV 256L) ja hakijaa koskevat aikaisemmat lääkärinlausunnot.

Lähetä hoitotuen hakijalle tai saajalle kirje (YHI01), jossa selvität muun muassa perusteet, joiden mukaan hänelle korvataan tutkimuksesta aiheutuneet matkakustannukset. Lähetä kirjeen mukana myös matkalaskulomake (Y 221).

Kustannusten korvaaminen

Kun Kela määrää hoitotuen hakijan tai saajan lisätutkimuksiin, se maksaa

- tutkimuksen suorittavalle lääkärille tai tutkimuslaitokselle korvauksen pyydytyistä tutkimuksista

- hoitotuensaajalle tai -hakijalle korvausta tutkimuksissa käynnistä aiheutuneista kustannuksista
- saattajalle korvausta vastaavasti kuin tutkittavalle henkilölle, jos henkilö on tarvinnut saattajan

Hoitotuensaajalla tai -hakijalla on oikeus saada

- korvausta matkakustannuksista
- päivärahaa
- yömatkarahea ja
- majoittumiskorvausta

Jos henkilö on tarvinnut saattajan, korvataan myös saattajan matkasta aiheutuneet kustannukset samojen periaatteiden mukaan kuin tuen hakijalle.

Matkakustannukset korvataan hakijalle täysimääräisinä. Matka korvataan halvimman matkustustavan mukaan (SVL 1224/2004 4 luku 5 §). Päiväraha, yömatkarahea ja majoittumiskorvaus maksetaan sen mukaan kuin Verohallituksen päätöksellä verovapaista matkakustannusten korvauksista on määrätty.

Lue lisää

- Etuusohje > Matkakustannukset
- Verohallituksen päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista (www.vero.fi) > Syventävät vero-ohjeet > Ennakkoperintä

Ratkaisukeskus hyväksyy ja maksaa kustannukset silloin, kun se on määrännyt vakuutetun lisätutkimuksiin. Etuudensaaja ja saattaja hakevat korvausta matkalaskulomakkeella Y 221. Lääkärin tai tutkimuslaitoksen tulee lähettää suorittamistaan tutkimuksista lasku. Tarkista ennen kustannusten korvaamista, että lasku on annetun tutkimusmääräyksen tai lisäselvityspyynnön mukainen.

Kustannusten korvaamista koskevaa asiaa ei rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään eikä asiakkaalle tai lääkärille yleensä anneta erillistä päätöstä lääkärinpalkkion tai matkakulujen korvaamisesta. Korvaus maksetaan toimintamenoista LM- systeemin eli toimistojen maksut -systeemin kautta asiakkaan tai lääkärin ilmoittamalle tilille. Maksettaessa korvausta lausuntopalkkiosta tai tutkimuksiin lähettämisestä aiheutuneista kustannuksista kustannuslajiksi merkitään eläkettä saavan hoitotuessa V6. Tutkittaviksi lähetettyjen vakuutettujen matkakustannuksissa ja niiden ennakoissa sekä päivärahoissa, yömatkarahoissa ja majoittumiskorvauksissa kustannuslaji on kaikissa vammaisuuksissa V3.

Sovellettava lainkohta (VTL 570/2007 20 §, SVL 1224/2005 15 luku 13 §)

1.8.5 Lisäselvitysten pyytäminen

Ennen kuin ratkaiset hoitotukihakemuksen, sinun tulee tarkistaa, onko Kelaan toimitettu kaikki hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Pyydä lisäselvitystä aina, jos hakemuksessa ilmoitetut tiedot ovat epäselvät ja arvioit tiedoilla olevan merkitystä asian ratkaisemiselle. Voit pyytää selvitystä myös, jos siihen on muu erityinen syy.

Jos asiakkaalta on jo pyydetty lisäselvitystä, ei sinun kuitenkaan tarvitse pyytää häneltä samaa lisäselvitystä uudelleen.

Anna lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, johon mennessä pyydetty lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräajan umpeuduttua hakemus voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos asiakas ei ole antanut hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai esittänyt sellaista selvitystä, jota häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Hakijalle voidaan kuitenkin erityisestä syystä antaa lisäaikaa tarvittavien selvitysten toimittamiseen. (VTL 570/2007 21 §)

Pyydä lisäselvitykset ensisijaisesti hakijalta itseltään tai hänen lailliselta edustajaltaan.

Lue lisää [lisäselvitysten pyytamisestä](#).

Tarvittavat lisäselvitykset

Hakemukseen tulee yleensä liittää C-lääkärintlausunto (ks. Hakeminen > Liitteet). Tarvittaessa hakijan tulee toimittaa myös selvitys erityiskustannuksista.

Hoitotukihakemusta ratkaistaessa hyväksyttävien erityiskustannusten määrä arvioidaan luotettavan selvityksen perusteella. Kaikista kustannuksista ei vaadita esitettävän erillistä selvitystä tai kuitteja. Lisäselvitysten tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Seuraavista erityiskustannuksista tulisi yleensä toimittaa Kelaan erillinen selvitys:

- Kotipalvelu, tukipalvelu- ja kotisairaanhoidokustannukset
- Siivouspalvelukustannukset
- Palvelutalomaksut
- Erityisruokavaliokustannukset
- Ulkomailla syntyneet kustannukset
- Määrältään poikkeuksellisen suuret kustannukset (kustannuslajista riippumatta)

Sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden ostoista ja yksityislääkärikäyntien kustannuksista ei tarvitse esittää kuitteja, sillä kustannusten määrä voidaan selvittää Kelan omista korvaustiedostoista.

Jos tuki on aiemmalla päätöksellä myönnetty kustannusten perusteella myös tulevalle ajalle, voidaan jatkohakemuksen yhteydessä pyytää selvitystä siitä, ovatko esitetyt kustannukset toteutuneet. Tällöin voidaan paremmin arvioida, tulevatko kustannukset jatkumaan myös tulevaisuudessa.

Hakijalta voidaan pyytää lisäselvitystä myös silloin, jos on syytä olettaa, että hänellä on kustannuksia, mutta hän ei ole ilmoittanut niitä hakemuksessaan.

1.8.5.1 Keneltä tai mistä lisäselvityksiä pyydetään

Hoitotuessa lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti hakijalta itseltään. Jos lisäselvityksiä pyydetään muulta taholta, asiakasta tulee tarvittaessa kuulla (Hallintolain soveltamisohje).

Lääketieteelliset ja asiakasmaksuja koskevat selvitykset

Jos hakijan toimittamat selvitykset ovat puutteellisia, sinun tulee pyytää häneltä tarvittavat lääketieteelliset ja asiakasmaksuja koskevat lisäselvitykset (lääkärintlausunto, välttämättömät tiedot potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta tai hoidosta perittävistä maksuista).

Mikäli et saa edellä mainittuja lisäselvityksiä hakijalta, voit pyytää välttämättömät tiedot (laki vammaisuuksista 570/2007 43 §)

- lääkäriltä
- muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä
- terveydenhuollon toimintayksiköltä
- sosiaalipalvelun tuottajalta tai
- hoitolaitokselta

Kelalla on pääsääntöisesti oikeus saada tiedot maksutta. Tarvittavat tiedot saadaan usein sairauskertomus- ja hoitoselostejäljennöksinä, jolloin ei kirjoiteta uutta lausuntoa. Jos kuitenkin terveydenhuollon ammattihenkilöltä tai sosiaalipalvelujen tuottajalta pyydetään

uutta lausuntoa, on lausunnon antajalla oikeus saada antamastaan lausunnotakohtuullinen palkkio.

Kun pyydät lääkäriltä uutta lausuntoa, voit käyttää kirjepohjaa YHV02.

Lääkärinlausunto voidaan hankkia Kelan kustannuksella vain, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa tai siihen on jokin muu erityinen syy (laki vammaisetuuksista 570/2007 20 §).

Uutta lausuntoa pyydetään yleensä vain silloin, kun asiantuntijalääkäri katsoo sen aiheelliseksi.

Lääkärinlausunnon korvaamista koskevaa asiaa ei rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään eikä lausunnonantajalle yleensä anneta erillistä päätöstä. Korvaus maksetaan toimintamenoista LM- systeemin eli toimistojen maksut -systeemin kautta korvauksen hakijan ilmoittamalle tilille. Kustannuslajiksi merkitään V6.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattinimikkeet löytyvät sosiaali- ja terveystieteen lupa- ja valvontaviraston (Valvira) internetsivuilta www.valvira.fi > ammattioikeudet. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä lue lisää myös:

- laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
- asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994)

Sosiaalipalvelujen tuottajia ovat: sosiaalihuollon laitokset, avohuollon toimintayksiköt, perhekodit ja sosiaalihuollon palveluita antavat yksityiset ammatinharjoittajat.

Lisäselvitysten pyytäminen valtion ja kunnan viranomaiselta

Voit pyytää valtion ja kunnan viranomaisilta tietoja hakijan avuntarpeesta, erityiskustannuksista, elinoloista, palvelu- ja hoitosuunnitelmasta ym. seikoista. Tietoja voit pyytää vain siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä tuen ratkaisemista varten.

Jos asian ratkaiseminen sitä edellyttää, Kelan on hankittava kunnan sosiaaliviranomaisen lausunto hakijan avun ja palvelusten tarpeesta ja määrästä.

Sovellettavat lainkohdat VTL 570/2007 20 §, VTL 570/2007 43 §, Hallintolaki 434/2003 34 §

1.8.6 Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.8.6.1 Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.8.6.2 Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.8.7 Myöntämisaika

Alkamisaika

Hoitotuki myönnetään yleensä hoitotukioikeuden syntymistä seuraavan kuukauden alusta. Jos avun tai ohjauksen ja valvonnan tarve on alkanut heti kuukauden ensimmäisenä päivänä tai jos erityiskustannusten voidaan katsoa kohdistuvan koko kuukaudelle, voidaan tuki kuitenkin myöntää jo tämän kuukauden alusta.

Alkamisaika harkitaan tapauskohtaisesti ja se on pyrittävä liittämään johonkin asiakirjoista todennettavissa olevaan ajankohtaan, esimerkiksi toimintakyvyn heikentymisen, avuntarpeen tai kustannusten alkamisajankohtaan. Alkamisajan tulee perustua etuusioikeuden alkamiseen eikä esim. siihen, milloin lääkärinlausunto on laadittu. Alkamisaika tulee aina perustella päätöksessä. Kuuden kuukauden takautuva myöntö perustellaan ohjelmallisesti.

Hoitotukea ei voida ilman erityistä syytä myöntää takautuvasti pidemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen sen hakemista. Erityinen syy myöntää etuus pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta esimerkiksi on, jos etuutta ei ole haettu Kelan virheellisen neuvonnan vuoksi. Virheen vaikutuksesta etuuden hakematta jättämiselle tulee olla selkeää ja objektiivista näyttöä. Erityisenä syynä ei pidetä tietämättömyyttä etuudesta, sen myöntöedellytyksistä tai takautuvasta hakuajasta eikä hakemisen unohtamista.

Alkamisaika eläkkeen alkaessa

Hoitotukioikeus tutkitaan sen kuukauden alusta alkaen, jonka alusta etuudensaajalle maksetaan sellaista [eläkettä tai korvausta](#), jonka perusteella hoitotukioikeus voi syntyä. Jos hoitotukioikeuden perusteena olevaa eläkettä tai korvausta maksetaan muusta kuin kuukauden 1. päivästä alkaen (usein [SOLITA-eläke tai -korvaus](#)), hoitotukioikeus tutkitaan eläkkeen tai korvauksen maksamisen alkamista seuraavan kuukauden alusta. Tätä edeltävältä ajalta tutkitaan oikeus 16 vuotta täyttäneen vammaistukeen.

Hoitotuen alkamisajankohdan, kun vammaistuen saajalle myönnetään takautuen vähentävä tai estävä etuus joka estää vammaistuen saamisen

- Jos takautuvasti myönnetty vähentävä tai estävä etuus ulottuu vammaistuen alkamis- tai tarkistamisajankohtaan, on kyseessä oikaisu, ja tällöin sovelletaan ohjetta: Takautuvasti myönnetty estävä tai vähentävä etuus. Jos takautuva **vähentävän** etuuden myöntö ei ulotu alkuperäisen vammaistueuspäätöksen alkamis- tai tarkistamisajankohtaan, on kyseessä tarkistus. Ks. [Tarkistaminen](#).
- Jos takautuva estävän etuuden myöntö ei ulotu alkuperäisen vammaistueuspäätöksen alkamisajankohtaan, vammaistuki tarkistetaan

muutosajankohdasta, jolloin tuki lakkautuu ko. ajankohdasta alkaen. Vammaistuki peritään takaisin siltä ajalta, jolta siihen ei ollut oikeutta estävän etuuden vuoksi.

Huomautus

Erityisesti ns. SOLITA-etuudet ja lisät voivat alkaa muusta ajankohdasta kuin kuukauden ensimmäisestä päivästä. Jos vammaistuen estävä SOLITA-eläke tai korvaus alkaa kesken kalenterikuukauden, hoitotuki tarkistetaan etuuden myöntöä seuraavan kuukauden alusta. Jos asiakkaalle myönnetään kesken kalenterikuukauden hoitotuesta vähennettävä SOLITA-lisä, etuus tarkistetaan muutoskuukauden alusta alkaen, sillä lisän katsotaan koskevan koko kuukautta.

Vammaistuen lakkautuksen yhteydessä (otsikon mukaisissa tilanteissa) arvioidaan asiakkaan oikeus hoitotukeen **vammaistuen lakkautusajankohdasta alkaen** ilman kuuden kuukauden takautuvan myöntöajan rajoitusta. Hoitotuen myöntämisharkinnassa takautuvalle ajalle käytetään vammaistuen myöntämisessä käytettyjä, Kelassa jo olevia selvityksiä. Voit käsitellä hoitotuen Kelassa jo olevilla selvityksillä myös tulevalle ajalle, jos asiakkaan tilanteessa ei todennäköisesti ole tapahtunut olennaista muutosta aiempaan.

Asiakkaalle tulee kertoa mahdollisuudesta toimittaa lisäselvitystä takautuvalta ajalta ja vallitsevasta tilanteesta. Huomioi, ettei asiakkaalla ole välttämättä samalla tavalla mahdollisuutta toimittaa selvitystä pitkästi takautuvalta ajalta kuin vallitsevasta tilanteesta.

Määräajaksi tai toistaiseksi

Hoitotuki voidaan myöntää toistaiseksi tai määräajaksi. Tuki myönnetään toistaiseksi, jos hakijan olosuhteiden ja terveydentilan voidaan arvioida vakiintuneen eikä terveydentilan parantuminen ole todennäköistä. Jos tilanne ei ole vakiintunut, tuki myönnetään määräaikaisena.

Hoitotukea ei yleensä myönnetä vuotta lyhemmälle ajalle. Myöntämisaika arvioidaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti. Hoitotuki tai sen korotus voidaan avun tai ohjauksen ja valvonnan tarpeen perusteella myöntää myös vuotta lyhemmälle ajalle edellyttäen, että henkilön toimintakyvyn voidaan katsoa heikentyneen vähintään vuoden ajan. Vaikka erityiskustannusten määrä arvioidaan vuositasolla, voi myös kustannusten vaikutus etuuteen olla ajallisesti vuotta lyhyempi kuitenkin muistaen, että kustannusten jatkuvuuden edellytys täyttyy.

Erytyiskustannusten perusteella hoitotuki myönnetään usein määräaikaisena. Tuki voidaan kuitenkin myöntää toistaiseksi, jos on ilmeistä, että kustannukset (esimerkiksi palvelutalon hoivakustannukset) tulevat jatkumaan vähintään samansuuruisina myös tulevaisuudessa. Hoitotukea tai sen korotusta ei erityiskustannusten perusteella yleensä myönnetä vuotta lyhyemmälle ajalle.

Hoitotuki voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella tulevalle ajalle, jos kustannusten voidaan olettaa tulevaisuudessakin yltävän korotetun hoitotuen määrään kuukaudessa.

Huomautus

Huomaa, että määräaikaisuus tulee aina perustella päätöksessä.

Sovellettava lainkohta laki vammaisetuuksista 16 § ja 41 a §

1.8.8 Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta. Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella. Huomaa myös tilanteet, joissa päätös annetaan asiakkaan käyttämällä saamen kielellä.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.8.8.1 Vammaisetuuspäätöksen antaminen etuudensaajan kuollessa

Kun etuudensaaja kuolee, vammaisetus lakkautuu ohjelmallisesti VTJ-tietojen perusteella. Lakkauttamisesta ei anneta päätöstä. Joissakin tilanteissa etuus ei kuitenkaan ohjelmallisesti lakkaa, jolloin lakkautus tulee tehdä manuaalisesti. Lue lisää Velmu-verkkokoulusta: Kuolinlakkautus automaattiprosessina sekä Etuudensaajan kuolemasta johtuvan liikamaksun käsittely.

1.8.8.2 Päätöksen perusteleminen

Hoitotukea koskevat hylkäyspäätökset on aina perusteltava yksilöllisesti (Hallintolain soveltamisohje). Päätöksestä on käytävä ilmi, millä perusteella hakemus on hylätty. Myöntöpäätöksessä tulee kertoa, millä perusteella (avun tarve, ohjauksen ja valvonnan tarve, erityiskustannukset) tuki on myönnetty perustukena, korotettuna tukena tai ylimpänä tukena.

Jos hakemuksessa on ilmoitettu erityiskustannuksia, tulee päätöksessä yleensä kertoa, mitä kustannuksia on hyväksytty erityiskustannuksina ja mitä ei. Lisäksi tulee ilmoittaa, paljonko kustannuksia on arvioitu olevan kuukautta kohden.

Huomaathan, että etuuspäätösjärjestelmä tuottaa aina vain päätösehdotuksen. Sinun vastuullasi on muokata päätös ymmärrettäväksi ja hakijan tilanteeseen sopivaksi. Tarkista myös, että päätöksessä on sovellettavat lainkohdat. Lue päätös aina huolellisesti läpi ja tarkista, onko

- päätös riittävän perusteltu
- asiat esitetty loogisessa järjestyksessä
- päätös hakijan kannalta ymmärrettävä
- kieli virheetöntä
- päätös ulkoasultaan selkeä

1.8.8.3 Väliaikainen päätös

Hoitotukipäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten kuin vammaisuuksista annetussa laissa on säädetty.

Tietyissä tilanteissa hoitotuki myönnetään väliaikaisesti. Väliaikaiseen päätökseen ei voi hakea muutosta. Lopullinen valituskelpoinen päätös tulisi antaa mahdollisimman pian sen jälkeen kun asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys on saatu.

Väliaikaisen päätöksen antamisesta muutoksenhakutilanteessa kerrotaan Muutoksenhaku-ohjeessa. Väliaikaisen päätöksen antamisesta Kelan päätöksen poistamis- ja oikaisutilanteissa lue myös Päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohje.

Myöntäminen väliaikaisesti

Hoitotuki voidaan myöntää väliaikaisesti, kun siitä vähennettävää etuutta tai korvausta koskevan asian käsittely kestää kohtuuttoman kauan tai sitä koskeva muutoksenhakuasia on vireillä.

Voit myöntää hoitotuen väliaikaisesti esimerkiksi silloin, kun liikennevakuutuslain mukainen hoitotuki myönnetään todennäköisesti alennettuna tai evätään kokonaan henkilön myötävaikutuksen vuoksi. Edellytyksenä on lisäksi, että vakuutuslaitoksen ratkaisun saaminen kestää kohtuuttoman kauan.

Voit myöntää hoitotuen väliaikaisesti myös silloin, kun hoitotuen määrässä huomioon otettavasta etuudesta tai korvauksesta on muutoksenhaku vireillä.

Väliaikaisesta myöntämisestä kv-tilanteessa kerrotaan kohdassa Ratkaiseminen > Kv-säännökset.

Vahvista väliaikainen päätös, kun vakuutuslaitos on tehnyt vähennettävästä etuudesta tai korvauksesta päätöksen. Kela voi periä SOLITA-korvauksen maksajalta tämän takautuvasti suorittaman korvauksen siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta liikaa maksettua hoitotukea. Regressimenettelyä ei kuitenkaan voida soveltaa ajalla ennen 1.1.2008.

Lue lisää

- Määräytymisperusteet > [Suhde muihin etuuksiin](#)
- Liikamaksu > [Regressimenettely](#)

Sovellettavat lainkohdat VTL 570/2007 29 §, VTL 570/2007 30 §

Väliaikainen keskeytys

Hoitotuen maksaminen voidaan keskeyttää väliaikaisesti joko kokonaan tai osittain kun

- etuudensaajalla ei ilmeisesti enää ole oikeutta etuuteen tai sen määrää tulisi vähentää tai
- etuudensaaja ei pyynnöstä huolimatta toimita maksuosoitetta.

Maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä kerrotaan lisää kohdassa Keskeyttäminen > Väliaikainen keskeyttäminen.

Lue myös Ratkaiseminen > [Päätöksen antaminen](#)

1.8.8.4 Päätöksensaajat

Eläkettä saavan hoitotukipäätös ja 16 vuotta täyttäneen vammaistukipäätös lähetetään tämän ohjeen mukaisesti

- etuudensaajalle
- huoltajalle, kun etuudensaaja on alle 18-vuotias
- edunvalvojalle, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu taloudellisten asioiden hoitaminen
- edunvalvontavaltuutetulle, jos edunvalvontavaltuus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoitamisen
- kunnalle, jos kunnalle maksetaan hoitotukea vammaisetuslain 26 §:n taikka asiakasmaksulain 14 §:n perusteella
- kuolinpesälle, kun etuudensaaja on kuollut

Hoitotuki-/ vammaistukipäätös lähtee kuitenkin ohjelmallisesti aina etuudensaajalle ja maksunsaajalle (hyväksyty, hylätty tai lakkautettu maksunsaaja).

Kaikkiin lopullisiin päätöksiin tulee liittää valitusosoitus.

Etuudensaaja

Hoitotuki-/vammaistukipäätös lähetetään etuudensaajalle itselleen.

Mikäli etuudensaajalle on määrätty edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu, voit vain erityistapauksissa estää päätöksen lähtemisen etuudensaajalle itselleen (esim. henkilö on käräjäoikeuden päätöksellä julistettu vajaavaltaiseksi).

Alaikäinen etuudensaaja

Pääsääntöisesti 15 vuotta täyttänyt henkilö voi itse käyttää puhevaltaa huoltajansa tai edunvalvojansa ohella. Päätös lähtee ohjelmallisesti 15 vuotta täyttäneelle

etuudensaajalle. Päätös lähetetään nuorelle myös niissä tapauksissa, joissa etuus maksetaan kunnalle.

Huoltaja, kun etuudensaaja on alle 18-vuotias

Lapsen huoltajat ovat pääsääntöisesti hänen edunvalvojiaan. Henkilö on alaikäisen huoltaja silloin, kun alaikäisen Oiwan perhetiedoissa on Huoltajuus voimassa – merkintä. Huoltajalla on aina oikeus hoitaa huollettavansa taloudellisia asioita, joiksi myös vammaisetusasiat tulkitaan. Siten eläkettä saavan hoitotuki/16 vuotta täyttäneen vammaistukipäätös lähetetään aina alaikäisen etuudensaajan huoltajalle, kun huoltajuus on voimassa. Kun huoltajat asuvat samassa osoitteessa, lähetetään päätös etuutta hakeneelle huoltajalle. Jos huoltajat asuvat eri osoitteissa, päätös lähetetään molemmille huoltajille.

Lue alaikäisen edunvalvojasta ja huoltajasta Hallintolain soveltamisen ohjeesta. Lue myös lapsen huollosta ja Oiwan perhetietojen tulkinnasta Asiakaspalvelun ohjeesta.

Oheis- tai sijaishuoltaja

Tuomioistuimien voi määrätä lapselle oheishuoltajan tai sijaishuoltajan. Myös sosiaalihuollon vahvistamalla sopimuksella voidaan sopia lapsen oheishuollosta. Oheis- tai sijaishuoltajat ovat lakimääräisen huoltajan kanssa samassa asemassa. Hoitotuki-/ vammaistukipäätös tulee siten lähettää myös oheis- tai sijaishuoltajalle. Lue lisää alaikäisen edunvalvojasta ja huoltajasta Hallintolain soveltamisen ohjeesta.

Kun lapsen huolto on jaettu

Silloin, kun tuomioistuin on antanut huoltajien välisen tehtävänjakomääräyksen tai huoltajat ovat sosiaalitoimessa keskenään sopineet huollonjaosta, näkyy se Oiwassa lapsen Perhetiedoissa Huolto jaettu -tietona. Huolto jaettu –tiedolla ei ole vaikutusta huoltajan oikeuteen saada tiedoksi huollettavansa vammaisetusasioita. Tämän vuoksi Huolto jaettu –tiedon sisältöä ei ole vammaisetuksissa tarpeen selvittää Väestötietojärjestelmästä (VTJ) silloin, kun huoltajuus on voimassa.

Edunvalvoja

Päätös lähetetään edunvalvojalle kun henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu henkilön taloudellisten asioiden hoitaminen. Edunvalvojan tehtävistä määrätään tarkemmin edunvalvontamääräyksessä. Tarkista edunvalvontamääräyksen sisältö holhousasioiden rekisteristä.

Lue tarkemmin päätöksen lähettämisestä lailliselle edustajalle Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa -ohjeesta.

Edunvalvontavaltuutettu

Päätös lähetetään edunvalvontavaltuutetulle, kun edunvalvontavaltuutus on vahvistettu. Valtuutuksen tulee perustua käräjäoikeuden vahvistamaan valtakirjaan ja sen tulee kattaa etuusasioiden hoitaminen.

Mikäli valtuuttaja on valtakirjassa nimennyt kaksi edunvalvontavaltuutettua ja molempien edunvalvontavaltuutus on holhousrekisteriotteessa vahvistettu, lähetetään päätös tiedoksi myös toiselle edunvalvontavaltuutetulle.

Varavaltuutetuille tai muille ei-vahvistetuille valtuutetuille ei päätöstä tule lähettää tiedoksi. Päätöksen lähettäminen pitää perustua Holhousrekisterin ja vahvistetun valtakirjan tietoihin.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa -ohjeesta.

Asiamies eli valtuutettu

Lue päätöksen lähettämisestä valtuutetulle Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa -ohjeesta.

Lähiomainen tai muu henkilö

Jos Kelan hyväksymä lähiomainen tai muu henkilö (laki vammaisuuksista 15.2 §) on hakenut etuutta etuudensaajan puolesta, päätös postitetaan etuudensaajalle itselleen hänen osoitteellaan. Pyyntöä päätös voidaan postittaa puhevaltaa käyttäneelle henkilölle. Lue lisää lähiomaisen tai muun päämiehestä huolehtineen henkilön puhevallasta.

Kunta

Kun täysi-ikäisen henkilön etuus maksetaan kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n tai vammaisuuksista annetun lain 26 §:n nojalla, lähetetään päätökset ohjelmallisesti sekä kunnalle (maksunsaaja) että etuudensaajalle (etuudensaaja) itselleen. Lue lisää vammaisuuksilain 26 §:n perusteella maksamisesta

Jos alaikäisen henkilön etuus maksetaan kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n nojalla, lähetetään päätös ohjelmallisesti kunnalle ja etuudensaajalle itselleen. Päätös lähetetään tiedoksi myös lapsen huoltajalle/edunvalvojalle.

Kuolinpesä

Päätös lähetetään ensisijaisesti kuolinpesän hoitajalle.

Kuolinpesän hoitaja voi olla:

- Pesänselvittäjä. Jos kuolinpesälle on määrätty pesänselvittäjä, hän toimii aina pesän hoitajana ja päätös lähetetään pesänselvittäjän nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- Testamentin toimeenpanija. Jos vainajan testamentissa on määrätty testamentin toimeenpanija, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään toimeenpanijan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- Kuolinpesän osakkaiden valtuuttama kuolinpesän edustaja. Jos osakkaat ovat valtuuttaneet kuolinpesälle edustajan, hän toimii pesän hoitajana ja päätös lähetetään edustajan nimellä tämän ilmoittamaan osoitteeseen.
- Leski. Jos edellä mainittuja pesänhoitajia ei ole Kelan tiedossa eikä esimerkiksi jotakin pesän osakkaista ole ilmoitettu hoitajaksi ja vainajalta on jäänyt leski, voit olettaa lesken kuolinpesän hoitajaksi ja lähettää päätöksen hänen nimellään hänen osoitteeseensa.
- Pesän osakas. Pesän hoitajana voi toimia myös joku pesän osakkaista.

Kuolinpesän hoitajan selvittäminen

Kun kuolinpesän hoitaja on Kelan tiedossa tai vainajalta on jäänyt leski, sinun ei tarvitse erikseen selvittää kuolinpesän hoitajaa. Myös jos joku pesän täysi-ikäisistä osakkaista on asunut vainajan kanssa, voit olettaa hänet pesänhoitajaksi ja lähettää päätöksen

hänen nimellään hänen osoitteeseensa. Jos vainajan kanssa on asunut useampi täysi-ikäinen osakas tai jos kukaan täysi-ikäisistä osakkaista ei ole asunut vainajan kanssa, sinun tulee selvittää kuolinpesän hoitaja.

Voit selvittää kuolinpesän hoitajan puhelimitse tai kirjeellä YHL16. Jos pesänhoitajaksi ilmoitetaan muu kuin pesänselvittäjä, testamentin toimeenpanija tai kuolinpesän osakkaiden valtuuttama edustaja, varmista, hyväksyykö pesänhoitajaksi nimetty itse sen, että hän toimii hoitajana. Päätös lähetetään pesänhoitajaksi nimetyn nimellä hänen osoitteeseensa.

Kun kuolinpesän hoitajaa ei saada selville

Jos kuolinpesän hoitajaa ei saada selville, päätös lähetetään jollekin kuolinpesän osakkaista tämän nimellä tämän omaan osoitteeseen. Kuolinpesän osakkaita ovat perilliset ja yleistestamentin saajat sekä yleensä myös leski. Jos yhtään osakastakaan ei ole tiedossa, päätös lähetetään vainajan kuolinpesälle vainajan viimeiseen osoitteeseen.

Tiedoksianto- ja vahingonkorvausvastuuteksti päätökseen

Kuolinpesätilanteissa päätöksessä tulee olla teksti, jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Sovelletut lainkohdat Hallintolaki (434/2003) 9 luku.

1.8.9 Kv-säännökset

Ennen hoitotukipäätöksen antamista sinun tulee tarkistaa seuraavat asiat:

- Asuuko henkilö Suomessa.
- Sovelletaanko henkilöön ulkomaille muuton jälkeen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä
- Saako henkilö hoitotukeen oikeuttavaa eläkettä ja kuuluuko eläke asetuksen 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piiriin.
- Vastaako Suomi henkilön hoitotuesta (EU/ETA-tilanteet).
- Saako henkilö vammaisetuutta ulkomailta.
- Voiko henkilö olla oikeutettu rahaetuuteen muusta EU/ETA-maasta tai Sveitsistä.

Väliaikainen myöntäminen kv-tilanteessa

Eläkettä saavan hoitotuki voidaan myöntää väliaikaisesti, jos

- rahaetuuksista vastuussa olevan valtion selvittäminen on kesken (EU/ETA-tilanteet)
- henkilön ulkomaista vammaisetuutta tai SOLITA-lisää koskevan asian käsittely kestää pitkään tai
- ulkomaista vammaisetuutta tai SOLITA-lisää koskeva muutoksenhakuasia on vireillä.

Jos henkilö on hakenut vammaisetuutta ulkomailta, voit myöntää hoitotuen väliaikaisesti. Kun harkitset, myönnätkö hoitotuen väliaikaisesti vai odotatko tietoa ulkomaan etuudesta, tulee sinun ottaa huomioon henkilön kokonaistilanne ja toimeentulomahdollisuudet. Voit myöntää hoitotuen väliaikaisesti myös, vaikka olisi todennäköistä, että henkilölle tullaan myöntämään hoitotukeen rinnastettava etuus

ulkomailta. Lopullinen päätös hoitotuesta annetaan sen jälkeen, kun ulkomaisen etuuden tai lisän määrä on selvillä.

Huomaa kuitenkin, että hoitotuki tulee myöntää väliaikaisesti vain, jos päätöksen antamiselle väliaikaisena on perusteltu syy. Kun henkilö asuu Suomessa eikä ole hakemuksessa ilmoittanut hakevansa vammaisetautta ulkomailta, voit myöntää hoitotuen lopullisella päätöksellä. Lopullinen päätös annetaan myös silloin kun henkilö asuu toisessa EU/ETA-maassa tai Sveitsissä ja saa asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä vain Suomesta. Jos henkilö myöhemmin ilmoittaa, että hänelle on myönnetty vammaisetaus toisesta EU/ETA-maasta, tulee annettu hoitotukipäätös tarkistaa tai oikaista.

Ulkomailta maksettavan vammaisetauden vähentämisestä kerrotaan kohdassa Kv-säännökset.

Lue lisää [Kv-säännökset](#)

Eläkettä saavan hoitotuki myönnetään yleensä lopullisella päätöksellä, vaikka siihen oikeuttava eläke olisi myönnetty väliaikaisena. Hoitotuki voidaan näin ollen myöntää lopullisella päätöksellä esimerkiksi silloin, kun kansaneläke on myönnetty väliaikaisesti ETA-eläkehakemuksen käsittelyn ajaksi.

Hakemuksen siirtäminen vammaistukiasiana ratkaistavaksi

Jos hakijalla on vireillä ETA-eläkehakemus, eikä hänelle ole myönnetty Suomesta kansaneläkettä eikä myöskään hoitotukeen oikeuttavaa työeläkettä, voidaan hänelle 16 vuotta täyttäneen vammaistuen myöntämisedellytysten täytyessä myöntää vammaistuki. Sinun tulee tällaisessa tilanteessa tiedustella asiakkaalta, haluaako hän hakea 16 vuotta täyttäneen vammaistukea.

Jos ETA-eläkehakemus on hoitotukihakemuksen saapuessa ollut vireillä jo pitkään, voit harkintasi mukaan joko odottaa tietoa eläkepäätöksestä taikka siirtää hakemuksen vammaistuen keskittämisyksikön ratkaistavaksi. Harkinnassa tulee kuitenkin aina ottaa huomioon henkilön terveydentila ja toimeentulo. Vammaistukiasian käsittelee vammaistuen keskittämisyksikkö.

Väliaikainen keskeyttäminen kv-tilanteissa ks. Väliaikainen keskeyttäminen.

1.9 Maksaminen

Eläkettä saavan hoitotuki maksetaan kuukauden 7. päivänä. Jos pankit ovat kiinni maksupäivänä, tuki maksetaan edeltävänä pankkien aukiolopäivänä.

Hoitotuki maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen hänen ilmoittamalleen tilille. Hoitotuen maksaminen muulle kuin sen saajalle itselleen tulee kysymykseen vain laissa määrätyin perustein.

Kun hoitotuki myönnetään takautuvasti, se voidaan maksaa

- kunnalle toimeentulotuen liikamaksun korvaamiseksi tai
- Potilasvakuutuskeskukselle sen tekemän vaatimuksen perusteella
- Kelalle vammaistuen liikamaksun korvaukseksi (ennakkosuoritus)

Jos hoitotukihakemuksen käsittely viivästyy, tukeen voidaan tietyissä tilanteissa maksaa viivästyskorotusta.

1.9.1 Maksuosoite

Hoitotuki maksetaan pääsääntöisesti etuudensaajalle itselleen hänen ilmoittamalleen Euroopan Unionissa sijaitsevalle tilille. Vammaistuki voidaan maksaa Prepaid-kortilla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai etuudensaaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn. Poikkeuksellisissa tapauksissa etuus voidaan maksaa myös maksuosoituksena, jos asiakkaalla on pankin vaatima henkilöllisyystodistus (ks. maksuosoitus).

Jos etuudensaaja on alaikäinen tai hänelle on määrätty edunvalvoja taloudellisten asioiden hoitoa varten, hoitotuki maksetaan edunvalvojan ilmoittamalle tilille.

Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiansa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos. Voit myös pyytää hakijaa ilmoittamaan tilinumeron käyttämällä kirjepohjaa YHL01. Tilinumeron muutosilmoituksen hakija voi tehdä lomakkeella Y121.

Tilin varmistamiseksi lähimaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee esittää esimerkiksi

- tiliote, josta ilmenee asianomaisen tilin omistajan olevan etuudensaaja
- pankin antama todistus siitä, että tili on etuudensaajan tai
- muu vastaava selvitys.

Tilinumeron muuttamiseksi tarvitaan myös jokin edellä esitetyistä selvityksistä.

Kunnalle maksettava hoitotuki maksetaan kunnan ilmoittamalle tilille.

Hoitotuki voidaan maksaa ulkomailla (EU-/ETA-maat ja Sveitsi) asuvalle henkilölle myös hänen asuinmaassaan toimivan pankin tilille. Etuus maksetaan sinne suomalaisen välittäjäpankin kautta. Tätä varten tarvitaan kansainväliset pankkiyhteystiedot (pankin BIC- tai SWIFT-koodi ja IBAN-tilinumero). Välittäjäpankkina toimii Danske Bank, jolta Ulkomaan yksikkö varaa jokaiselle henkilökohtaisen teknisen tilinumeron.

Voit pyytää hakijaa ilmoittamaan tilinumeron käyttämällä kirjepohjaa YHL01. Tilinumeron muutosilmoituksen hakija voi tehdä lomakkeella Y121.

1.9.2 Maksunsaajat

Eläkettä saavan hoitotuki voidaan maksaa

- etuudensaajalle itselleen
- edunvalvojalle
- edunvalvontavaltuutetulle
- kunnalle tai
- kuolinpesälle

Täysi-ikäisen henkilön hoitotuki maksetaan yleensä etuudensaajalle itselleen. Alle 18-vuotiaan henkilön hoitotuki maksetaan pääsääntöisesti hänen edunvalvojansa ilmoittamalle tilille.

Hoitotukea ei saa siirtää maksettavaksi toiselle (ns. siirtokielto). Tällainen sopimus on mitätön. Tästä syystä etuudensaajan asioita hoitavan lähimaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee ilmoittaa maksuosoitteeksi etuudensaajan tili. (VTL 570/2007 52 §)

1.9.2.1 Edunvalvontavaltuutettu

Kun henkilön antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan hoitotuki edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Sinun ei tarvitse tarkistaa, kenen nimissä tili on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon henkilön edunvalvontavaltuutetusta. Tieto edunvalvontavaltuutetusta näkyy Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot.

Pyydä edunvalvontavaltuutetulta kopio edunvalvontavaltakirjasta. Jos edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden hoidon, voit ratkaista edunvalvontavaltuutetun Onnissa etuuden maksunsaajaksi ja maksaa hoitotuen edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille. Voit pyytää edunvalvontavaltuutetulta tilinumeron ja kopion edunvalvontavaltakirjasta käyttämällä kirjepohjaa 1000000033.

Lue lisää: Kela-asioiden hoitaminen toisen puolesta.

Henkilömaksunsaajan kuolema tai viranomaismaksunsaajan lakkaamisen toimintaohje.

1.9.2.2 Edunvalvoja

Täysi-ikäinen etuudensaaja

Täysi-ikäiselle henkilölle voidaan määrätä edunvalvoja hoitamaan hänen asioitaan. Hoitotukiasiaa ratkaistaessa tulee aina selvittää, onko henkilölle määrätty edunvalvoja ja mikä edunvalvontamääräyksen sisältö on.

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta. Tieto edunvalvojasta näkyy myös Henkilön tietojen kyselytapahtumalla HEKY > Henkilön yleistiedot > Perhetiedot. HEKY-kyselyllä on nähtävissä edunvalvojan nimi ja tunniste sekä tieto siitä, onko henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu tai onko henkilö julistettu vajaavaltaiseksi. Tarkempi tieto edunvalvojan tehtävästä selviää edunvalvontamääräyksestä. Tarkista edunvalvojan tehtävän sisältö holhousasioiden rekisterikyselyllä.

Hoitotuki maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja hoitamaan

- hänen taloudellisia asioitaan
- hänen omaisuuttaan tai
- hänen omaisuuttaan ja taloudellisia asioitaan

Jos edunvalvontamääräyksessä ei mainita mitään edunvalvojan tehtävästä, voidaan katsoa, että se kattaa etuusasioiden hoitamisen.

Hoitotuki tulee maksaa edunvalvojalle siinäkin tapauksessa, että edunvalvontamääräyksessä ei ole rajoitettu etuudensaajan omaa toimintakelpoisuutta.

Jos edunvalvojan tehtävä on rajattu koskemaan ainoastaan määrättyä oikeustointa, asiaa tai omaisuutta (esim. perinnönjako), edunvalvojan toimivalta rajoittuu vastaavasti. Kelan maksama etuus ei siten aina välttämättä kuulu edunvalvojan toimivaltaan.

Edunvalvojan tehtävänä on ilmoittaa, mille tilille hoitotuki tulee maksaa. Pyydä edunvalvojalta tilinumero kirjeellä 1000000032. Aseta vastaamiselle määräaika (yleensä kaksi viikkoa). Ratkaise edunvalvoja Onnissa etuuden maksunsaajaksi ja maksa hoitotuki/vammaistuki edunvalvojan ilmoittamalle tilille. Sinun ei tarvitse tarkistaa, kenen nimissä tili on. Jos edunvalvoja ei ilmoita uutta tilinumeroa määräajassa, voit maksaa etuuden edunvalvojalle etuudensaajan vanhalla tilinumerolla.

Jos edunvalvontatehtävä on määräaikainen, tarkista maksunsaaja-asia ennen määräajan päättymistä. Onni-järjestelmässä ei voi tehdä määräaikaista maksunsaajaratkaisua, joten luo Oiwaan Seuranta-työ ja kirjaa määräaika kommenttiin. Seuranta-työn odottamisen maksimi aika on 690 vrk, mutta työn odottamisen määräaika voi tarvittaessa jatkaa.

Alaikäinen etuudensaaja

Alle 18-vuotiaan henkilön eläkettä saavan hoitotuki maksetaan pääsääntöisesti hänen edunvalvojansa ilmoittamalle tilille. Alaikäisen edunvalvoja ovat yleensä hänen huoltajansa eli vanhemmat. Heidän tehtävänsä edunvalvojina lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Alaikäisellä voi olla myös oikeuden määräämä edunvalvoja. Lue lisää alaikäisen edunvalvojasta ja huoltajasta Hallintolain soveltamisen ohjeesta.

Jos 15 vuotta täyttänyt alaikäinen on hakenut itse hoitotukea, sinun tulee pyytää lapsen edunvalvojaa ilmoittamaan maksuosoite, jolle hoitotuki tulee maksaa. Voit pyytää edunvalvojaa ilmoittamaan maksuosoitteen käyttämällä kirjepohjaa EHL14. Jos hakemuksesta ilmenee, että lapsen edunvalvoja on auttanut hakemuksen täyttämässä, kirjettä ei tarvitse lähettää, vaan voit maksaa tuen hakemuksessa ilmoitetulle tilille.

Miten menettelet, kun lapsi täyttää 18 vuotta

Kun lapsi saa eläkettä saavan hoitotukea, muodostuu Oiwaan Seuranta-työ noin kuukausi ennen kuin hän täyttää 18 vuotta. Sinun tulee pyytää lapselta seurantatiedon perusteella tilinumero, jolle hoitotuki maksetaan. Käytä tilinumeron pyytämässä kirjepohjaa EHL15.

Kun maksuosoiteilmoitus on saatu, tee maksunsaajan lakkautusratkaisu 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja muuta hoitotuki maksettavaksi lapsen ilmoittamalle tilille.

Jos maksuosoitetta ei pyynnöstä huolimatta saada, voit keskeyttää hoitotuen maksamisen väliaikaisesti.

Lue lisää: Väliaikainen päätös, kohta Väliaikainen keskeytys.

Huomautus

Jos nuorelle on määrätty yleinen edunvalvoja jo ennen kuin nuori on täyttänyt 18 vuotta, tilinumeroa ei pyydetä eikä maksunsaajapäätöstä tehdä.

(VTL 570/2007 31 §).

Etuudensaajalla on useita edunvalvoja

Jos etuudensaajalle on määrätty useita edunvalvoja, hoitotuki maksetaan sille edunvalvojalle, jolle tuomioistuimien on määrännyt taloudellisten asioiden hoidon. Jos tehtävien jaosta ei ole päätetty, hoitotuki voidaan maksaa kenelle tahansa edunvalvojista.

Lue lisää: Kela-asioiden hoitaminen toisen puolesta.

Henkilömaksunsaajan kuolema tai viranomaismaksunsaajan lakkaamisen toimintaohje.

1.9.2.3 Etuudensaaja

Hoitotuki maksetaan yleensä täysi-ikäiselle etuudensaajalle itselleen, jos hänelle ei ole määrätty edunvalvojaa. Tuki maksetaan etuudensaajan omalle tilille myös silloin, kun hänen etuusasioitaan sairauden tai muun syyn perusteella hoitaa lähiomainen (Hakeminen > Kuka voi hakea etuutta > Lähiomainen) tai valtakirjalla toimiva henkilö (Hakeminen > Kuka voi hakea etuutta > Asiamies).

Tilin varmistamiseksi lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan henkilön tulee esittää esimerkiksi

- tiliote, josta ilmenee asianomaisen tilin omistajan olevan etuudensaaja
- pankin antama todistus siitä, että tili on etuudensaajan tai
- muu vastaava selvitys.

Tilinumeron muuttamiseksi tarvitaan myös jokin edellä esitetystä selvityksistä.

1.9.2.4 Kunta

Kunta tai kuntayhtymä voi asiakasmaksulain 14 §:n perusteella periä 16 vuotta täyttäneen vammaistuen/eläkettä saavan hoitotuen järjestämänsä laitos- tai perhehoidon korvaukseksi siltä ajalta, jonka laitos- tai perhehoito kestää.

Vammaistuki/hoitotuki voidaan maksaa etuudensaajan asuinkunnan sosiaalihuollon toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan elatukseen, jos etuuden maksaminen hänelle itselleen vaarantaa hänen toimeentulonsa. Lisäksi edellytetään, että etuudensaajalle ei ole määrätty edunvalvojaa (Vammaiseturuslaki 26 §).

Vammaistuki/hoitotuki voidaan maksaa kunnalle myös toimeentulotukilain 23 §:n perusteella, katso [Maksaminen kunnalle toimeentulotukilain nojalla](#).

1.9.2.4.1 Etuuden maksaminen kunnalle asiakasmaksulain 14§:n perusteella

18 vuotta täyttäneet etuudensaajat

Kunta tai kuntayhtymä voi tekemänsä ilmoituksen perusteella periä 16 vuotta täyttäneen vammaistuen/eläkettä saavan hoitotuen korvaukseksi siltä ajalta, jonka etuudensaajan laitos- tai perhehoito kestää. Vammaistuki/hoitotuki maksetaan kunnalle sen kuukauden loppuun saakka, jonka aikana laitos- tai perhehoito päättyy. Etuudensaajaa itseään tai edunvalvojaa ei kuulla ennen etuuden maksamisen ratkaisemista.

Voit maksaa etuuden kunnalle ilman sen selvittämistä, onko kyse julkista laitoshoidoa antavasta toimintayksiköstä vai ei. Myöskään perhehoidon toteutumista ei tarvitse selvittää. Kunta vastaa ilmoituksensa oikeellisuudesta.

Jos kunnan ilmoituksesta ilmenee, että etuudensaajaa hoidetaan muussa kuin laitos- tai perhehoidossa, voit maksaa etuuden kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n perusteella vain silloin, kun etuudensaaja on jälkihuollon piirissä. Sinun tulee selvittää nuoren jälkihuolto kunnasta.

Perimisilmoitus

Kunnan on toimitettava Kelaan kirjallinen ilmoitus etuuden perimisestä kunnalle vähintään kaksi viikkoa ennen hoitotuen maksupäivää (Asiakasmaksulaki 14 §)

- lomakkeella EV 255 (Ilmoitus etuuden maksamisesta kunnalle) tai
- muulla tavoin kirjallisesti

Kunnalla on velvollisuus ilmoittaa Kelaan vammaistuen/hoitotuen perimisen alkamisesta ja päättymisestä laitos- ja perhehoidon perusteella. Lisäksi kunnan tulee olla etuuden perimisessä oma-aloitteinen, vaikka tieto etuudensaajan laitos- tai perhehoidosta tulisi muulla tavoin Kelan tietoon kuin kunnan ilmoituksena (esim. hakemuksessa).

Jatko- ja tarkistushakemusten yhteydessä selvitä kunnan sosiaalitoimesta kirjeellä (vammaistuki 1000000532, hoitotuki 1000000533), millä perusteella vammaistuen/hoitotuen maksamista kunnalle esitetään, sillä maksamisen peruste on voinut muuttua. Tieto maksamisen perusteesta tulee saada kirjallisesti. Jos Kelaan saapuu etuudensaajan tai muun tahon laatima hakemus ja etuus on maksussa kunnalle, selvitä kunnasta kirjallisesti, onko maksunsaaja tai maksamisen peruste muuttunut.

Kunta vastaa ilmoituksensa oikeellisuudesta. Mikäli kunnan tekemä ilmoitus etuuden maksamisesta on epäselvä, ota yhteyttä kuntaan maksamisen perusteen selvittämiseksi.

[Esimerkkejä kunnalle maksamisesta asiakasmaksulain 14§:n perusteella](#)

Alle 18-vuotiaat etuudensaajat

16 vuotta täyttäneen vammaistuki/eläkettä saavan hoitotuki voidaan maksaa *kunnalle* myös alle 18-vuotiaan etuudensaajan laitos- tai perhehoidon korvaamiseksi asiakasmaksulain 14 §:n perusteella.

Kunta tai kuntayhtymä voi tekemänsä ilmoituksen perusteella (ks. yllä) periä vammaistuen/hoitotuen korvaukseksi siltä ajalta, jonka alle 18-vuotiaan etuudensaajan

laitos- tai perhehoito kestää. Vammaistuki/hoitotuki maksetaan kunnalle sen kuukauden loppuun saakka, jonka aikana laitos- tai perhehoito päättyy. Alle 18-vuotiaan etuudensaajan huoltajaa /edunvalvojaa ei kuulla ennen etuuden maksamisen ratkaisemista.

Kun kunta järjestää alle 18-vuotiaan etuudensaajan hoidon laitos- tai perhehoitona ja ilmoittaa siitä kirjallisesti Kelaan, voit maksaa etuuden kunnalle ilman sen selvittämistä, onko kyse julkista laitoshoidosta antavasta toimintayksiköstä vai ei. Myöskään perhehoidon toteutumista ei tarvitse selvittää. Kunta vastaa ilmoituksensa oikeellisuudesta.

Jos kunnan ilmoituksesta ilmenee, että alle 18-vuotiasta etuudensaajaa hoidetaan muussa kuin laitos- tai perhehoidossa, voit maksaa etuuden kunnalle asiakasmaksulain 14 §:n perusteella vain silloin, kun nuori on huostaanotettu tai jälkihuollon piirissä. Jos nuoren huostaanotto-tieto ei näy kunnan ilmoituksesta tai ole todettavissa Kelan asiakastiedoista, sinun tulee selvittää asia kunnasta.

Lue lisää [lastensuojelusta ja lastensuojelullisista tukitoimista](#).

1.9.2.4.1.1 Esimerkkejä kunnalle maksamisesta asiakasmaksulain 14§:n perusteella

Saapuu ensimmäinen vammaistuki-/hoitotukihakemus ja kunnan ilmoitus, joka ulottuu takautuvalle ajalle

Kun kyseessä on ensimmäinen vammaistuki-/hoitotukihakemus ja Kelaan saapuu myös kunnan ilmoitus, voit maksaa takautuvat maksuerät kunnalle siltä ajalta, kun etuudensaaja on ollut laitos- tai perhehoidossa. Kunnan ilmoituksen saapumisajalla ei ole tällöin merkitystä.

Vammaistuki/hoitotuki on maksussa ja saapuu kunnan ilmoitus

Jos vammaistuki/hoitotuki on jo maksussa ja Kelaan saapuu kunnan ilmoitus, voit muuttaa tuen maksettavaksi kunnalle seuraavasta maksuerästä lukien, jos kunnan ilmoitus on saapunut Kelaan vähintään 2 viikkoa ennen tuen seuraavaa maksupäivää. Jos kunnan ilmoitus ei saavu Kelaan kahta viikkoa ennen tuen seuraavaa maksupäivää, voit muuttaa tuen maksettavaksi kunnalle vasta sitä seuraavasta maksuerästä.

Maksussa olevan tuen kohdalla takautuvia tai jo maksuun menneitä kuluvaan kuukauden maksuerää ei makseta kunnalle.

Vammaistuki/hoitotuki on maksussa ja saapuu tarkistushakemus sekä kunnan ilmoitus

Jos vammaistuki/hoitotuki on jo maksussa ja Kelaan saapuu kunnan ilmoituksen lisäksi tarkistushakemus, voit muuttaa tuen maksettavaksi kunnalle seuraavasta maksuerästä lukien, jos kunnan ilmoitus on saapunut Kelaan vähintään 2 viikkoa ennen tuen seuraavaa maksupäivää. Jos kunnan ilmoitus ei saavu Kelaan kahta viikkoa ennen tuen seuraavaa maksupäivää, voit muuttaa tuen maksettavaksi kunnalle vasta sitä seuraavasta maksuerästä.

Jos tarkistushakemuksen perusteella tulee maksettavaksi takautuvalta ajalta vammaistuen/hoitotuen korotuksia, voit maksaa takautuvat korotukset kunnalle laitos- ja perhehoidon keston ajalta huomioiden takautuva haku-aika.

1.9.2.4.2 Etuuden maksaminen vammaisetuslain 26§:n perusteella

Elämäntapa, sairaus ja muut erityiset syyt

16 vuotta täyttäneen vammaistuki/eläkettä saavan hoitotuki voidaan maksaa etuudensaajan asuinkunnan sosiaalihuollon toimielimelle käytettäväksi etuudensaajan elatukseen, jos etuuden maksaminen hänelle itselleen vaarantaa hänen toimeentulonsa. Lisäksi edellytetään, että etuudensaajalle ei ole määrätty edunvalvojaa (Vammaisetuslaki 26 §).

Alle 18-vuotiaan henkilön vammaisetuutta ei voi maksaa kunnan sosiaalihuollon toimielimelle lapsen vanhempien elämäntavan, sairauden tai muun syyn perusteella.

Vammaistuen/hoitotuen maksaminen kunnalle ei edellytä etuudensaajan suostumusta, mutta etuudensaajaa on kuultava asiassa.

Kunta ei vastoin etuudensaajan suostumusta saa käyttää sille maksettua etuutta muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta etuus on maksettu.

Esitys etuuden maksamisesta kunnalle

Esityksen hoitotuen maksamisesta kunnan sosiaalihuollon toimielimelle voi tehdä vammaisetuslain 26 §:n mukaisesti:

etuudensaajahänen avio- tai avopuolisonsamuu omainen etuudensaajasta pääasiallisesti huolehtiva henkilö taikunnan sosiaalihuollon toimielin

Esitys vammaistuen/hoitotuen maksamisesta kunnalle tulee tehdä kirjallisesti, joko Kelan lomakkeella EV 241N (Esitys etuuden maksamisesta kunnalle) tai muulla tavoin kirjallisesti. Esitys on aina perusteltava. Pelkästään asiakkaan suostumus ei voi olla peruste kunnalle maksamiselle.

Ennen vammaistuen/hoitotuen maksamista kunnalle sinun on yleensä kuultava etuudensaajaa. Arvioi maksamisen peruste aina ensin ja mieti kuulemisen tarve vasta tämän jälkeen.

Jos kunnan maksuvaatimuksen yhteydessä toimitetaan asiakkaan suostumus kunnalle maksamiseen, Kelassa voidaan arvioida suostumuksen merkitystä asiakkaan kuulemisen kannalta. Tapauskohtaisen arvioinnin perusteella voit joko:

- Kuulla asiakasta puhelimitse: Tarkenna suostumuksen tiedot puhelimitse. Varmista, että asiakas ymmärtää, mistä on kyse ja kirjaa kuulemisen sisältö tarkasti yhteydenottoon.
- Kuulla asiakasta kirjallisesti: Jos suullinen kuuleminen ei ole asiakkaan kohdalla tarkoituksenmukaista tai asia jää suullisessa kuulemisessa epäselväksi tai et saa asiakkaaseen yhteyttä, kuule asiakasta maksuesityksen johdosta kirjeitse. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa 1000000240.
- Jättää kuulemisen ilmeisen tarpeettomana suorittamatta. Kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa suostumus on uusi, ja sisällöltään niin yksiselitteinen (etuus on mainittu suostumuksessa nimeltä), ettei erillisen kuulemisen voida olettaa tuottavan asiaan mitään lisätietoa. Jos päätät jättää kuulemisen suorittamatta, kirjaa työn kommenttiin, että asiakasta ei ole kuultu ja perustelut kuulematta jättämiselle.

Mitä teet, kun etuudensaajan asuinkunta muuttuu

16 vuotta täyttäneen vammaistuki/eläkettä saavan hoitotuki voidaan maksaa vain etuudensaajan asuinkunnalle. Jos etuudensaajan asuinkunta muuttuu, selvitä, voidaanko vammaistuki/hoitotuki maksaa etuudensaajalle itselleen. Uudelle asuinkunnalle vammaistukea/hoitotukea ei voida maksaa, ellei kunta ole tehnyt perusteltua kirjallista esitystä tuen maksamisesta. Uuden asuinkunnan esityksen perusteista sinun on myös kuultava etuudensaajaa.

Mitä teet, kun etuudensaaja vaatii kunnalle maksamisen lakkauttamista

Jos etuudensaaja vaatii kirjallisesti kunnalle maksamisen lakkauttamista, selvitä kunnalta, vaatiiko se yhä maksamista itselleen. Sinun on aina kuultava kuntaa asiakkaan vaatimuksen johdosta. Voit käyttää kuulemisessa kirjepohjaa 1000000242. Anna maksamisesta päätös.

1.9.2.5 Kuolinpesä

Kuolinpesä ei voi hakea etuutta.

Maksussa oleva etuus maksetaan vainajan tai mahdollisen maksunsaajan tilille sen kuukauden loppuun, jonka aikana etuudensaaja on kuollut.

Etuus voidaan lisäksi maksaa kuolinpesälle, jos etuushakemus on saapunut Kelaan etuudenhakijan kuolinpäivänä tai sitä ennen. Etuus maksetaan tällöin hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille. Jos vainajan tili on ehditty jo lopettaa, tulee selvittää tili, jolle etuus voidaan maksaa.

Vainajan tili on voimassa

Kun vainajan tili on voimassa, etuus maksetaan hakemuksessa ilmoitetulle vainajan tilille. Lue siitä, kenelle päätös lähetetään, kohdasta [Päätöksensaajat](#).

Vainajan tili on ehditty lopettaa

Jos vainajan tili on ehditty lopettaa, sinun tulee selvittää tili, jolle etuus voidaan maksaa. Päätös lähetetään näissä tilanteissa sille, kenelle etuus maksetaan. Päätöksessä tulee olla teksti, jossa kerrotaan vastaanottajan velvollisuudesta ilmoittaa tiedoksisaannista muille pesän osakkaille sekä ilmoitetaan laiminlyöntiin liittyvästä vahingonkorvausvastuusta.

Etuus maksetaan

- **pesänselvittäjälle** aina, jos kuolinpesälle on määrätty selvittäjä. Hakemus maksamisesta tehdään lomakkeella EV 224 (Eläkkeen tai muun etuuden maksaminen kuolinpesälle). Pesänselvittäjän tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi jäljennös oikeuden antamasta määräyskirjasta.
- jos kuolinpesälle ei ole määrätty pesänselvittäjää, etuus maksetaan hakemuksen EV 224 perusteella
 - **leskelle**. Lesken tulee toimittaa Kelalle vain hakemus.
 - **kuolinpesän edustajalle**. Hakemukseen on liitettävä vahvistettu perukirja ja yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Voit pyytää kuolinpesän edustajaa toimittamaan puuttuvat valtakirjat ja muut asiakirjat kirjeellä (EHL16 / VTL16).
 - **yleistestamentin saajalle**. Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys. Valtakirjoja ei tarvita.

- **testamentissa määrätyle toimeenpanijalle.** Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös testamentista ja vahvistettu perukirja sekä yksilöidyt valtakirjat pesän osakkailta. Valtakirjamalli (EV111) on tulostettavissa kela.fi-sivuilta. Jos vahvistettua perukirjaa ei ole, hakemukseen liitetään perukirja ja sukuselvitys.
- **kunnalle** niissä tapauksissa, joissa vainajan omaisia ei ole löydetty ja kunta on huolehtinut hautauksesta.

Lainkohdat : Laki vammaisetuksista 23§

1.9.3 Ulosotto

Vammaisetuutta ei saa ulosmitata eikä sitä lueta ulosottokaaren mukaiseen tulopohjaan.

Sovellettava lainkohta ([VTL 570/2007 52 §](#))

1.9.4 Maksaminen regressinä

Eläkettä saavan hoitotuki voidaan maksaa regressinä eli takautumisvaatimuksen perusteella kunnalle tai potilasvakuutuskeskukselle tai Kelalle 16 vuotta täyttäneen vammaistuen liikamaksun korvaukseksi. Regressitilanne voi syntyä esimerkiksi kun hoitotuki myönnetään takautuen samalle ajalle, jolta henkilölle on jo maksettu toimeentulotukea sairaudesta johtuviin erityiskustannuksiin.

Hoitotukivoidaan maksaa regressinä kun kyseessä on

- toimeentulotukilain mukainen vaatimus (TOTUL 1412/1997 23 §)
- potilasvahinkolain mukainen vaatimus (potilasvahinkolaki 585/1986 9 §) tai
- 16 vuotta täyttäneen vammaistuen liikamaksun kuittaaminen ennakkosuorituksena (VTL 570/2007 28 §)

Hoitotuki voidaan maksaa vaatimuksen perusteella siltä ajalta, jolle toisen etuuden tai korvauksen liikamaksu kohdistuu. Tällöin takautuva hoitotuki ja/tai säännöllinen maksuerä maksetaan vaatijalle joko kokonaan tai osittain. Regressiperintä ei edellytä etuudensaajan suostumusta.

Maksaminen regressinä kunnalle tai potilasvakuutuskeskukselle edellyttää, että se on toimittanut Kelaan kirjallisen maksuvaatimuksen. Maksuvaatimus tulee kuvata OIWAan ja rekisteröidä vireille etuusjärjestelmään Kelan toimistossa välittömästi sen saapumisen jälkeen.

Hoitotuen maksamisesta maksunvaatijalle annetaan päätös etuudensaajalle itselleen. Maksunsaajalle ei yleensä anneta päätöstä erikseen. Tiedot maksusta välitetään pankin tiliotteella.

1.9.4.1 Maksaminen kunnalle toimeentulotukilain nojalla

Kun kunta on myöntänyt ehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan, se voi toimeentulotukilain 23 §:n perusteella periä ja nostaa etuuden siltä ajalta, jolta toimeentulotukea on annettu

ennakkona. Perustoimeentulotukea 1.1.2017 alkaen myöntävä Kela ei voi vaatia hoitotukea maksettavaksi hoitotuen myöntämisen ajalta.

Hoitotuki voidaan maksaa kunnalle, kun

- hoitotuki myönnetään takautuvasti sille ajalle, jolle kunnan TOTUL-vaatimus kohdistuu ja
- kunta on toimittanut vaatimuksensa Kelaan vähintään **kaksi viikkoa** ennen etuuden maksupäivää

Kunta vastaa toimeentulotukilain 23 §:n nojalla tekemänsä vaatimuksen oikeellisuudesta. Toimiston ei siten tarvitse selvittää, onko henkilölle myönnetty toimeentulotukea odotettavissa olevaa vammaisetuutta vastaan. Epäselvissä tapauksissa sinun tulee kuitenkin varmistaa kunnalta, kohdistuuko kunnan vaatimus hoitotukeen.

Kunta voi käyttää perimänsä etuuden vain ennakkona annetun toimeentulotuen takaisinperintään. Jäljelle jäävät varat kunnan on suoritettava välittömästi toimeentulotukea saaneelle etuudensaajalle tai hänen edunvalvojalleen.

Jatkuvasti maksussa olevaa hoitotukea ei voida muuttaa maksettavaksi kunnan sosiaalihuollon toimielimelle toimeentulotukilain 23 §:n nojalla.

1.9.4.1.1 Toimenpiteet toimistossa

Kunnan kirjallinen maksuvaatimus

Kunta lähettää TOTUL 23 §:n mukaisen vaatimuksensa lomakkeella EV 255, vastaavalla Kuntaliiton lomakkeella tai muulla tavoin kirjallisesti toimistoon. Toimiston tulee kuvata maksuvaatimus OIWAan ja rekisteröidä se vireille etuusjärjestelmään välittömästi sen saavuttua.

Vaatimuksen voimassaolo lakkaa, kun kunta ilmoittaa voimassaolon päättyneen.

Kunta voi rekisteröidä maksuvaatimuksia vammaisetuuksiin myös Sosiaalitoimen etuustietopalvelun (Kelmu) kautta.

Maksaminen

Toimisto maksaa takautuvan hoitotuen kunnalle kunnan vaatimalta ajalta. Hoitotuki maksetaan täydeltä kuukaudelta.

Jos kunnan kirjallinen vaatimus on saapunut Kelaan vähintään **kaksi viikkoa** ennen maksupäivää, ei tukea saa maksaa etuudensaajalle itselleen. Laske määräaika maksupäivästä kaksi viikkoa taaksepäin.

Esimerkki

Jos maksupäivä on torstai, ilmoituksen on täytynyt saapua Kelaan viimeistään torstaina kaksi viikkoa aikaisemmin.

Kunnalle maksaminen edellyttää, että TOTUL-vaatimus kohdistuu takautuvasti myönnettävään tai korotettavaan tukeen. Kuluvan kuukauden (maksuunpanokuukauden) hoitotuen voit maksaa kunnalle seuraavissa tilanteissa:

- kunnalle maksetaan vaatimuksen perusteella hoitotukea takautuvalta ajalta ja kunta on nimenomaan vaatinut myös kuluvan kuukauden tuen maksettavaksi kunnalle (takautuvan ajan ja kuluvan kuukauden maksu) tai
- kuluvan kuukaudenhoitotukiei ole maksussa sen säännöllisenä, sukunimen alkukirjaimen mukaan määräytyvänä maksupäivänä (pelkkä kuluvan kuukauden takautuva maksu)

Hoitotuki maksetaan kunnalle sen kuukauden alusta, jonka aikana toimeentulotuen maksaminen on aloitettu ja sen kuukauden loppuun, jonka aikana toimeentulotuen maksaminen on loppunut.

[Viivästyskorotus](#) maksetaan sekä eläkkeensaajan että kunnan osuuteen.

1.9.4.2 Maksaminen potilasvakuutuskeskukselle

Potilasvahinkokorvaus on toissijainen muihin lakisääteisiin korvauksiin nähden. Tästä johtuen potilasvakuutuskeskus vastaa potilasvahingon korvauksesta vain siltä osin kuin vahingon kärsinyt ei saa siitä korvausta muun lain perusteella.

Jos potilasvakuutuskeskus on jo maksanut korvausta ja vahingon kärsineellä on oikeus Kelan maksamaan etuuteen, syntyy potilasvakuutuskeskukselle regressioikeus samalta ajalta maksettuihin Kelan etuuteen (potilasvahinkolaki 585/1986 8 § ja potilasvahinkolaki 585/1986 9 § 1 mom.).

Eläkettä saavan hoitotuki yhteensovitetaan potilasvahinkolain mukaisen hoitotuen kanssa. Regressioikeuden syntyminen edellyttää, että Kelan maksama hoitotukiperustuu samaan vahinkotapahtumaan. Lisäksi edellytetään, että potilasvakuutuskeskuksen ilmoitus on saapunut Kelaan viimeistään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

1.9.4.2.1 Toimenpiteet toimistossa

[Menettely, kun Kelan maksamaa korvausta on suoritettu](#)

Kun potilasvahinkoasia tulee vireille potilasvakuutuskeskuksessa, se voi lähettää Kelaan ennakkoilmoituksen. Kun ilmoitus saapuu Kelaan, tulee se välittömästi kuvata OIWAan ja rekisteröidä etuusjärjestelmään maksuvaatimuksena.

Kun käsittelet eläkettä saavan hoitotukea koskevaa hakemusta ja potilasvahinkolain mukainen vaatimus on vireillä, tulee sinun ennen etuuspäätöksen antamista ilmoittaa myönnettävän etuuden määrä potilasvakuutuskeskukselle. Voi tehdä sen palauttamalla saamasi ilmoituksen potilasvakuutuskeskukselle etuutta koskevin tiedoin varustettuna.

Kun potilasvakuutuskeskus on saanut tiedon hoitotuen määrästä, laskee se takautumisvaatimuksensa määrän ja esittää sen jälkeen vaatimuksensa Kelalle.

Potilasvakuutuskeskuksen vaatimuksesta tulee käydä ilmi

- potilasvakuutuskeskukselle maksettava etuus ja sen määrä
- aika, jolta etuus on maksettava potilasvakuutuskeskukselle
- aika, mistä lukien Kelan myöntämä etuus voidaan maksaa etuudensaajalle itselleen

Kun vaatimus on saapunut, voit ratkaista hoitotukiasian. Ennen päätöksen antamista sinun tulee aina varmistua siitä, että Kelan maksama hoitotuki perustuu samaan vahinkotapahtumaan kuin potilasvahinko.

Kun potilasvakuutuskeskukselle maksamisen edellytykset täyttyvät, maksetaan takautuvat etuuserät potilasvakuutuskeskukselle. Etuus maksetaan henkilölle itselleen Potilasvakuutuskeskuksen ilmoittamasta ajankohdasta lukien.

Potilasvakuutuskeskus voi esittää vaatimuksensa myös ilman ennakoilmoitusta. Takautuvat etuuserät maksetaan tässäkin tilanteessa potilasvakuutuskeskukselle, jos sille maksamisen edellytykset täyttyvät ja ilmoitus on saapunut kelaan viimeistään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää.

Erityiskysymyksiä

Jos potilasvakuutuslain mukainen vaatimus on vireillä, mutta takautumisvaatimusta ei saavu kohtuullisessa ajassa, voit tiedustella potilasvakuutuskeskukselta, aikooko se esittää vaatimuksen Kelalle. Jos potilasvakuutuskeskus peruuttaa esittämänsä ennakoilmoituksen, voit myöntää hoitotuen ja maksaa sen hakijalle itselleen.

Jos hoitotuen hakija on hakemuksessa ilmoittanut hakevansa tai saavansa korvausta myös potilasvakuutuksesta, tulee sinun tiedustella potilasvakuutuskeskuksesta, haluaako se tehdä takautumisvaatimuksen. Sinun ei kuitenkaan tarvitse tehdä tiedustelua, jos on ilmeistä, että hoitotukea haetaan eri vahinkotapahtuman perusteella.

Potilasvakuutuskeskukselle maksettavaan hoitotukeen ei makseta viivästyskorotusta.

Menettely, kun Kelan maksamaa korvausta on suoritettu

Jos vahingon kärsineelle on suoritettu korvausta muun lain perusteella, potilasvakuutuskeskus vähentää korvauksestaan muun lain perusteella suoritetun korvauksen ja maksaa vahingon kärsineelle näiden erotuksen.

Kun Kela on jo myöntänyt potilasvahinkokorvauksen hakijalle yhteensovitetun etuuden, tiedustelee potilasvakuutuskeskus Kelalta sen myöntämien etuuksien määrät. Keskus lähettää tiedustelunsa Kelan toimistoon, joka vastaa tiedusteluun. Ennen määrän ilmoittamista sinun tulee tutkia, perustuuko etuus potilasvahinkotapahtumaan.

1.9.4.3 Maksaminen vammaistuen liikamaksun korvaukseksi (ennakkosuoritus)

Kun hoitotuen saajalle myönnetään takautuen 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, pidetään maksettua hoitotukea vammaistuen ennakkosuorituksena ja samalta ajalta maksettu vammaistuki vähennetään (kuitataan) hoitotuesta (VTL 570/2007 28 §).

Jos lakkautat hoitotuen sen vuoksi, että myönnyt samalle takautuvalle ajalle vammaistuen ja maksettu hoitotuki on vammaistuen ennakkosuoritusta, voit merkitä liikamaksun kuitatuksi muusta järjestelmästä. Jos maksettu hoitotuki on suurempi kuin myönnettävä vammaistuki ja erotus peritään takaisin, jätä liikamaksu takaisinperittäväksi.

1.9.5 Viivästyskorotus

Etuudensaajalla on oikeus viivästyskorotukseen, jos hakemuksen tai muun vaatimuksen käsittely viivästyy. Viivästyskorotus määräytyy viivästysajan ja korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan.

Viivästyskorotusta ei tarvitse hakea erikseen.

Viivästyskorotusta laskettaessa pääoma muodostuu kaikista viivästyneistä etuuseristä. Korotus lasketaan etuuskohtaisesti ja pääsääntöisesti ohjelmallisesti.

Viivästyskorotuksesta ei anneta yleensä erillistä päätöstä, vaan viivästysaika ja viivästyskorotuksen määrä ilmoitetaan etuuspäätöksessä.

Viivästyskorotuksesta on valitusoikeus samalla tavalla kuin etuudesta.

Viran puolesta myönnettävään tai tarkistettavaan etuuteen ei makseta viivästyskorotusta.

Viivästyskorotuksen veronalaisuus määräytyy etuuden mukaan. Siten vain kansaneläkkeeseen, takuueläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen maksettava viivästyskorotus on veronalaista.

Säädökset

- Kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki takuueläkkeestä (703/2010) 32 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106–107 §
- Laki vammaisetuksista (570/2007) 49–50 §
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta (571/2007) 51–52 §
- Rintamasotilaseläkelaki (119/1977) 17 § / kansaneläkelaki (568/2007) 106-107 §
- Korkolaki (633/1982) 4 ja 12 §

1.9.5.1 Viivästysaika

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti

- hakemuksen jättämistä seuraavan neljännen kuukauden alusta (**kolmen kuukauden sääntö**)
- yhden kuukauden kuluttua eläke- tai korvaustiedon saapumisesta (**yhden kuukauden sääntö**)

Viivästysaika voi alkaa erityistilanteissa etuudensaajasta johtuvan esteen poistuttua tai eräpäivästä.

1.9.5.1.1 Kolmen kuukauden sääntö

Viivästyskorotuksen maksaminen edellyttää, että hakija on jättänyt Kelalle etuushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen sekä antanut etuuden ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset. Hakemus tai vaatimus katsotaan saapuneeksi silloin, kun se on saapunut Kelaan. Kuitenkin jos hakemus on jätetty työeläkelaitokseen, työeläkelaitoksen saapumispäivä katsotaan myös Kelaan saapumispäiväksi. Näin

menetellään myös, jos ulkomaan laitos on lähettänyt eläkehakemuksen Ulkomaan yksikön asemesta työeläkelaitokseen.

Viivästysaika alkaa pääsääntöisesti, kun hakemuksen jättämiskuukautta seuraavat kolme kalenterikuukautta ovat kuluneet eikä etuus vielä ole maksussa. Etuuserä tai etuuden korotuserä ei kuitenkaan ole viivästynyt, jos se maksetaan saman kuukauden aikana, jolloin oikeus siihen on syntynyt.

Esimerkki

Esimerkki 1. Hakemus on tullut vireille 3.7. Oikeus etuuteen alkaa 1.9., mutta etuus maksetaan 14.12. Koska käsittelyaika on pitempi kuin hakemuksen jättökuukausi ja kolme sitä seuraavaa kuukautta, viivästysaika alkaa 1.11. ja päättyy 14.12. Siten syys- ja lokakuun etuuseriin maksetaan viivästyskorotusta ajalta 1.11. -14.12. ja marraskuun etuuserään ajalta 1.-14.12. Joulukuun etuuserä ei ole viivästynyt, koska se on maksettu joulukuussa.

Jos hakija ei ole toimittanut hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia selvityksiä, viivästysaika alkaa kulua vasta, kun kolme kuukautta on kulunut selvityksen esittämiskuukauden päättymisestä.

Esimerkki

Esimerkki 2. Hakemus ja lääkärinlausunto ovat saapuneet Kelaan 3.2. Hakija toimittaa toisen lääkärinlausunnon 8.3. Etuus myönnetään uuden lääkärinlausunnon perusteella, jolloin kolmen kuukauden määräaika lasketaan lisäselvityksen saapumispäivästä eli 8.3 saapuneesta lääkärinlausunnosta. Viivästysaika alkaa 1.7. lukien.

Ulkomaan laitokselta hakemuksen saapumisen jälkeen saadut selvitykset, esimerkiksi tiedot vakuutusajoista, ovat lisäselvityksiä, jotka myöhentävät viivästysaikaa.

Jos hakemuksen käsittely on viivästynyt lisäselvityksen puuttumisen vuoksi, rekisteröi ratkaisua tehdessäsi viivästyskorotusnäytölle (EJVK) lisäselvityksen saapumispäivä. Ohjelma laskee viivästysajan tästä päivästä. Lue lisää Tekniset ohjeet > RAKE > Viivästyskorotuksen laskenta.

Viivästysaika lasketaan etuuden todelliseen maksupäivään saakka. Ulkomaille maksettavan etuuden maksupäiväksi katsotaan se päivä, jolloin se on maksettu Suomessa toimivaan rahalaitokseen.

Selvitysvelvollisuus

Hakijalta edellytetään, että hän on antanut Kelalle sellaiset etuuden perusteeseen ja määrään vaikuttavat selvitykset, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia. Hän on täyttänyt velvollisuutensa, kun hän on vastannut riittävän tarkasti hakemuksessa esitettyihin kysymyksiin ja toimittanut Kelaan hakemuksessa mainitut liitteet ja muut hakemuksen ratkaisemiseksi vaadittavat selvitykset.

Kun **Kelalla** on oikeus saada tarvittava tieto lain perusteella esimerkiksi työeläketiedot kansaneläkelain 85 §:n perusteella, **hakija** on täyttänyt selvitysvelvollisuutensa, kun hän on ilmoittanut hakemuksessa, mistä tieto on saatavissa. Tällöin kolmen kuukauden määräaika lasketaan hakemuksen jättämiskuukauden päättymisestä. Lue lisää Yhden kuukauden säännöstä (Etuusohje > Viivästyskorotus > Yhden kuukauden sääntö).

Jos hakija määrätään kansaneläkelain tai vammaisetuksista annetun lain perusteella lisätutkimuksiin ja hakemuksen käsittely tämän vuoksi viivästyy, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella hakemuksen saapumisesta. Lue lisää Viivästyskorotus > Lääketieteellisten lisäselvitysten kustannukset.

Kun Kela hankkii muita etuuden ratkaisemiseksi välttämättömiä lisäselvityksiä viran puolesta, lasketaan viivästysaika kolmen kuukauden säännön perusteella lisäselvitysten saapumisesta.

Ulkomailta Kela ei hanki selvityksiä viran puolesta, vaan hakijan on itse hankittava selvitykset. Jos sopimusmaan vakuutuslaitos ei ole vahvistanut hakijan henkilötietoja, hakija on itse velvollinen hankkimaan asuinmaansa viranomaiselta Suomen virkatodistusta vastaavan todistuksen.

1.9.5.1.2 Yhden kuukauden sääntö

Jos hakemuksen ratkaisua varten on jouduttu odottamaan tietoa tulona huomioon otettavasta tai etuusoikeuteen vaikuttavasta eläkkeestä tai korvauksesta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan ja edellä mainittu etuus on tällöin lopullisesti ratkaistu. Myös ulkomailta maksettaviin tulona huomioon otettaviin etuuksiin sovelletaan yhden kuukauden sääntöä.

Työeläke tai korvaus katsotaan lopullisesti ratkaistuksi päätöksen antopäivänä, jos asiasta ei ole valitettu. Jos päätöksestä on valitettu, se on lopullinen silloin, kun viimeisin valitusaste on ratkaissut asian ja päätöksestä saadaan tuloksi huomioonottamisessa tarvittava tieto. Vastaavaa sovelletaan työeläkkeen itseoikaispäätöksiin. Hylkäyspäätös katsotaan lopulliseksi, kun valitusajaksi on kulunut umpeen eikä valitusta ole tullut vireille. Jos valitus koskee sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, viivästysaika alkaa, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona tieto eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan.

Sovella yhden kuukauden sääntöä vain silloin, jos sen mukaan laskettu viivästyskorotuksen alkamisaika on myöhäisempi kuin kolmen kuukauden säännön mukaan laskettu aika.

Ohjelma laskee yhden kuukauden käsittelyajan sen kuukauden päättymisestä, jolloin ilmoitus eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kelaan. Jos työeläkepäivä eli päivä, jona ilmoitus työeläkkeen tai muun korvauksen myöntämisestä on saapunut Kelaan, on myöhäisempi kuin hakemuksen saapumispäivä, rekisteröi etuusratkaisussa viivästyskorotusnäytölle myös Työeläkepäivä. Jos ilmoituksia on useita, merkitse Työeläkepäiväksi viimeisimmän ilmoituksen Kelaan saapumispäivä. Jos myöhempi ilmoitus koskee kuitenkin vain sellaista seikkaa, jolla ei ole vaikutusta henkilön oikeuteen saada vammaisetuutta, tulee Työeläkepäiväksi merkitä vammaisetuuteen vaikuttavan ilmoituksen Kelaan saapumispäivä.

Eläkettä tai korvausta koskevan ilmoituksen Kelaan saapumispäivän saat HEKY/ Työeläkkeet ja korvaukset -kyselyllä kyseisen eläkkeen tai korvauksen näytöllä, kohdasta 'Saapumispäivä.'

1.9.5.1.3 Etuus ei maksussa eräpäivänä (eräpäiväkorotus)

Etuuden maksupäivä ilmoitetaan päätöksessä. Jos etuus ei ole maksussa luvattuna säännöllisenä maksupäivänä, viivästysaika on eräpäivän ja todellisen maksupäivän välinen aika.

Esimerkki

Eläke-etuus on keskeytetty tai lakkautettu virheellisesti, joten sitä ei makseta säännöllisenä maksupäivänä 4.7. Eläke-etuuserät maksetaan 22.8, viivästysaika alkaa 4.7 ja lasketaan 22.8. saakka.

Viivästyskorotusta ei lasketa ohjelmallisesti RAKE-, AE-, QE- eikä GE-järjestelmässä. Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA).

Anna maksumääräys maksujenhallintaryhmälle ja etuudensaajalle päätös viivästyskorotuksesta RAKE-järjestelmässä Päätöksenanto-tapahtumalla.

Maksa viivästyskorotus AE-, QE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös Asiakaskirjejärjestelmästä.

Lue lisää Viivästyskorotuksen laskenta.

1.9.5.1.4 Etuudensaajasta johtuva maksuste (estekorotus)

Jos etuutta ei ole voitu maksaa oikeassa ajassa etuudensaajasta johtuvasta syystä, viivästysaika alkaa siitä lukien, kun Kela on saanut tiedon esteen poistumisesta.

Jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut sen maksamista varten välttämätöntä tietoa, viivästyskorotuksen maksaminen alkaa aikaisintaan siitä, kun tieto on saatu. Tällöin kuitenkin edellytetään, että viivästysaika kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella on alkanut. Tällainen tilanne syntyy, jos etuushakemus olisi muutoin ratkaistavissa, mutta hakija ei ole toimittanut maksuosoitetta.

Maksuunpantaessa etuusoikeuden epäselvyyden vuoksi keskeytettyä etuutta viivästysaika alkaa, kun etuudensaaja on antanut vaaditun selvityksen tai se muutoin on saatu. Jos eläke sen sijaan oli keskeytetty sen määrään vaikuttavan seikan selvittämiseksi, viivästyskorotus määräytyy lopullista päätöstä annettaessa tarkistushakemuksen tai muun vastaavan vaatimuksen perusteella kolmen tai yhden kuukauden säännön mukaisesti.

Viivästyskorotuksen määrä lasketaan ohjelmallisesti RAKE-järjestelmässä. Lue lisää Tekniset-ohjeet > RAKE > Viivästyskorotus-EJVK.

Laske viivästyskorotus laskentatapahtumalla (ELLA). Maksa viivästyskorotus AE- ja GE-järjestelmässä Yksittäismaksu-toiminnolla (Viivästyskorotuksen maksu). Anna päätös YHTE-kirjejärjestelmästä.

1.9.5.2 Erytistilanteet

Muutoksenhaku

Jos etuus myönnetään tai sitä korotetaan muutoksenhaun tai oikaisun takia, viivästysaika lasketaan alkuperäisestä hakemuksesta. Myös väliaikaiseen päätökseen viivästyskorotus lasketaan yleensä alkuperäisestä hakemuksesta. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Muutoksenhakuaste voi kuitenkin määrätä viivästysajan alkamaan myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta. Edellytyksenä on, että Kela on esittänyt oleellisen muutoksen tapahtuneen hakijan olosuhteissa muutoksenhaun aikana.

Jos katsot, että viivästysaika tulisi laskea myöhemmästä ajankohdasta kuin alkuperäisen hakemuksen perusteella määräytyvästä ajasta, ilmoita tästä muutoksenhakuelimelle antamassasi lausunnossa.

Oikaisu

Oikaistaessa hakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtunutta Kelan virhettä, viivästysaika lasketaan virheellisesti ratkaistun hakemuksen jättämisestä. Rekisteröi asia vireille alkuperäisen hakemuksen mukaisesti.

Jos on kysymys Kelan viran puolesta tekemän ratkaisun oikaisusta, viivästyskorotusoikeus syntyy vain etuudensaajan esittämän oikaisupyynnön perusteella. Viivästysaika lasketaan oikaisupyynnön esittämisestä. Kun päätös oikaistaan uuden selvityksen perusteella, viivästysaika alkaa selvityksen saapumisesta.

Kun oikaistaan päätöstä, jolla etuutta on virheellisesti pienennetty tai etuuden maksaminen on virheellisesti keskeytetty, viivästysaika lasketaan etuuden tai etuuserän oikeasta eräpäivästä todelliseen maksupäivään. Etuudensaajan esittämällä oikaisuvaatimuksella ei ole merkitystä viivästysajan laskemisessa.

Jos etuudensaaja vaatii esittämänsä uuden selvityksen perusteella aikaisemmin tehdyn päätöksen oikaisua, eikä kyseessä ole Kelan virhe, viivästyskorotusoikeus määräytyy kolmen tai yhden kuukauden säännön perusteella vaatimuksen esittämisestä. Jos oikaisu tehdään Kelan aloitteesta, esimerkiksi työeläkelaitoksen oikaisupäätöksen perusteella, ei viivästyskorotusta makseta.

Kunta

Jos etuus maksetaan kunnalle toimeentulotuen korvaukseksi taikka perhehoidon tai laitoshoidon kustannusten korvaukseksi, kunnalle maksettaviin etuuseriin voidaan maksaa viivästyskorotus.

Maksunjako

Jos eläke maksetaan regressivaatimuksen perusteella esimerkiksi samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan korvaukseksi ja osa siitä jää maksettavaksi eläkkeensaajalle, viivästyskorotus maksetaan vain eläkkeensaajalle maksettavaan osuuteen.

Viivästyskorotus lasketaan normaaliin tapaan, kun etuuteen kohdistuu ulosmittausvaatimus. Tällöin viivästyskorotus voi tulla maksettavaksi myös ulosottoviranomaisellemaksettavaan osuuteen.

1.9.5.3 Korkoprosentti

Korkoprosentti määräytyy etuuden maksupäivää edeltävälle puolivuotiskaudelle vahvistetun korkolain mukaisen viivästyskoron mukaan. (Korkolaki 633/1982 4 § 1 mom.)

Esimerkki

Jos etuuden maksupäivä on 4.5., korkoprosentti on edellisen vuoden puolivuotiskauden eli 1.7.–31.12. vahvistettu korko. Jos etuuden maksupäivä 14.10., korkoprosentti on 1.1.–30.6 ajalle vahvistettu korko.

Selvitä tarvittaessa viivästyskorkoprosentit www.suomenpankki.fi > [Ajankohtaista](#) > [Lehdistötiedotteet](#) > [Korkolain mukainen viitekorko ja viivästyskorko](#).

1.9.5.4 Ei viivästyskorotusta

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta, kun se maksetaan

- toiselle Suomessa tai ulkomailla lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle
- Kelalle
- työttömyyskassalle.

Lue lisää Viivästyskorotus > Erityistilanteet > Maksunjako.

Etuuteen ei makseta viivästyskorotusta myöskään, kun

- etuus tai sen korotus myönnetään viran puolesta
- etuuden maksaminen on viivästynyt lain säännöksen johdosta tai yleisen liikenteen taikka maksuliikenteen keskeytymisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi
- korotuksen määrä etuudelta jäisi pienemmäksi kuin 1,86 euroa vuonna 2021.

1.9.6 Ennakonpidätys

Hoitotuki on veroton etuus, joten siitä ei tehdä ennakonpidätystä.

1.9.7 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9.7.1 Etuusmaksujen palauttaminen kuoleman jälkeen

Jos kansaneläkettä, takuueläkettä, rintamalisiä, leskeneläkettä, lapseneläkettä, eläkkeensaajan asumistukea, eläketukea, 16 vuotta täyttäneen vammaistukea tai eläkettä saavan hoitotukea on maksettu liikaa etuudensaajan kuolemasta johtuen (kuoleman jälkeiseltä ajalta), Palautusten käsittelytiimi pyytää aiheetta maksetut maksuerät takaisin pankista. Kelan oikeus saada maksut takaisin pankilta perustuu etuuslainsäädännöksiin. Lainsäännökset ovat:

- Kansaneläkelaki 75 a §
- Takuueläkelaki 32 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Eläketukilaki 22 § (viittaus takuueläkelain 32 §:ään josta viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Rintamasotilaseläkelain 17 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä 10 § (viittaus kansaneläkelain 75 a §:ään)
- Laki eläkkeensaajan asumistuesta 33 a §
- Laki vammaisetuksista 34 a §

Jos pankki ei palauta maksua tai palauttaa vain osan, Palautusten käsittelytiimi pyytää kuolinpesää palauttamaan maksun.

Palautuspyyntökirjeiden mallit voit katsoa asiakaskirjeistä: VTJ03 (pankin kirje), VTJ04 (kuolinpesän kirje).

Lue lisää Menettelyohjeet: Takaisinperintä, Perintätilanne, Kohtuullistamisharkinta, Etuudensaaja kuollut.

1.10 Ilmoitusvelvollisuus

Hoitotuen saajan on ilmoitettava Kelaan

- terveydentilansa ja toimintakykynsä olennaisesta parantumisesta
- avun, ohjauksen tai valvonnan tarpeen merkittävästä vähentymisestä
- erityiskustannusten merkittävästä vähentymisestä
- osoitteen muutoksesta ja ulkomaille muutosta
- hoitotuesta vähennettävän SOLITA-lisän myöntämisestä tai sen määrän muutoksesta
- hoitotukeen rinnastettavan ulkomailta maksettavan etuuden myöntämisestä tai sen määrän muutoksesta

Hoitotuen saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja tuen maksamiseksi välttämättömät tiedot.

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös alle 18-vuotiaan etuudensaajan edunvalvojaa tai huoltajaa.

Ilmoitusvelvollisuudesta kv-tilanteissa lue myös myös: Ilmoitusvelvollisuus.

Vankilan velvollisuudesta ilmoittaa rangaistuksen alkamisesta, henkilön vapautumisesta sekä koevapauden alkamisesta ja keskeytymisestä voit lukea ohjeesta Vankilassaolo ja Kelan etuudet.

1.11 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

Eläkettä saavan hoitotukipäätöksen oikaiseminen eduksi

Jos hakija toimittaa Kelaan uutta selvitystä, joka ulottuu takautuvalle ajalle, tulisi aina tutkia, voidaanko aiemmin annettu hoitotukipäätös oikaista hakijan eduksi. Myös lainvoimainen etuuspäätös voidaan oikaista hakijan eduksi.

Oikaiseminen tulee kysymykseen esimerkiksi kun hoitotukihakemus on hylätty sen vuoksi, että toimintakyvyn heikentymisen kesto tai kustannusten jatkuvuutta ei ole vielä voitu luotettavasti arvioida. Jos henkilö myöhemmin toimittaa uuden hakemuksen tai muuta uutta selvitystä, joiden perusteella tuki voidaan myöntää, tulee aiempi päätös tarvittaessa oikaista. Hoitotuen alkamisajankohta määräytyy tällöin oikaistavan päätöksen perusteena olleen hakemuksen saapumisajankohdan ja siitä laskettavan takautuvan hakuajan mukaan.

1.12 Tarkistaminen

Eläkettä saavan hoitotuki tarkistetaan, kun

- etuudensaajan terveydentilassa, toimintakyvyssä tai erityiskustannuksissa on tapahtunut sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada hoitotukea tai hoitotuen määrään, tai
- etuudensaajalle myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella hoitotuesta vähennettävä SOLITA-etuus tai hoitotukeen rinnastettava ulkomainen etuus taikka tällainen etuus tarkistetaan.

Hoitotuki tarkistetaan kuukauden alusta, jos tuen määrään vaikuttava muutos on tapahtunut kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä. Kun avun tai ohjauksen ja valvonnan tarve on lisääntynyt heti kuukauden alusta tai jos korotettuun tukeen oikeuttavien erityiskustannusten voidaan katsoa kohdistuvan koko kuukaudelle, voidaan korotus myöntää jo tämän kuukauden alusta.

Jos tuen määrään vaikuttava muutos ei ole tapahtunut kuukauden ensimmäinen päivä, tuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta. Vähennettävien etuuksien kohdalla tarkistus kuitenkin tehdään aina sen kuun alusta, jonka aikana kyseistä etuutta on alettu maksaa.

Hoitotuki voidaan tarkistaa joko ylös- tai alaspäin. Tarkistaminen edellyttää yleensä aina tarkistushakemusta.

Tarkistaminen epäeduksi

Hoitotuki voidaan tarkistaa alaspäin, jos asiakkaan tilanteessa on tapahtunut sellainen muutos, jonka perusteella hänellä ei ole enää oikeutta aiemman tasoiseen hoitotukeen. Asiakkaan toimintakyky on saattanut parantua tai erityiskustannusten määrä pienentyä.

Vaikka etuudensaajan terveydentilassa ja muissa olosuhteissa ei olisi tapahtunut muutosta, voidaan hoitotuki tarkistaa alaspäin, jos lääketiede on kehittynyt ja hoitokäytännöt muuttuneet niin paljon, että henkilöllä ei voida enää katsoa olevan oikeutta entisen suuruiseen hoitotukeen. Etuudensaajalle on aina lähetettävä tarkistushakemus ja kirje, jossa kerrotaan syy tarkistushakemuksen lähettämiseen.

Tarkistuksen johdosta hoitotuki voi myös lakata esimerkiksi silloin, kun hoitotuki tarkistetaan SOLITA-etuuden tarkistamisen vuoksi ja vähennyksen vuoksi maksettavaa ei jää lainkaan tai maksettava määrä jää laissa säädettyä pienintä maksettavaa määrää pienemmäksi.

Jos hoitotuki on myönnetty ns. vanhan lain mukaisesti, eli sen maksaminen on alkanut ennen 1.6.2015, ei tukea voida tarkistaa uuden lain mukaiseksi ilman, että asiakkaan tilanteessa on tapahtunut sellainen muutos joka vaikuttaa hänen oikeuteensa saada hoitotukea tai hoitotuen määrään. Lue lisää näiden tapausten [tarkistamisesta](#).

Tarkistaminen vähentävän etuuden vuoksi

Kun asiakkaalle myönnetään hoitotuesta vähennettävä etuus, tehdään tarkistusratkaisu sen kuun alusta, josta hoitotukeen vaikuttavaa etuutta on alettu maksaa. Hoitotuki tarkistetaan vähentävän etuuden maksun alkamiskuun alusta, vaikka ko. etuutta ei olisi maksettu koko kuukaudesta, sillä sen katsotaan kohdistuvan koko kuukauteen.

Korotus ilman hakemusta

Jos hoitotuen korottamisen edellytykset ovat Kelan tiedossa, voidaan korotus myöntää myös ilman hakemusta. Menettely soveltuu vain poikkeustilanteissa (esimerkiksi kun etuudensaajalle maksettavan SOLITA-etuuden määrä on pienentynyt, mutta ei katsota olevan syytä arvioida uudelleen oikeutta Kelan maksamaan hoitotukeen).

Tarkistaminen suojatun tuen ollessa maksussa

Jos asiakas hakee tarkistusta ja hänellä on maksussa suojattu tuki, asiakkaalle tulee ennen ratkaisun tekemistä kertoa, että tarkistuksen myötä suoja lakkaa. Asiakkaalla on näin mahdollisuus näissä tilanteissa peruuttaa hakemuksensa, jolloin tuen maksaminen säilyy entisellään eikä suoja lakkaa.

1.6.2015 lainmuutoksessa ei maksussa jo olevia hoitotukia muutettu ns. suojatuiksi tuiksi, vaan niiden maksaminen lainmuutoksen yli suojattiin siirtymäsäännöksellä. Nämä tapaukset eivät siis ole tässä tarkoitettuja suojattuja tukia. Lue lisää [lainmuutostapausten käsittelystä](#).

1.13 Keskeyttäminen

Hoitotuen maksaminen voidaan keskeyttää kun sen saaja

- suorittaa vankeusrangaistusta (VTL 570/2007 25 §)

- ei ilmeisesti enää ole oikeutettu etuuteen tai etuuden määrää tulisi vähentää (VTL 570/2007 31 §, väliaikainen keskeytys) tai
- ei pyynnöstä huolimatta toimita maksuosoitetta (VTL 570/2007 31 §, väliaikainen keskeytys)
- ulkomailla asuva etuudensaaja tai alaikäisen etuudensaajan huoltaja ei ole vastannut hänelle VTL 18 §:n 4 momentin perusteella lähetettyyn olosuhteiden selvityspyyntöön määräajassa.(VTL 570/2007 31 §)

Kun hoitotuensaaja joutuu vankilaan, keskeytetään maksaminen pääsääntöisesti **ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista** seuraavan neljännen kuukauden alusta. Keskeytys voidaan tehdä myös takautuen.

Vammaisetuuksista annetun lain 31 §:n mukainen väliaikainen keskeytys tehdään aina seuraavasta maksuerästä lukien.

Keskeyttämisestä annetaan aina päätös. Päätökseen, jolla maksaminen on keskeytetty vankilassaolon vuoksi, voi hakea muutosta. Väliaikaista keskeytystä koskevasta päätöksestä ei sen sijaan ole muutoksenhakuoikeutta. Myös päätökseen, jolla maksaminen on keskeytetty sen vuoksi, ettei 18 §:n 4 momentin perusteella lähetettyyn olosuhteiden selvityspyyntöön ole vastattu määräajassa, voi hakea muutosta. Väliaikaista keskeytystä koskevasta päätöksestä ei sen sijaan ole muutoksenhakuoikeutta. Väliaikaiseen keskeyttämiseen ei voi hakea muutosta. Asiakasta tiedotetaan väliaikaisesta keskeyttämisestä kirjeellä.

1.13.1 Laitoshoido

Hoitotukea voidaan 1.1.2010 alkaen maksaa myös jatkuvassa julkisessa laitoshoidossa olevalle henkilölle.

1.13.1.1 Laitoshoidon vaikutus hoitotukeen ennen 1.1.2010 lainmuutosta

Hoitotuen maksaminen keskeytetään, jos laitoshoido on julkista ja jatkuvaa. Tuki keskeytetään sitä seuraavan kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana laitoshoido on kestänyt kolme kuukautta.

Kun toimistoon saadaan tieto henkilön laitoshoidoon joutumisesta tai laitoshoidon päättymisestä, laitoshoidojakso rekisteröidään YTLH-tapahtumalla. Ohjelma laskee rekisteröityjen tietojen perusteella, onko laitoshoido ollut jatkuvaa.

Laitoshoidon jatkuvuus

Yhdenjaksoinen laitoshoido katsotaan jatkuvaksi, jos se kestää yli kolme kuukautta. Asiaan ei vaikuta se, peritäänkö hoidosta pitkäaikaisen vai lyhytaikaisen hoidon maksu.

Jos laitoshoido ei ole yhdenjaksoista, se katsotaan kuitenkin jatkuvaksi, jos

- laitoshoidopäiviä on vähintään 90 ja
- kotonaoloajat kestävät 15 päivää tai vähemmän ja
- laitoshoidojaksot ovat keskimäärin pitempiä kuin kotonaolojaksot.

Laitoshoidoon tulopäivä lasketaan hoitopäiväksi ja laitoksesta lähtöpäivä kotonaolopäiväksi.

Laitoshoidon jatkuvuus keskeytyy, kun hoitotuensaaja on kotona yhdenjaksoisesti vähintään 16 päivää. Hoitotuensaajan lähtiessä vähintään 16 päivää kestäväälle lomalle hoidon katsotaan päättyvän, vaikka hänet pidettäisiin edelleen laitoksen kirjoissa ja häneltä perittäisiin hoitomaksu.

Hoito ei ole jatkuvaa eikä etuuksien maksamista keskeytetä, jos

- kysymyksessä on pelkkä päivä- tai yöhoito tai
- etuudensaaja on toistuvasti yhtä pitkät ajat kotona kuin laitoksessa.

Keskeytysajankohta

Hoitotuen keskeytysajankohta määräytyy jatkuvan julkisen laitoshoidon alkamisajan mukaan riippumatta siitä, onko hoitotuensaaja saanut keskeytettävää etuutta laitoshoidon alkaessa vai ei. Näin ollen hoitotuen maksaminen keskeytetään heti tuen myöntämisestä lukien, jos hoito on jo ennen sitä kestänyt kolme kuukautta ja jatkuu edelleen.

Jos laitoshoido ei ole yhdenjaksoista, keskeytysajankohta määräytyy jatkuvaksi hoidoksi katsottavan hoidon alkamisajankohdan mukaan. Laitoshoitopäivien laskennassa tarkastelujakso on aina kahden vähintään 16-päiväisen kotonaolojakson välinen jakso.

Kun tutkintavankina oleva tai vankeusrangaistusta suorittava henkilö saa samanaikaisesti laitoshoidoa esimerkiksi vankisairaalassa ja siirtyy vapauduttuaan muuhun laitoshoidoon, otetaan vankeusajan laitoshoidoaika huomioon jatkuvan laitoshoidon alkamisaikaa määrättäessä.

Kun omalla kustannuksellaan laitoshoidossa olevan hoitotuensaajan omat varat eivät enää riitä hoitokustannusten korvaamiseen, julkisen hoidon alkamisajaksi katsotaan sen kuukauden ensimmäinen päivä, jonka aikana hänen tulonsa eivät enää riitä puoleen hoitokustannuksista. Keskeytymisajankohta määräytyy vastaavalla tavalla silloin, kun julkinen tuki yksiköille tai sen ylläpitäjälle erikseen tai hoidettavalle henkilölle annetun toimeentulotuen kanssa yhteenlaskettuna ylittää puolet hoidon kokonaiskustannuksista.

Maksamisen uudelleen aloittaminen laitoshoidon päättyttyä

Laitoshoidon vuoksi keskeytetyn hoitotuen maksamista aloitettaessa ei sovelleta kuuden kalenterikuukauden takautuvaa hakuaikaa. Tuki voidaan maksaa pitemmältäkin ajalta, jos hoitotuensaajan ei voida katsoa olleen etuuden maksamisen keskeyttävässä laitoshoidossa.

Jos hoito **oli jatkuvaa**, keskeytetyn hoitotuen maksaminen aloitetaan laitoshoidon päättymistä seuraavan kuukauden alusta, jos laitoshoidon päättymispäivä on kuukauden 16.–31. päivä. Jos laitoshoido päättyy kuukauden 1.–15. päivä, tuen maksaminen aloitetaan jo saman kuukauden alusta, ei kuitenkaan kuolinkuukauden alusta.

Jos laitoshoidon päättyttyä todetaan, että laitoshoido **ei ollut jatkuvaa**, hoitotuen maksaminen aloitetaan keskeytysajankohdasta. Näin menetellään myös silloin, kun hoitotuensaaja on kuollut laitoshoidossa ollessaan.

1.13.2 Vankilassaolo

Hoitotuen maksaminen keskeytetään pääsääntöisesti ehdottoman vankeusrangaistuksen alkamista seuraavan neljännen kuukauden alusta.

Keskeytysajankohta voi olla tätä aikaisempikin, jos henkilö on ollut tutkintavankina välittömästi ennen vankeusrangaistuksen alkamista ja tutkintavankeusaika vähennetään vankeusrangaistuksesta.

Vankilassaolon vaikutuksesta lue lisää Vankilassaolo ja Kelan etuudet).

1.13.3 Väliaikainen keskeyttäminen

Eläkettä saavan hoitotuen maksaminen voidaan keskeyttää, jos etuudensaajalla ei ilmeisesti enää ole oikeutta etuuteen tai etuuden määrää tulisi vähentää. Maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää myös, jos etuudensaaja ei pyynnöstä huolimatta toimita maksuosoitetta.

Maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää esimerkiksi silloin, kun

- Kela on muun asian käsittelyn yhteydessä tai muutoin saanut tietää, että etuudensaajan terveydentila on parantunut ja on ilmeistä, ettei hänellä ole enää oikeutta entisen suuruiseen hoitotukeen.
- Päätöstä Suomen sosiaaliturvan soveltamisesta ei ole vielä annettu, mutta Kelaan on tullut ilmoitus henkilön muuttamisesta ulkomaille yli vuodeksi ja on ilmeistä, ettei hänellä ole enää oikeutta hoitotukeen.
- Henkilölle myönnetyn eläkkeen tai korvauksen alkamisajankohtaa tai kelpoisuutta hoitotuen perusteeksi on vielä selvitettävä (esim. ulkomailta maksettavat eläkkeet taikka SOLITA-eläkkeet tai-korvaukset
- Kelan tietoon on tullut, että henkilölle on myönnetty Kelan maksamaa hoitotukea suurempi jatkuva SOLITA-etuus tai vastaava ulkomailta maksettava korvaus saman sairauden perusteella.
- Kelaan saapuu epävirallinen kuolintieto etuudensaajan kuolemasta omaisen toimesta. Lue lisää vammaisetuksien kuolintietoprosessista.

Väliaikaisen keskeytyksen saa tehdä muulta henkilöltä tai taholta kuin etuudensaajalta itseltään saadun tiedon perusteella silloin, jos on ilmeistä, että tuen määrää olisi alennettava tai tuki kokonaan lakkautettava.

Menettely

Jos ei ole ilmeistä, että hoitotukea olisi alennettava tai tuki kokonaan lakkautettava, tulee etuudensaajalle lähettää lisäselvityspyyntö ja tarkistushakemus. Keskeytä hoitotuen maksaminen väliaikaisesti vasta, jos etuudensaaja ei toimita häneltä pyydettyä lisäselvitystä tai tarkistushakemusta annetussa määräajassa taikka häntä ei tavoiteta.

Hoitotuen väliaikaisesta keskeyttämisestä tulee ilmoittaa etuudensaajalle kirjeellä. Maksamisen väliaikaisesta keskeytyksestä ei ole valitusoikeutta. Etuudensaajalta tulee aina pyytää kirjeitse lisäselvitystä keskeytyksen perusteena olevista seikoista.

Asia ratkaistaan ja asiasta annetaan päätös, kun etuudensaajalta on saatu tarkistushakemus ja/tai tarvittavat lisäselvitykset. Jos tarkistushakemusta tai pyydettyjä selvityksiä ei pyynnöstä huolimatta saada, asia ratkaistaan käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Asia tulisi pyrkiä ratkaisemaan neljän viikon kuluessa etuuden väliaikaisesta keskeytyksestä.

Maksamisen uudelleen aloittaminen

Jos väliaikaisesti keskeytettyä hoitotukea aletaan maksaa uudelleen, ei sitä voida ilman erityistä syytä maksaa pidemmältä kuin puolen vuoden ajalta takautuvasti.

Väliaikainen keskeyttäminen kv-tilanteessa

Jos on ilmeistä, ettei henkilöllä ole oikeutta hoitotukeen ulkomailla oleskelun aikana, toimisto keskeyttää etuuden maksamisen väliaikaisesti asian selvittämisen ajaksi. Toimisto tai kv-keskus ratkaisee asian ja antaa asiasta päätöksen sen jälkeen, kun vakuuttamis päätös on annettu ja oikeus etuuteen on selvitetty.

Jos maksaminen on keskeytetty väliaikaisesti, mutta ilmenee, että ulkomailla oleskelevalla henkilöllä on edelleen oikeus hoitotukeen, ulkomaan yksikkö antaa päätöksen, jolla se laittaa keskeytetyn hoitotuen takaisin maksuun.

Sovellettava lainkohta VTL 570/2007 31 §

1.14 Lakkauttaminen

Eläkettä saavan hoitotuki lakkautetaan, kun perusteita sen maksamiselle enää ole. Hoitotuki lakkautetaan seuraavan kuukauden alusta siitä, kun

- etuudensaajan toimintakyky on parantunut, sairaudesta tai vammasta aiheutuvat erityiskustannukset pienentyneet tai avun, ohjauksen ja valvonnan tarve vähentynyt siinä määrin, että oikeutta hoitotukeen ei enää ole
- etuudensaaja muuttaa vakinaisesti asumaan ulkomaille eikä häneen sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä ulkomaille muuton jälkeen.
- hoitotukeen oikeuttava eläke tai etuus lakkaa
 - perhe-eläkkeiden osalta: hoitotukeen oikeuttava eläke tai korvaus lakkaa
 - työeläkelakien
 - 1.1.2016 kumottavan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen eli tapaturmavakuutuslain, (johon viitataan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa, valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, ammattitautilaissa ja sotilastapaturmalaisissa) sekä näitä edeltäneiden lakien
 - 1.1.2016 voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitautilain, (johon viitataan 1.1.2017 kumottavassa sotilastapaturmalaisissa ja 1.1.2017 voimaan tulevissa sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain
 - sotilasvammalain
 - urheilijan tapaturma- ja eläkekorvauksesta annetun lain tai
 - liikennevakuutuslain

perusteella maksettavan perhe-eläkkeen vuoksi eikä henkilö ole täyttänyt 65 vuotta

- etuudensaaja on kuollut

Eläkettä saavan hoitotukea ei EU/ETA-tilanteissa aina saa lakkauttaa, vaikka henkilö muuttaa ulkomaille. Lue lisää kohta Muutto EU/ETA-maahan tai Sveitsiin (Lakkauttaminen > Kv-säännökset > Muutto EU/ETA-maahan tai Sveitsiin).

Huomautus

Hoitotukea ei lakkauteta silloin, kun asiakkaalle myönnetään vähennettävä etuus, jonka jälkeen hoitotukea ei jää maksettavaksi. Näissä tilanteissa hoitotukeen tehdään tarkistusratkaisu sen kuun alusta, josta hoitotukeen vaikuttavaa etuutta on alettu maksaa.

VTL 33§

1.14.1 Pyynnöstä lakkauttaminen

Hoitotuki voidaan etuudensaajan pyynnöstä lakkauttaa myöntämisaikankohdasta, kun

- päätös ei ole vielä lainvoimainen tai
- hoitotukea ei ole vielä maksettu, vaikka päätös on lainvoimainen

Lakkautuspyyntö tulee yleensä tehdä kirjallisesti. Jos hoitotukea ei ole vielä maksettu, voit selvissä tapauksissa lakkauttaa sen myös suullisen pyynnön perusteella. Liitä OIWAassa asiakkaan yhteydenotto työhön ja kirjaa tarvittavat tiedot työn kommenttiin.

Jos etuudensaajalla on edunvalvoja tai voimassa on edunvalvontavaltuus, et voi tehdä lakkautusta ilman etuudensaajan laillisen edustajan suostumusta.

Toimenpiteet, kun hoitotukea ei ole vielä maksettu

Jos päätös on jo annettu, mutta hoitotukea ei ole vielä maksettu, keskeytä tuen maksaminen väliaikaisesti. Pyydä asiakasta palauttamaan etuuspäätös.

Kun asiakas on palauttanut etuuspäätöksen Kelaan, anna asiakkaalle päätös, jossa kerrot, että annettu päätös on hänen pyynnöstään poistettu.

Toimenpiteet, kun hoitotukea on jo maksettu

Voit lakkauttaa hoitotuen takautuen sen myöntöajankohdasta lukien. Keskeytä tällöin tuen maksaminen väliaikaisesti seuraavan säännöllisen maksun ajasta. Pyydä etuudensaajaa palauttamaan hoitotukipäätös Kelaan ja maksamaan hänelle jo maksetut etuuserät Kelan tilille FI69 5000 0110 0248 24(OKO). Voit tehdä pyynnön kirjeellä EHS15. Ilmoita pyynnöstä maksupalveluun sähköpostilla. Maksupalvelu ilmoittaa sähköpostilla, kun pyydetyt maksut ovat palautuneet

Kun etuuspäätös ja maksetut etuuserät on palautettu, anna tuensaajalle päätös, jossa kerrotaan, että annettu päätös on hänen pyynnöstään poistettu.

Maksussa olevan hoitotuen lakkauttaminen

Jos päätös on jo lainvoimainen ja hoitotukea on jo maksettu, ei hoitotukea yleensä voida lakkauttaa etuudensaajan pyynnöstä.

Maksussa oleva hoitotuki voidaan kuitenkin erityisestä syystä lakkauttaa joko sen myöntämisaikakohdasta tai seuraavasta maksuerästä lukien. Erityisenä syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että hoitotuen vuoksi henkilö menettäisi suuremman muualta maksettavan etuuden.

Kun hoitotuki lakkautetaan sen myöntämisaikakohdasta lukien, menetellään kuten edellä on kerrottu toimenpiteistä, kun hoitotukea on jo maksettu.

1.14.2 Kv-säännökset

Ulkomailla asuvalle henkilölle voidaan pääsääntöisesti myöntää ja maksaa eläkettä saavan hoitotukea, jos häneen sovelletaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annettua lakia (16/2019, ns. vakuuttamislaki). Eläkettä saavan hoitotukea ei yleensä voida maksaa vakinaisesti ulkomaille muuttavalle eläkkeensaajalle, ellei kyseessä ole muutto EU-/ETA-maahan, jolloin hoitotukea voidaan maksaa EU-asetusten perusteella. Muihin kuin EU/ETA-maihin hoitotukea voidaan maksaa vain, jos eläkkeensaajaan voidaan soveltaa vakuuttamislakia esim. perheenjäsenyyden perusteella (vakuuttamislaki 13 §).

Suomessa asumisesta voit lukea lisää ohjeesta Asumista koskeva lainsäädäntö sekä Suomeen muutto.

Suomesta ulkomaille muuttavan eläkkeensaajan vakuuttamisesta voit lukea myös kohdasta Eläkkeensaaja .

Huomaa kuitenkin, että EY-asetusten säännöksistä johtuen eläkettä saavan hoitotuki voidaan myöntää myös ulkomalla vakinaisesti asuvalle henkilölle, johon ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, jos hänellä ei ole oikeutta sairauden perusteella maksettavaan rahaetuuteen asuinmaastaan ja Suomi on eläkkeensaajan rahaetuuksien maksamisesta vastuussa oleva valtio. Lue lisää kohdasta Muutto EU/ETA-maahan tai Sveitsiin.

Kun Kela saa tiedon ulkomaille lähdöstä, KV-keskus tutkii oikeuden asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Jos hoitotuen maksamista ei voida jatkaa ulkomaille muuton jälkeen, asiakkaan vakuutuspiiri lakkauttaa hoitotuen.

Jos ulkomalla oleskelun on tarkoitus kestää enintään kuusi kuukautta, käsittelijä laittaa hoitotukeen seurannan (ESSE) siihen ajankohtaan, jolloin ilmoitettu ulkomalla oleskelun aika päättyy, viimeistään kuitenkin kuuden kuukauden päähän ulkomaille lähdöstä.

Jos henkilö on alun perin ilmoittanut muuttavansa tilapäisesti ulkomaille, mutta ulkomalla oleskelu kuitenkin muuttuu pysyväksi, hoitotuki lakkautetaan seuraavan kuukauden alusta siitä lukien, kun tieto olosuhdemuutoksesta on saatu. Tuki tulee kuitenkin lakkauttaa viimeistään seuraavan kuukauden alusta siitä lukien, kun ulkomalla oleskelu on kestänyt kuusi kuukautta.

Sovellettavat lainkohdat Laki vammaisuuksista VTL 570/2007 1, 4 §

1.14.2.1 Muutto EU/ETA-maahan tai Sveitsiin

Kun hoitotukea saava eläkkeensaaja muuttaa vakinaisesti toiseen pohjoismaahan, EU/ETA-maahan tai Sveitsiin, tulee toimiston tutkia, onko Suomi edelleen vastuussa hoitotuen maksamisesta.

Suomi voi olla asetuksen 883/2004 tai 1408/71 nojalla vastuussa hoitotuen maksamisesta, vaikka eläkkeensaaja ei olisi Suomessa vakuutettu vakuuttamislain perusteella.

Eläkettä saavan hoitotukea voidaan myöntää ja maksaa toisessa EU/ETA-maassa tai Sveitsissä asuvalle eläkkeensaajalle, jos Suomi on asetuksen 883/2004 tai 1408/71 mukaan vastuussa eläkkeensaajan rahaetuuksista. Tällöin hän saa Suomesta hoitotukeen oikeuttavaa asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä, eikä hän saa tällaista asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä asuinmaastaan.

Mikäli on ilmeistä, ettei eläkkeensaajalla ole oikeutta hoitotukeen, voidaan tuen maksaminen keskeyttää väliaikaisesti (VTL 31 §). Jos henkilö saa asetuksen 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piiriin kuuluvaa eläkettä vain Suomesta, on Suomi EU/ETA-maahan tai Sveitsiin muutosta huolimatta vastuussa rahaetuuksien maksamisesta eikä maksamista siten yleensä tarvitse keskeyttää väliaikaisesti. Maksamista voidaan jatkaa myös, vaikka henkilö saisi pelkkää takuueläkettä.

Mikäli maksamisen jatkamisen edellytykset eivät täyty (esimerkiksi henkilölle myönnetään uudesta asuinmaasta eläke), lakkautetaan hoitotuki seuraavan kuukauden alusta siitä kun oikeutta hoitotukeen ei enää ole. Jos muutto on vakinainen ja henkilö saa eläkettä uudesta asuinmaastaan jo muuttaessaan, lakkautetaan hoitotuki muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

Kysy neuvoa etuuspalvelujen lakiyksiköstä, jos käsittelemäsi tapauksen osalta on epäselvää, voidaanko eläkeläisen katsoa kuuluvan asetuksen 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piiriin vai ei. Voit pyytää etuuspalvelujen lakiyksiköstä apua myös rahaetuuksista vastuussa olevan valtion selvittämiseen.

Jos toinen EU/ETA-maa kysyy Suomelta vakuutuskausia vammaisetuutta varten, välitä pyyntö Kv-keskus Suomessa täyttyneet vakuutuskaudet ilmoitetaan lomakkeella E 104.

Esimerkki

Suomesta vanhuuseläkettä (TyEL) ja eläkettä saavan hoitotukea saava henkilö muuttaa vakinaisesti Espanjaan. Hän ei saa eläkettä muualta kuin Suomesta.

Koska henkilö ei saa eläkettä muualta kuin Suomesta, on Suomi vastuussa hänen sairauden perusteella myönnettävistä rahaetuuksistaan. Eläkettä saavan hoitotuen maksamista voidaan jatkaa.

Esimerkki

Suomesta vanhuuseläkettä ja eläkettä saavan hoitotukea saava henkilö muuttaa vakinaisesti Ruotsiin. Hän saa työeläkettä Suomesta (VEL) ja Ruotsista.

Koska henkilö asuu Ruotsissa ja saa sieltä eläkettä, on Ruotsi vastuussa hänen sairauden perusteella myönnettävistä rahaetuuksistaan. Eläkettä saavan hoitotuki lakkautetaan muuttoa seuraavan kuukauden alusta. Tukea

ei voida maksaa Suomesta siinäkään tapauksessa, että henkilö ei voi saada Ruotsista vammaisetuutta.

1.14.2.2 Muutto Pohjoismaahan

Suomen ja toisen Pohjoismaan välillä liikkuneen eläkkeensaajan oikeus hoitotukeen ratkaistaan yleensä soveltamalla asetuksia 883/2004 tai 1408/71 sekä vammaisetuuksista annettua lakia. Rahaetuksista vastuussa oleva valtio määräytyy sen mukaan, missä eläkeläinen asuu ja mikä maa vastaa hänen luontoisetuksistaan.

Henkilö kuuluessa asetusten 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piiriin, menetellään kuten edellä kohdassa EU/ETA-maasta tai Sveitsistä on kerrottu

Käytännössä toiseen pohjoismaahan muuttava henkilö, joka ei ole asetusten 883/2004 tai 1408/71 soveltamisalan piirissä, siirtyy yleensä asuinmaansa lainsäädännön piiriin ja hänen tulee hakea etuuksia asuinmaastaan.

Jos maksamisen jatkamisen edellytykset eivät täyty, hoitotuki lakkautetaan ulkomaille muuttoja seuraavan kuukauden alusta. Mikäli henkilön vakuuttamista ei ole vielä ratkaistu, mutta on ilmeistä, ettei hänellä ole oikeutta hoitotukeen, voidaan tuen maksaminen keskeyttää väliaikaisesti (Laki vammaisetuuksista 570/2007 31 §). Väliaikainen päätös vahvistetaan sen jälkeen kun henkilölle on annettu päätös sosiaaliturvan soveltamisesta.

Lue lisää: Pohjoismainen sopimus.

Esimerkki

Suomesta hoitotukea ja kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä saava henkilö muuttaa vakinaisesti Ruotsiin. Henkilö ei saa muuta eläkettä Suomesta tai ulkomailta. Kansaneläke on asetuksen soveltamisalan piirissä oleva eläke. Hoitotuen maksamista voidaan jatkaa muutosta huolimatta.

Jos henkilölle kuitenkin myönnetään Ruotsista asetuksen soveltamisalan piirissä oleva eläke, lakkautetaan Suomesta maksettava hoitotuki. Jos taas Ruotsista myönnetään hoitotukea vastaava sairausetuus, tulee selvittää, voidaanko hoitotuen maksamista Suomesta enää jatkaa.

1.14.2.3 Muutto muuhun kuin EU/ETA-maahan

Eläkettä saavan hoitotukea ei yleensä voida maksaa vakinaisesti (yli kuusi kuukautta pidempi ulkomailta asuminen) ulkomaille muuttavalle eläkkeensaajalle, ellei kyseessä ole muutto EU-/ETA-maahan, jolloin hoitotukea voidaan maksaa EU-asetusten perusteella. Muihin kuin EU-/ETA-maihin hoitotukea voidaan maksaa vain, jos eläkkeensaajaan voidaan soveltaa vakuuttamislakia esim. perheenjäsenyyden perusteella (vakuuttamislaki 13 §).

Kun Kela saa tiedon ulkomaille muutosta, KV-keskus tutkii oikeuden asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Jos kyseessä on maa, jossa ei sovelleta asetusta 883/2004 tai 1408/71 eikä henkilöä voida vakuuttaa Suomessa vakuuttamislain perusteella, lakkautetaan hoitotuki muuttoja seuraavan kuukauden alusta. Mikäli henkilön vakuuttamista ei ole vielä ratkaistu, mutta on ilmeistä, ettei hänellä ole oikeutta hoitotukeen, voidaan tuen maksaminen keskeyttää väliaikaisesti (Laki

vammaisuuksista VTL 570/2007 31 §). Väliaikaisen etuuspäätöksen antamisen yhteydessä tutkitaan henkilön oikeus Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta.

Lue myös Väliaikainen keskeyttäminen.

Ulkomailla lähtevälle henkilölle voidaan kuitenkin maksaa hoitotukea, jos ulkomailla oleskelun on tarkoitus kestää enintään kuusi kuukautta tai jos eläkkeensaajaan voidaan soveltaa vakuuttamislakia esim. perheenjäsenyyden perusteella (vakuuttamislaki 13 §).

Jos henkilö on alun perin ilmoittanut muuttavansa ulkomailla tilapäisesti, mutta ulkomailla oleskelu kuitenkin muuttuu pysyväksi eikä henkilöön voida soveltaa Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä ulkomailla muuton jälkeen, lakkautetaan hoitotuki seuraavan kuukauden alusta siitä lukien, kun tieto olosuhdemuutoksesta on saatu. Hoitotuki lakkautetaan kuitenkin viimeistään seuraavan kuukauden alusta siitä lukien kuin ulkomailla oleskelu on kestänyt kuusi kuukautta.

Suomessa asumisesta ja vakuuttamisesta voit lukea lisää Asumista koskeva lainsäädäntö sekä Suomesta muutto.

Esimerkki

Suomesta työkyvyttömyyseläkettä ja hoitotukea saava henkilö ilmoittaa muuttavansa vakinaisesti (yli kuudeksi kuukaudeksi) Thaimaahan. Häneen ei voida soveltaa Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä ulkomailla muuton jälkeen. Koska henkilö muuttaa vakinaisesti maahan, jossa ei sovelleta asetusta 883/2004, ei hoitotuen maksamista voida jatkaa. Hoitotuki lakkautetaan muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

1.15 Liikamaksu

Hoitotuen liikamaksu syntyy takautuvan pienentävän tarkistuksen tai lakkautuksen yhteydessä. Liikamaksun syynä voi olla esimerkiksi se, että henkilö ei ole ilmoittanut hoitotukioikeuteensa vaikuttavista muutoksista Kelaan.

Periminen voidaan tapauksesta riippuen suorittaa

- normaalia takaisinperintämenettelyä noudattaen (VTL 570/2007 34 §)
- kokonaan tai osittain regressiperintänä takautuvasti myönnettävästä SOLITA-lisästä (VTL 570/2007 30 §)
- kokonaan tai osittain kuittauksena samalta ajalta maksetusta 16 vuotta täyttäneen vammaistuesta (ennakkosuoritus, VTL 570/2007 28 §)

Lähtökohtana on, että aiheettomasti maksettu hoitotuki peritään takaisin. Takaisinperinnästä luopumisesta ja perinnän kohtuullistamisesta katso kuitenkin Kohtuullistamisharkinta.

1.15.1 Kuoleman jälkeinen liikamaksu vammaisuuksissa

Kuoleman jälkeisestä liikamaksusta ja sen takaisinperinnästä voit lukea Velmun verkkokoulusta: Etuudensaajan kuolemasta johtuvan liikamaksun käsittely sekä menettelyohjeista: Kuolinpesältä periminen.

1.15.2 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.15.3 Regressimenettely

Vammaisuuksien regressimenettelyn tavoitteena on mahdollistaa vammaisuuksien myöntäminen väliaikaisesti silloin, kun vammaisuuksista vähennettävää etuutta koskevan asian käsittely kestää vakuutuslaitoksessa kohtuuttoman kauan ja toisaalta mahdollistaa liikaa maksetun etuuden regressoiminen vakuutuslaitokselta sen jälkeen, kun vakuutuslaitos tai muutoksenhakuaste on antanut lopullisen päätöksensä ja Kela on vahvistanut väliaikaisen päätöksensä. Lue lisää Ratkaiseminen > Päätöksen antaminen > Väliaikainen päätös.

Kelalla on regressioikeus SOLITA-etuuksiin, jotka on käyty tarkemmin kohdassa Suhde muihin etuuksiin.

Ratkaiseminen

Käsittelijä päättää väliaikaisen päätöksen antamisesta ja regressimenettelyyn siirtymisestä. Käsittelijä myös ilmoittaa asianomaiselle vakuutuslaitokselle Kelan regressioikeudesta.

Työnkulku

- 1. Väliaikaisen päätöksen antaminen.** Käsittelijä antaa väliaikaisen päätöksen vammaisuuksista.
- 2. Väliaikaisesta päätöksestä ilmoittaminen.** Kela ilmoittaa myöntämästään etuudesta välittömästi sille vakuutuslaitokselle, jonka korvauspäätöksestä on valitettu tai joka käsittelee hakijan SOLITA-etuusasiaa. Tee ilmoitus kirjeellä EHV03 / HTV03 / MTV03. Kelan on ilmoitettava vakuutuslaitokselle vähintään 2 viikkoa ennen etuuden tai korvauksen maksamista, että korvaus tai osa siitä on maksettava Kelalle.
- 3. Työn siirtäminen Eteläiseen vakuutuspiiriin.** 1 ja 2 kohtien mukaisten toimenpiteiden jälkeen luo Seurantatyö OIWAan ja valitse työn tarkenteeksi Regressi. Kirjaa työn kommenttiin tarvittavat tiedot. Liitä vakuutuslaitokselle lähettämäsi kirje Seurantatyöhön. Siirrä työ manuaalisesti Eteläisen vakuutuspiiriin Regressi-työjonoon.
- 4. Väliaikaisen päätöksen vahvistaminen.** Eteläinen vakuutuspiiri vahvistaa väliaikaisen päätöksen, kun he ovat saaneet vakuutuslaitokselta tiedot tämän myöntämästä etuudesta tai korvauksesta tai, kun valituksen johdosta annettu päätös on lainvoimainen.

5. Regressiperintä. Eteläinen vakuutuspiiri lähettää vakuutuslaitokselle perimisvaatimuksen kirjeellä EHG03 / HTG03 / VTG03 tai ilmoittaa kirjeellä EHV04 / HTV04 / VTV04 perinnän raukeamisesta.

1.15.4 Ennakkosuoritus

Kun hoitotuen saajalle myönnetään takautuen 16 vuotta täyttäneen vammaistuki, pidetään maksettua hoitotukea vammaistuen ennakkosuorituksena ja samalta ajalta maksettu vammaistuki vähennetään (kuitataan) hoitotuesta (VTL 570/2007 28 §).

Jos lakkautat hoitotuen sen vuoksi, että myönnät samalle takautuvalle ajalle vammaistuen ja maksettu hoitotuki on vammaistuen ennakkosuoritusta, voit merkitä liikamaksun kuitatuksi muusta järjestelmästä. Jos maksettu hoitotuki on suurempi kuin myönnettävä vammaistuki ja erotus peritään takaisin, jätä liikamaksu takaisinperittäväksi.

1.16 Etuusväärinkäytös

Etuuden väärinkäytöksellä tarkoitetaan etuuden hakijan tai saajan **tahallista ja tarkoituksellista** menettelyä, jolla hän pyrkii saamaan etuutta perusteetta tai määrältään liian suurena.

Etuuksien väärinkäytöksen tunnusmerkkejä on kerätty taulukkoon, josta löydät myös yleisimmät tunnusmerkit vammaisetuuksien väärinkäytöksissä.

Lue lisää väärinkäytösepäilyn tunnistamisesta

Lue lisää etuusväärinkäytöksistä

Lue lisää etuusväärinkäytösprosessista

1.17 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.